

Jeg elsker å lese! ...eller?

En kvalitativ studie av lesemotivasjon på ungdomstrinnet

Cato Olastuen

Masteroppgave i Lesing og skriving i skolen

Institutt for spesialpedagogikk

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Høsten 2018

Jeg elsker å lese! ...eller?

En kvalitativ studie av lesemotivasjon på ungdomstrinnet

Cato Olastuen

Masteroppgave i Lesing og skriving i skolen
Institutt for spesialpedagogikk
Det utdanningsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Høsten 2018

Copyright Cato Olastuen

2018

Jeg elsker å lese! ... eller? En kvalitativ studie av lesemotivasjon på ungdomstrinnet

Cato Olastuen

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Sammendrag

Lesing er en kompleks aktivitet som krever mye av leseren. I tillegg til å avkode bokstavene og ordene, og forstå innholdet, kreves det også fokus, innsats, utholdenhet og målbevissthet av leseren for å iverksette, opprettholde og gjennomføre lesingen. Her er motivasjon en svært viktig faktor, og formålet med dette prosjektet har vært å finne ut av hva som motiverer norske ungdommer til å lese. Prosjektets problemstilling ble formulert slik:

Hva motiverer elever på ungdomstrinnet til lesing, og hvilke lesevaner har de?

Denne problemstillingen ble forsøkt besvart gjennom en rekke forskningsspørsmål:

Hvor motiverte for lesing er ungdom? Hva motiverer dem? Hva leser de? Hvor mye og på hvilken måte leser de? I hvilken grad ser de på seg selv som lesere? Hvilken forskjell ser man mellom kjønnene når det gjelder lesemotivasjon og -vaner? Hvilken forskjell gjør bosted og sosioøkonomisk bakgrunn på lesemotivasjonen og -vanene?

Gjennom gruppeintervjuer av elever på ungdomstrinnet og analyser av nasjonale og internasjonale leseundersøkelser, elevundersøkelser og medievanerundersøkelser, har det blitt gjort forsøk på å danne et bilde av hvor motiverte ungdom er for fritidslesing, hva som motiverer dem til lesing og hvilke lesevaner de har. Funnene i intervjuene og analysene er blitt sammenlignet, vurdert og drøftet opp mot hverandre i lys av anerkjente motivasjons- og lesemotivasjonsteorier. Richard M. Ryan og Edward L. Deci teorier om indre og ytre motivasjon og selvbestemmelsesteori (Ryan & Deci, 2000), Phillip B. Gough og William Tunmers *simple view of reading* (Gough & Tunmer, 1986), John T. Guthrie og Allan Wigfields leseengasjement (Guthrie & Wigfield, 2000), Carole Ames og Jennifer Archers mestringsmål (Ames & Archer, 1988) og Albert Banduras mestringsforventninger (Bandura, 1997) er alle en del av det teoretiske bakteppet for denne undersøkelsen.

Gjennom intervjuene og analysene av resultater fra PISA- og PIRLS-undersøkelser, Norsk mediebarometer, Elevundersøkelsen, Ungdata og danske lesevaner er konklusjonene at norske (og danske) elever leser relativt lite og er lite indre motiverte for lesing. Når de først leser skjønnlitteratur, foretrekker flertallet serielitteratur, krim, spenning og fantasy. Jenter leser mer enn gutter og er også mer motiverte for lesing, selv om guttenes lesing har økt

betraktelig de siste årene. Bosted og sosioøkonomisk bakgrunn har tilsynelatende ingen direkte påvirkning på verken vanene eller motivasjonen, men har andre implikasjoner som kan være med å påvirke lesingen.

Forord

Langt på overtid og lenge etter planen er endelig, og samtidig dessverre, dette prosjektet over. Endelig fordi det har vært slitsomt, frustrerende, tidkrevende og tilsynelatende uoverkommelig. Dessverre fordi det har vært svært lærerikt, interessant og utviklende, og nå i innspurten også veldig motiverende for videre arbeid. Det er et overveldende, men samtidig spennende område å dykke ned i, og jeg kommer til overflaten igjen som en klokere herre, med nyvunnen innsikt i motivasjonens verden. Så er det jo et artig paradoks at jeg i dette arbeidet selv har slitt med motivasjonen.

Når jeg nå er kommet i mål, gjenstår det kun å takke for den hjelp, støtte, oppmuntring og de nødvendige spark bak som trengtes for å fullføre. Først vil jeg takke medstudentene og foreleserne på verdenshistoriens siste kull av masterstudenter i lesing og skriving i skolen. Vi hadde det fint sammen. Jeg vil også takke gode kolleger, både nye og gamle, for interesse og støtte gjennom arbeidet. Spesielt til mine ledere som la til rette for at jeg skulle få gjennomført dette med så gode vilkår som mulig.

En takk rettes til de skolene og de elevene som stilte seg til disposisjon for meg, sånn at jeg fikk gjort undersøkelsene mine. Jeg håper dere som leste mye da, fortsatt leser i dag, og at dere som ikke leste så mye, har funnet gleden med å sette seg ned med ei bok.

Takk til min veileder, Åse Marie Ommundsen, for de sårt tiltrengte rådene mot slutten. Dine tilbakemeldinger ga meg et løft da jeg trengte det. Om jeg skulle gjort dette på nytt eller en gang til, skulle jeg benyttet meg av din kunnskap både oftere og tidligere.

Til slutt vil jeg takke de som for alltid vil være de viktigste for meg, og som var der og ga meg mer glede og kjærlighet enn jeg kunne drømt om, men også sårt tiltrengte adspredelser i både tide og utide. Dere har vært tålmodige med meg og støttet meg i arbeidet. Familien min, og først og fremst Inga, Nils og Astrid – Jeg elsker dere!

Kristiansand, 15.11.18

Cato Olastuen

Jeg husker den dagen jeg kunne lese. Det har jeg aldri glemt. Jeg satt på gulvet ved siden av bokhyllen, og så kunne jeg lese. Det betød at jeg kunne velge selv

Anne-Cath Vestly

Lesning er en bra ting - bare du ikke får bokstøv i undringens blå øyne

Hans Børli, *Tankestreif* (1991)

Innholdsfortegnelse

1	Innledning	1
1.1	Bakgrunn for oppgaven	1
1.1.1	Lesing som den viktigste ferdigheten	1
1.1.2	Tidligere forskning	1
1.2	Problemstilling	2
1.2.1	Hypoteser	3
1.2.2	Operasjonaliseringer	4
1.3	Metode og oppgavestruktur	4
1.3.1	Forskningsmetode	4
1.3.2	Oppgavestruktur	6
2	Teori	8
2.1	Leseforståelse	8
2.2	Motivasjon	9
2.2.1	Ytre motivasjon og selvbestemmelsesteori	10
2.2.2	Indre motivasjon	13
2.2.3	Mestringsforventninger	16
2.2.4	Mestringsmål	17
2.3	Lesemotivasjon	18
2.3.1	Mestringsforventninger til lesing	18
2.3.2	Indre lesemotivasjon	19
2.3.3	Ytre lesemotivasjon	19
2.3.4	Mestringsmål i lesing	20
2.3.5	Leseengasjement	20
2.4	Lesevaner og leseholdninger	20
2.4.1	Lesevaner og leseholdninger i Norge	21
	Kritisk blick på PISA	22
	Hva sier PISA om lesevaner og leseholdninger?	23
	Hva sier PIRLS om lesevaner og leseholdninger?	23
	Hva kan vi lese ut av Elevundersøkelsen?	24
	Hva sier Norsk mediebarometer om lesevaner og leseholdninger?	24
	Hva forteller Ungdata?	25
2.4.2	Lesevaner og leseholdninger i Danmark	26
	Leselyst og motivasjon	26
	Danske barns lesevaner	27
	Danske barns medievaner	27
2.4.3	Oppsummering	28
3	Metode	29
3.1	Begrunnelse for valg av metode	29
3.2	Forskerrollen og etterrettelighet	30
3.2.1	Validitet	31
	Indre validitet	31
	Ytre validitet	31
	Begrepsvaliditet	31
3.2.2	Reliabilitet	32
3.3	Planlegging	33
3.4	Gjennomføring	34
4	Analyse av resultater og funn	36
4.1.1	Generelle funn	36
4.1.2	Lesevaner	38

Hva leser de?.....	38
Når leser de?	39
Hvor mye leser de?.....	40
4.1.3 Lesemotivasjon.....	40
Hva og hvem motiverer?.....	40
Indre motivasjon hos elevene	42
Ytre motivasjon hos elevene	43
Mestringsforventninger hos elevene.....	44
Leseengasjement.....	45
4.1.4 Kjønnforskjeller	46
4.1.5 Bostedsforskjeller	46
4.1.6 Oppsummering.....	48
5 Drøfting	49
5.1 Lesevaner	49
5.1.1 Mange barn og unge leser, mange barn og unge leser aldri.....	49
5.1.2 Jenter leser mer skjønnlitteratur enn gutter. Hvorfor?	51
5.1.3 Gutter leser mer enn før. Hvorfor?	53
5.2 Lesemotivasjon.....	54
5.2.1 Ytre motiverte lesere vs. indre motiverte lesere	54
5.2.2 Er det noe leseengasjement å spore?	56
5.3 Konklusjoner	56
5.3.1 Svar på forskningsspørsmålene.....	56
5.3.2 Svar på hypotesene.....	58
5.3.3 Svar på problemstillingen.....	59
5.4 Didaktiske implikasjoner.....	59
5.5 Framtidig forskning	61
5.6 Avsluttende ord.....	61
6 Litteraturliste	63
7 Vedlegg	69
7.1 Vedlegg 1 - Intervjuguide.....	69
7.2 Vedlegg 2 - Informert samtykke	71
7.3 Vedlegg 3 - Intervju 1.....	72
7.4 Vedlegg 4 - Intervju 2.....	103
7.5 Vedlegg 5 - Intervju 3.....	134

1 Innledning

1.1 Bakgrunn for oppgaven

1.1.1 Lesing som den viktigste ferdigheten

Gode leseferdigheter er en forutsetning for å kunne lykkes i skolen. Uten å kunne lese på en tilfredsstillende måte, vil det bli vanskeligere å tilegne seg den kunnskapen og de ferdighetene som kreves for å ta aktivt del i det norske samfunnet. Manglende leseferdigheter og leseforståelse regnes blant annet som en av hovedgrunnene til det relativt høye frafallet fra videregående skole (Wollscheid, 2010). Når vi vet at god leseforståelse er avhengig av at man leser mye og variert, er det en utfordring at elevenes lesemotivasjon og holdninger til lesing synker jo lenger ut i skoleløpet man kommer. Slutten av mellomtrinnet og overgangen til ungdomstrinnet er den kritiske tiden, og spesielt en stor andel av guttene mister mye av leselysten i disse årene (Gabrielsen, 2017), om den i det hele tatt noen gang har vært der. Samtidig er motivasjon i seg selv den kanskje viktigste faktor i leseforståelsen (Guthrie & Wigfield, 2000). Med dette som bakteppe, ville jeg i denne oppgaven undersøke hva som motiverer ungdom til å lese og hva som påvirker deres lesevaner og leselyst. Hvor godt liker de å lese, det være seg på skolen eller på fritiden? Hvor mye og på hvilken måte leser de? Hvilken rolle spiller venner, skole, familie eller bibliotek i dette? Gjennom gruppeintervjuer av elever på ungdomstrinnet og tolkninger av ulike lese- og medieundersøkelser forsøkte jeg å svare på hva som motiverer elever på ungdomstrinnet til lesing, og hvilke lesevaner de har. Funnene ble analysert opp mot tidligere forskning gjort på lesemotivasjon og drøftet mot teori om lesemotivasjon og leseforståelse.

1.1.2 Tidligere forskning

Det er forsket mye på barn og unges lesevaner og lesemotivasjon. Både PIRLS og PISA-undersøkelsene inneholder spørsmål som kartlegger elevenes lesevaner. I USA arbeides det mye innenfor området, og en av dem som har forsket mye på dette er lesemotivasjonsforskeren John Guthrie. Guthries forskning viser at motivasjon er grunnleggende for leseforståelsen, og har gjennom mange intervensjoner og ulike forskningsarbeider forbedret elevers leseforståelse ved å, blant andre ting, fokusert på å motivere elevene i arbeidet. Hans CORI-prosjekt (Guthrie, 2018) er et helhetlig rammeverk for leseforståelse med fokus på begrepsopplæring og motivasjon. Her spiller *leseengasjement* en viktig rolle, hvor lesemotivasjon, lesestrategier, mestringsmål, sosial interaksjon og kunnskap er viktige

bestanddeler. Gjennom tilrettelagte undervisningsforløp og intervensjoner hvor CORI-rammeverket følges, har Guthrie og hans medarbeidere, sammen med utprøvende lærere, forbedret både motivasjonen og leseforståelsen hos elever gjennom fokus på nettopp disse komponentene.

I Danmark har det i den senere tid blitt gjennomført en meget stor kartlegging av danske barns lesevaner og lesemotivasjon (Hansen, Gissel, & Puck, 2017), hvor konklusjonene er at unge i Danmark leser mindre nå enn hva de gjorde før. I England kartlegger de lesevaner med jevne mellomrom gjennom store undersøkelser, gjennomført av blant andre National Literacy Trust (<https://literacytrust.org.uk/>). I Norge er det derimot gjort lite, utover det som kommer fram i de nevnte PIRLS- og PISA-undersøkelsene, samt gjennom Ungdata-undersøkelser (<http://www.ungdata.no/>), Elevundersøkelsen (<https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/elevundersokelsen/>) og Norsk mediebarometer (<https://www.ssb.no/medie>). PISA-undersøkelsene spesielt har vært gjenstand for mye kritikk, noe jeg vil komme nærmere inn på i kapittel 2.4 – Lesevaner.

Min undersøkelse tok utgangspunkt i de teoretiske perspektivene til John Guthrie og Allan Wigfield (2000) om leseengasjement som en sentral faktor i leseforståelsen. En engasjert leser er, i følge denne teorien, motivert, strategisk, kunnskapsrik og sosialt interaktiv (Guthrie & Wigfield, 2000). Undersøkelsen min la i hovedsak vekt på den motiverte leseren i dette teoretiske perspektivet. Intervjuene mine inneholdt mange av de samme spørsmålene som i Guthrie et al. (2007), og jeg forsøkte å finne ut av mange av de samme tingene som i det prosjektet. Omfanget var likevel av en helt annen, og mye mindre, skala i min undersøkelse. I både planleggingen, gjennomføringen og analysen av gruppeintervjuene støttet jeg meg til *Det kvalitative forskningsintervju* (Kvale & Brinkmann, 2015).

1.2 Problemstilling

Tidlig i denne prosessen ønsket jeg først og fremst å finne ut av hva som motiverer unge til å lese. Jeg er veldig opptatt av å øke elevers motivasjon for lesing, fordi jeg ser på det som så viktig for elevenes leseferdigheter, men også for deres interesse for litteratur, deres forestillingsevne og fantasi, deres empati og nysgjerrighet. Jeg synes hele motivasjonsfeltet innenfor læring er svært spennende, og ønsket å gå mer i dybden på akkurat lesing og motivasjon. Når problemstillingen til slutt endte opp som den gjorde, synes jeg at den søker

svar på et felt som er viktig å finne gode svar på, for at man i norsk skole skal kunne jobbe for å gjøre alle til kompetente og motiverte lesere. Problemstillingen er som følgende:

Hva motiverer elever på ungdomstrinnet til lesing, og hvilke lesevaner har de?

For å kunne besvare denne problemstillingen, som rommer mye, ble disse forskningsspørsmålene stående igjen som sentrale i arbeidet:

Hvor motiverte for lesing er ungdom? Hva motiverer dem? Hva leser de? Hvor mye og på hvilken måte leser de? I hvilken grad ser de på seg selv som lesere? Hvilken forskjell ser man mellom kjønnene når det gjelder lesemotivasjon og -vaner? Hvilken forskjell gjør bosted og sosioøkonomisk bakgrunn på lesemotivasjonen og -vanene?

1.2.1 Hypoteser

Man gjør seg alltid noen tanker om hvordan ting er og hvorfor elever gjør som de gjør. Med erfaring som lærer har jeg en empirisk base på plass, og det er lett å lage seg noen hypoteser om hvordan ting fungerer. I dette prosjektet dannet jeg meg flere hypoteser før jeg gikk i gang. Blant annet følte jeg meg rimelig sikker på at jentene var mer ivrige lesere enn guttene, at elevene med høy sosioøkonomisk bakgrunn ville være mer positive til lesing enn de med lavere sosioøkonomisk bakgrunn, og at denne bakgrunnen ville gjenspeile seg i lesevanene. Dette begrunnet jeg i foreldrenes utdanningsnivå og sammenhengene man ser mellom høyt utdanningsnivå og interesse for lesing og litteratur. Samtidig antok jeg også at den klassiske lesingen måtte se seg slått av sosiale medier, spill og internett, og at forskningsresultatene mine ville underbygge dette. Til slutt mistenkte jeg at foreldre og lærere spilte en betydelig rolle i lesemotivasjonen til elevene.

Oppsummert var dette hypotesene jeg dannet meg før jeg gikk i gang:

- *Jenter leser mer enn gutter*
- *Elever med høy sosioøkonomisk bakgrunn leser mer enn elever med lav sosioøkonomisk bakgrunn*
- *Elever bruker mer tid på sosiale medier, spill og internett enn tradisjonell lesing*
- *Foreldre og lærere er en viktig motivasjonsfaktor for lesing*

1.2.2 Operasjonaliseringer

Lesemotivasjon er ikke så lett å måle. Man kan ikke observere motivasjon, men man kan se etter handlinger og reaksjoner som kan være et resultat av enten lav eller høy motivasjon. Når jeg i denne forskningen var ute etter å finne ut hvorvidt de ungdommene jeg intervjuet var motiverte lesere eller ei, måtte jeg stille spørsmål som kunne si noe om motivasjonen. Det enkleste ville kanskje vært å bare spørre rett ut om de var motiverte for lesing eller ikke, men det ville samtidig vært altfor upresist. Det er ikke sikkert det er så lett å svare på heller. Så når jeg i denne oppgaven skriver noe om mine intervjupersoners motivasjon, er det egentlig mine observasjoner av motivasjonsindikatorer det blir satt ord på. Gjennom å stille de riktige spørsmålene, sikret jeg begrepsvaliditeten, forstått som at det er stor grad av samsvar mellom det teoretiske begrepet *motivasjon* og operasjonaliseringen av det samme begrepet (Kleven, 2011, s. 86).

Lesevaner er mer konkret, men her kan også feilkildene være store, og på den måten påvirke forskningens reliabilitet. Spørsmålene som stilles og svarene som gis, kan påvirke resultatene i forskningen. Derfor har det vært viktig for meg å stille flere spørsmål for å få svar på de samme tingene, for å sikre at jeg kan stole på den informasjonen jeg får. Jeg stilte også en del generelle spørsmål om lesing, for på den måten danne meg et tydelig bilde av hvilke lesevaner de hadde. Forøvrig er det viktig å understreke at det er *skjønnlitterær* lesing som har vært fokuset mitt i disse undersøkelsene.

Når det gjelder leseforståelse valgte jeg å trekke fram litt ulike syn på hva leseforståelse er, og forsøkte å drøfte dem og sette dem opp mot hverandre. Når alt kom til alt, var det Ivar Bråten (2007) og Wigfield og Guthries (Guthrie, Wigfield, & Perencevich, 2010) syn på leseforståelse jeg baserte meg på. Deres syn er at det å virkelig forstå det man leser er mer komplekst enn kun avkoding og en grunnleggende forståelse av innholdet. Dette kommer jeg nærmere inn på i kapittel 2.

1.3 Metode og oppgavestruktur

1.3.1 Forskningsmetode

Jeg valgte en kvalitativ forskningsmetode, fordi det på best mulig måte får fram det jeg ønsket å finne ut. Ved å bruke en kvalitativ metode som intervju, ville jeg i større grad enn ved bruk av en kvantitativ metode, skape en nærhet mellom meg som forsker og utvalget jeg

forsket på. Slik jeg ser det ville det også kunne bidra til at jeg fikk en enda bredere innsikt i temaet og fikk tilgang på kunnskap jeg ikke ville fått ved en kvantitativ forskningsmetode (Kleven, 2011).

Jeg valgte å skrive en empirisk oppgave, rett og slett fordi det er det jeg syntes var mest interessant. Teorien er det som danner grunnlaget for mye av det arbeidet man gjør som lærer, men det er de erfaringene man gjør i klasserommet og i møte med elevene som gjør teoriene til noe mer enn nettopp det. Det er gjennom empirien, våre utstrakte erfaringer, at vi finner ut av hva som fungerer og ikke fungerer. I denne studien gikk jeg nærmest rett til kilden for den erfaringsbaserte kunnskapen, nemlig elevene. Ved å gjøre intervjuer med dem om deres motivasjon og engasjement for lesing, om hva som motiverer eller ikke motiverer dem til lesing av bøker, var målet å få kunnskap om hva som fungerer. Ikke ut fra teoriene, men ut fra erfaringer (Kleven, 2011). Så ble disse erfaringene satt opp mot tidligere studier og teori som allerede eksisterer. I tillegg gjennomførte jeg en komparativ analyse av ulike lese- og medieundersøkelser, for på den måten å danne et klart bilde av ungdomsskoleelevers lesevaner og lesemotivasjon.

Som tidligere nevnt gjennomførte jeg gruppeintervjuer av elever på ungdomstrinnet. Utvalget var plukket ut fra to skoler i en relativt stor kommune i Sør-Norge, og bestod i utgangspunktet av fire grupper, to på hver av skolene, med likt antall i hver gruppe. Det ble et lite avvik fra denne planen, noe jeg kommer tilbake til i kapittel 3. Intervjuene var semi-strukturerte, og tok form som en blanding av fokusgruppeintervju og det narrative intervjuet. Fordelen med å gjennomføre intervjuene som gruppeintervjuer, utover det faktiske tidsaspektet, er at den (forhåpentligvis) livlige og kollektive ordvekslingen kan føre til flere spontane ekspressive og emosjonelle synspunkter enn ved bruk av individuelle intervjuer (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 179-180). Det gir også en mulighet til å komme dypere inn i problematikken enn jeg ville gjort ved helt strukturert intervju (Kleven, 2011, s. 39). På den andre siden kan et gruppeintervju framstå som mer uoversiktlig, siden jeg som intervjuer gir fra meg litt av kontrollen. Ved bruk av intervjuguide ville det likevel være noen rammer som la føringer for intervjuets retning. Jeg måtte også være bevisst på at svarene respondentene ga i et slikt gruppeintervju kunne bli farget av de andre i gruppa og deres meninger. Det ble derfor stilt strenge krav til meg som intervjuer om å skape en atmosfære hvor det var greit å mene noe annet enn de andre, og en fortrolighet mellom både meg som intervjuer og intervjupersonene, og intervjupersonene imellom.

På grunn av spørsmålsstillingen ville gruppeintervjuene ta form av en type narrativt intervju. Med «spørsmål» av typen «Fortell om en bok du husker veldig godt og som du likte,» åpnet det for fortellinger eller historier fra intervjuobjektene som kanskje ville fortelle mer enn spørsmål som kun krevde enkle og kortere svar. Som intervjuer kunne jeg spørre direkte etter historier og erfaringer de har med egen lesing, hvorpå intervjupersonene kunne fortelle fritt. Min jobb som intervjuer ble da å lytte, anerkjenne og stille eventuelle oppfølgingsspørsmål (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 184).

Intervjuguiden jeg brukte har jeg hentet fra Guthrie et al (Guthrie et al., 2007), men tilpasset og modifisert den til å passe min forskning og mine behov. Siden den intervjuguiden er laget for individuelle intervjuer ville mine gruppeintervjuer både intensjonelt og uintensjonelt ta en litt annen form. Jeg ville likevel kunne få informasjon om alle aspektene ved de teoretiske perspektivene om leseengasjement hos Guthrie og Wigfield (Guthrie et al., 2010). Gjennom spørsmålsstillingen og samtalene ville jeg forsøke å finne svar på hva som motiverer elever på ungdomstrinnet til å lese, og hvilke lesevaner de har. Er det basert på tidligere mestrings-erfaringer og framtidig mestringsforventning, såkalt *self-efficacy* (Bandura, 1997), tips fra andre og samtaler om litteratur med familie, venner og lærere, det vi kan kalle sosial interaksjon, eller et ønske og en indre motivasjon om mer kunnskap? Hvis de ikke er glad i lese nå, har de vært det tidligere? Når mistet de motivasjonen? Dette og mye annet var det jeg ønsket å finne svar på ved hjelp av gruppeintervju som metode.

1.3.2 Oppgavestruktur

Masteroppgaven består av fem kapitler. Innledningsvis gir jeg en begrunnelse for valg av tema og problemstilling, samt en kort redegjørelse for valg av metode. Det første kapitlet er også inntatt tidligere forskning på området. Både metode og tidligere forskning blir grundigere behandlet i hhv. kapittel 3 og 2. Kapittel 2 er en gjennomgang av aktuell teori og forskning. Her gjennomgår jeg nøkkelbegreper som leseforståelse og lesemotivasjon, og presenterer annen forskning på området. For å kunne plassere lesemotivasjonen i riktig kontekst, bruker jeg en del plass til å gjøre rede for anerkjent forskning innenfor motivasjonsteori generelt. Jeg presenterer også undersøkelser av barns lesevaner og holdninger, både her hjemme og i vårt naboland Danmark. I det tredje kapitlet presenterer

jeg metoden, gjør rede for både planleggingen og gjennomføringen av forskningen, og vurderer kritisk de valgene som ble tatt.

I fjerde kapittel presenterer jeg resultatene fra undersøkelsen, med eksempler hentet fra gruppeintervjuene, før jeg i det femte og avsluttende kapitlet drøfter og sammenligner resultatene presentert i kapittel 4 i lys av teori og forskning, og analyserer funn i de ulike lese- og medieundersøkelsene som ble presentert i kapittel 2.

2 Teori

I dette kapittelet presenterer jeg relevant teori om lesing og anerkjent forskning på lesefeltet. Selv om formålet med prosjektet er å peke på elevens lesemotivasjon, vil det også være naturlig å trekke fram leseforståelse og forskning rundt dette, siden leseforståelse og lesemotivasjon henger nøye sammen. I første delen av kapittelet diskuterer jeg hva leseforståelse er, og hvordan ulike leseforskere vil definere leseforståelse. Videre drøfter jeg de ulike perspektivene opp mot hverandre, og gjennomgår begrepet Guthrie og Wigfield kaller *den engasjerte leser* (Guthrie et al., 2010). Deretter drøfter jeg motivasjonsbegrepet, både generelt og med tanke på lesing i skolen spesielt. På dette feltet vil Richard M. Ryan og Edward L. Deci's Self-Determination Theory (SDT <http://selfdeterminationtheory.org/>), på norsk: selvbestemmelsesteori, danne et viktig teoretisk bakteppe. Til slutt i kapittelet handler det om lesevaner. I denne delen vil jeg gjennomgå funn om ungdommers lesevaner i PISA, PIRLS, Ungdata og Elevundersøkelsen, og en større undersøkelse gjort i Danmark.

2.1 Leseforståelse

Den tekniske definisjonen på lesing som mange sverger til, er den som kalles *The Simple View of Reading* (Gough & Tunmer, 1986), som sier at lesing = avkoding x forståelse. Det betyr at man er avhengig av både avkoding og forståelse for å kunne lese. Avkodingen er den tekniske delen av det å lese, og da trenger man kunnskap om skriftspråket, om språkets byggesteiner, slik som fonemer, morfemer og grafemer, om grammatikk, etc. Men hva skal til for å forstå noe? Leseforståelse er komplekse saker, og ikke noe man skal ta lett på i oppgaven med å gjøre elever til *lesere*. Ivar Bråten deler leseforståelsen inn i sju komponenter, som alle er imperative for å oppnå god leseforståelse (Bråten, 2007). Blant disse sju finner vi ordavkoding som ett av elementene. Der Philip B. Gough og William E. Tunmer skiller mellom avkoding og forståelse, mener Bråten at ordavkoding er en del av forståelsen. De andre seks komponentene er språk, kognitive evner, forkunnskaper, kunnskap om skriftspråk, forståelsesstrategier og lesemotivasjon (Bråten, 2007). *The Simple View of Reading* heter nok nettopp det fordi det er en forenkling, for det er lett å tenke seg at Bråtens inndeling av leseforståelsen rommer mer enn definisjonen til Gough og Tunmer.

Guthrie og Wigfield fokuserer mye på den engasjerte leser, og her er det viktig å forstå ordet engasjert riktig. Det kan forstås på den folkelige måten, at leseren leser med engasjement,

men det er også en annen betydning av å være en engasjert leser, en betydning som er den mest vanlige å bruke i forbindelse med denne teorien. Hos Guthrie og Wigfield er den engasjerte leser en leser som er aktiv og fokusert i leseprosessen (Guthrie & Wigfield, 2000). Den engasjerte leser er motivert, strategisk, sosialt interaktiv og kunnskapsrik. Ser man dette opp mot Bråten og hans komponenter i leseforståelsen, ser man flere likhetstrekk. Der Bråten bruker begrepet *forståelsesstrategier* bruker Guthrie og Wigfield begrepet *strategisk*. Det samme ser man når Bråten nevner *forkunnskaper*, mens Guthrie og Wigfield nevner *kunnskapsrik*. Ikke minst gjelder det også *(lese)motivasjon*, som nevnes eksplisitt i begge teorier. Vi kan derfor si at motivasjon er en helt sentral faktor i leseforståelse. Uten motivasjon for leseaktiviteten blir det vanskelig både å forstå det man leser og i det hele tatt gjennomføre lesingen.

For å forstå det man leser må man ha gode *leseferdigheter*. Mange studier viser en sammenheng mellom lesemotivasjon og leseferdigheter (Kjærnsli & Roe, 2010; Mullis, Martin, Foy, & Drucker, 2012; OECD, 2010). Grovt sett kan man si at jo mindre motivert man er for å lese, jo svakere leseferdigheter har man, og vice versa. Dette forklarer hvorfor motivasjon er så viktig for å øke norske elevers leseferdigheter.

2.2 Motivasjon

Motivasjon handler om hvorfor man gjør det man gjør, hvorfor noe blir gjort framfor noe annet og om hvordan man engasjerer seg i de aktivitetene man velger (Bråten, 2007).

Motivasjon er det forsket og skrevet mye om, men det er likevel så mye man ikke vet om det. Motivasjonsteoretikere blir ikke helt enig om hva det er, hva som påvirker motivasjonen, hvilken effekt det har på læring, hvordan motivasjonen kan forbedres eller hvordan motivasjonsprosessen foregår (Schunk, Meece, & Pintrich, 2014). I det følgende vil jeg presentere noe av forskningen på motivasjon.

Begrepet motivasjon stammer fra det latinske ordet *movere*, som kan oversettes til *å bevege*. Ut fra denne forståelsen blir bevegelsen det som får oss til å fortsette, får oss til å jobbe videre og hjelper oss med å fullføre oppgaver (Schunk et al., 2014, s. 4). Alle som har jobbet i skolen, eller med mennesker generelt, vet at motivasjon kan være avgjørende for hvor godt elevene jobber med gitte oppgaver og ikke minst evnen til å fullføre. Man kjenner også selv på hvor viktig motivasjonen er for å få noe gjort eller for å lære noe. Motivasjon påvirker rett

og slett både hva, når, hvor og hvordan vi lærer (Schunk et al., 2014, s. 5). Elever med høy motivasjon vil gå i gang med oppgaver og aktiviteter på en helt annen måte enn elever med lav motivasjon, og de fleste, om ikke alle, forskere er enige om at høy motivasjon er det beste grunnlaget for å lære. Blant annet ser man at motiverte elever oftere lar seg instruere, oppsøker oftere hjelp hvis det er noe de ikke forstår, sjekker oftere om de har forstått noe godt nok, tar notater, organiserer og øver på det som skal læres oftere enn elever med lavere motivasjon. Den motiverte eleven har også oftere positive tanker om egen læring og verdien av læring (Schunk et al., 2014; Zimmerman, 2000). Alt dette er viktige faktorer for læring enkeltvis, men særlig i kombinasjon. Ikke bare påvirker motivasjonen læringen og prestasjonene til elevene, men det virker også motsatt. Det elevene presterer, lærer og gjør, påvirker også motivasjonen. Dette kan knyttes til begrepet mestringsforventning (Bandura, 1997), som defineres senere i kapitlet.

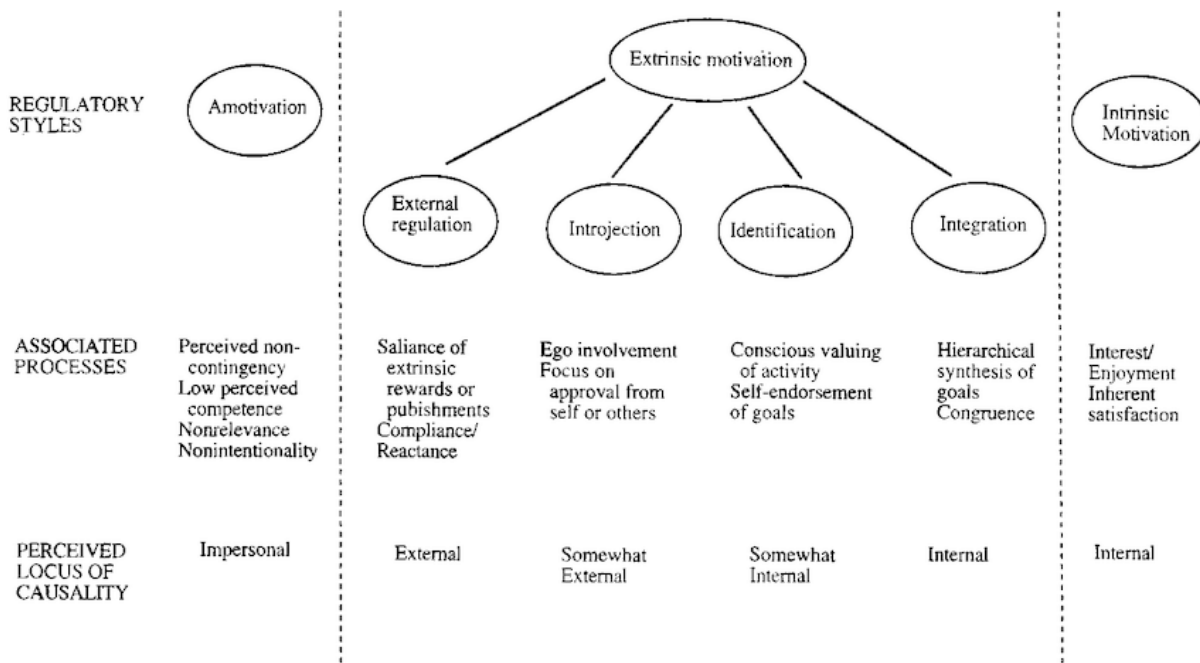
«Motivation is the process whereby goal-directed activities are instigated and sustained» (Schunk et al., 2014, s. 5). Dette er en definisjon på motivasjon, og med denne til grunn kan man derfor si at en motivert elev setter seg mål, setter i gang en aktivitet for å nå målet og opprettholder aktiviteten til målet er nådd. Her kan målet være forskjellig fra elev til elev og fra situasjon til situasjon, alt ut ifra hva slags motivasjon eleven sitter med. I så måte er det vanlig å snakke om ytre og indre motivasjon som to hovedkategorier av motivasjon, og ofte blir de satt opp mot hverandre. Selv om de kan fungere som motsetninger, kan de også fungere sammen, og mange ganger trenger man litt av begge deler for å komme gjennom en oppgave. Dette vil bli drøftet nærmere i det følgende gjennom en forklaring av Ryan og Decis *Self Determination Theory* (STD).

2.2.1 Ytre motivasjon og selvbestemmelsesteori

For mange elever, og i mange situasjoner, kan det være ytre faktorer som motiverer til å igangsette aktiviteter og opprettholde dem til målet er nådd. Dette kalles ytre motivasjon, og kan veldig kort forklares med en motivasjon drevet av en eller annen form for belønning. Karakterer er en veldig typisk belønning som kan få elever motivert nok til å legge ned den innsatsen som kreves. Å være best i klassen, oppnå bedre resultat enn kameraten eller å unngå straff er andre eksempler. Utenfor skoleverdenen kan ytre motivasjonsfaktorer for eksempel være en gullmedalje hvis man løper fortest eller en pengebonus for å oppnå et ekstra godt resultat i jobben. Mange drives av en ytre motivasjon, selv om det i de fleste

tilfeller vil gi bedre resultat om man er indre motivert. En videre diskusjon om hva som er best av ytre og indre motivasjon går utover rammene for denne oppgaven.

Det som kjennetegner ytre motiverte elever er at de gjør aktiviteten for belønningens skyld, ikke på grunn av en indre drivkraft. Ofte gjør de ikke aktiviteten på fritiden, og slutter gjerne med aktiviteten når belønningen er mottatt (Guthrie et al., 2010). Ryan og Deci (2000) hevder at de fleste motiverte handlinger mennesker begår, er drevet av ytre motivasjon. Dette fordi sosiale krav og resultatkrav i skole og arbeidsliv ikke legger til rette for indre motiverte handlinger i stor grad. Den indre motivasjonen hos elevene ser faktisk ut til å synke for hvert trinn i skolen (Ryan & Deci, 2000, s. 60).

Figur 1: A Taxonomy of Human Motivation. Hentet fra "Intrinsic and Extrinsic Motivation: Classic Definitions And New Directions" av Ryan, Richard M. og Deci, Edward L. 2000. *Contemporary Educational Psychology*, 25, s. 61. Copyright 2000 Academic Press. Gjengitt med tillatelse.

Figur 1 viser hvordan Ryan og Deci skiller mellom ytre og indre motivasjon, og de forskjellige typene av ytre motivasjon. Mange har forholdt seg til motivasjon som noe man enten har eller ikke har, men denne teorien, som figuren viser, deler motivasjon inn i tre hoveddeler, hvor fravær av motivasjon, ytre motivasjon og indre motivasjon er de tre delene. Jo lenger til høyre i figuren, eller modellen man kommer, desto større del av motivasjonen kan sies å være styrt av indre krefter. Hovedtanken i SDT er at alle har en iboende trang til å tilfredsstille tre psykologiske behov, og disse behovene bestemmer kort fortalt hvor målrettet

adferden til individene er. De tre behovene er *autonomi*, *kompetanse* og *tilhørighet*, og om disse behovene blir tilfredsstilt vil det igjen skape en indre motivasjon for handlingene. Figuren viser i hovedsak autonomiaspektet av de psykologiske behovene.

Til venstre i figuren finner man det som på norsk best beskrives som fravær av motivasjon. En persons fravær av motivasjon kan komme av at vedkommende ikke verdsetter aktiviteten, ikke føler seg kompetent nok til å utføre den eller mangler troen på at aktiviteten vil føre til ønsket resultat (Ryan & Deci, 2000, s. 61). Ett steg mot høyre er den første varianten av ytre motivasjon, slik SDT ser det. Her er tanken at individet kun styres av ytre krefter, gjerne i form av et krav, en belønning eller en straff påført fra «utsiden». Dette kaller Ryan og Deci for *ekstern regulering*. Individets autonomi er minimal, og vedkommende med denne typen motivasjon ser på resultatet av handlingen eller aktiviteten som utenfor egen kontroll, såkalt *external perceived locus of causality* (DeCharms, 1983). Dette er den typen motivasjon som historisk sett er blitt sett på som motsatsen til indre motivasjon, og den eneste formen for motivasjon anerkjent av teoretikere som Skinner og andre teoretikere opptatt av operant betinging (Ryan & Deci, 2000, s. 62).

Ytterligere ett steg mot høyre finner man det som Ryan og Deci kaller *introjected regulation*, et begrep som ikke lar seg så lett oversette. Det handler om en ytre regulert atferd (Tunmo, 2011), men hvor de ytre faktorene har «tatt plass» i individet, altså internalisert, uten å blitt en del av *selvet* (Ryan & Deci, 2000). Deci og Ryan (1985) eksemplifiserer det med en gutt som har lyst til å kaste en ball innendørs, men som ikke gjør det fordi han har lært av moren sin at man ikke skal kaste baller inne. Her vil individet se på resultatet av handlingen eller aktiviteten som delvis utenfor egen kontroll, delvis *external perceived locus of causality* (DeCharms, 1983).

Identification regulation, eller regulering gjennom identifisering, handler om at individet er motivert til å gjøre noe fordi det er viktig med tanke på å oppnå noe senere. Et eksempel fra Ryan og Deci (2000) er en gutt som pugger lister med ord for å huske hvordan de skrives, fordi han tenker at det hjelper ham med skrivingen, et livsmål i hans øyne. Han kan identifisere seg med en aktivitet fordi det hjelper ham med å nå et mål lenger fram. Et annet eksempel fra skolen kan være ei jente som pugger gangetabellen for at hun i det lange løp skal kunne gjøre hoderegningsoppgaver raskere og på den måten gjøre det bedre i matematikk. På dette «trinnet» i modellen er motivasjonen mer autonom og

selvbestemmende, men er fortsatt definert som ytre motivasjon. Resultatet vil likevel bli sett på som delvis innenfor egenkontroll, delvis *internal perceived locus of causality* (DeCharms, 1983). Denne typen motivasjon har mye til felles med det som Jaquelynne S. Eccles og Allan Wigfield kaller *instrumentell motivasjon* (Eccles & Wigfield, 2002).

Det siste elementet innenfor den ytre motivasjonen har mye til felles med indre motivasjon. *Integrated regulation*, integrert regulering, er helt viljestyrt og autonom, akkurat som når man er indre motivert. Grunnen til at dette likevel blir regnet som en ytre motivasjonsfaktor er at det, i motsetning til den indre motivasjonen, ikke er interesse og glede av aktiviteten som driver individet, men et resultat eller en belønning i den andre enden. Helt til høyre i modellen finner man den indre motivasjonen, selve prototypen på selv-bestemte aktiviteter (Ryan & Deci, 2000, s. 62).

Det er viktig å forstå at de forskjellige stadiene i denne modellen ikke er statiske, og at individet ikke nødvendigvis befinner seg på det samme stadiet gjennom hele aktiviteten. Det som starter med kun ekstern regulering med ytre motivasjonsfaktorer, kan etterhvert bevege seg over i mer autonome handlinger, alt ettersom den indre reguleringen overtar. Det kan også gå motsatt vei. Noe som starter med høy grad av intern regulering og selvbestemmelse, kan ende opp med å kun bli styrt av ytre faktorer, eller til og med ende opp med manglende motivasjon, helt til venstre i modellen. I skolesammenheng er trolig elevene, generelt sett, aldri senere så internt regulert som da de begynner på skolen, med stor iver og interesse for å lære. Dessverre ser man også at elevene blir mer og mer ekstern regulert utover i skoleårene, og dessverre også mindre motiverte for læring (Schunk et al., 2014; Wendelborg, Røe, Utvær, & Caspersen, 2017). Dette er noe både lærerne og skolene må ta innover seg.

2.2.2 Indre motivasjon

I underkapitlet om ytre motivasjon skrev jeg om selvbestemmelsesteoriens fokus på de tre psykologiske behovene. I tillegg til behovet for *autonomi*, hevder Ryan og Deci (2000) at mennesker også har behov for å kjenne på *kompetanse* og *tilhørighet* for å bygge opp nødvendig motivasjon. Her beskriver Deci sammenhengen mellom indre motivasjon og de tre psykologiske behovene:

The idea that human beings have intrinsic psychological needs suggests that “nonreinforced” activity is motivated by those basic psychological needs. In other words, people’s inherent needs to be competent, self-determining, and related motivate them to actualize capacities that allow them to function in a competent and self-determined fashion while maintaining meaningful ties to significant others. (Deci, 1992, s. 48)

Kompetanse vil i denne teorien dreie seg om at elever med mye større sannsynlighet vil internalisere målet med oppgaven hvis de forstår det og har de nødvendige ferdighetene til å lykkes (Ryan & Deci, 2000, s. 64), og på den måten være mer motiverte for aktiviteten. *Tilhørighet* handler om tilhørighet til andre mennesker og/eller grupper. Individet vil i større grad være interessert i å utføre en handling eller aktivitet hvis den er verdsatt av noen man enten føler eller ønsker å føle en tilhørighet til, som for eksempel familie, venner, en gruppe mennesker eller til og med en kultur. I klasserommet har man sett at elever som føler tilhørighet til læreren og foreldre i større grad internaliserer skolerelatert atferdsregulering (Ryan & Deci, 2000, s. 64). Når det er høy grad av både *autonomi*, *kompetanse* og *tilhørighet*, er atferden også ofte i stor grad selvbestemt, og man kan snakke om grader av intern regulering og indre motivasjon.

Første gang indre motivasjon ble anerkjent var gjennom eksperiment på dyr. Der så man at dyrene man gjorde eksperimenter med kunne delta i ulike aktiviteter, som utforskning og lek, selv uten belønning. Nå er det opplest og vedtatt at indre motivasjon og vilje til handling er en naturlig, medfødt egenskap hos mennesket, men som både er individuell, kontekstuell og tidsavhengig. Som konsept oppstod tanken om indre motivasjon som en reaksjon på de to gjeldende atferdsteoriene i empirisk psykologi. På den ene siden Skinner og hans radikale behaviorisme, hvor menneskers adferd ble formet av positiv og negativ forsterkning, og operant betinging (Wittek & Brandmo, 2014, s. 116). På den andre siden Hulls læringsteori, som sier at alle handlinger motiveres av fysiologiske drivkrefter (Ryan & Deci, 2000, s. 57).

Selv om det er universell enighet om at indre motivasjon er noe som eksisterer, er ikke alle enige om hva som skal klassifiseres som indre motivasjon. I de siste tiårene på 1900-tallet var det den sosialkognitive måltradisjonen som definerte diskusjonene om motivasjon. Her skiller man mellom det som kalles *prestasjonsmål*, hvor individet blir motivert av å prestere bedre enn andre og av å profilere egne evner, og *mestringsmål*, hvor individet motiveres av læring i

seg selv og av personlig forbedring av egne resultater (Bjørnebekk, 2014, s. 239). Grovt sett kan man si at prestasjonsmålene ofte er ytre motiverte, mens mestringsmålene er indre motiverte. Sett opp mot Ryan og Decis selvbestemmelsesteori, er det naturlig å tenke at denne målorienteringstradisjonen likevel er litt mindre nyansert i sitt syn på indre og ytre motivasjon. SDT går mye lenger ved å skille mellom ulike grader av ytre motivasjon, og i mange tilfeller vil både prestasjonsmålene og mestringsmålene defineres som ytre motiverte, jfr. modellen i figur 1. Forskningen er likevel svært tydelig på at både indre motivasjon forstått gjennom SDT og forstått som mestringsmål gir en svært positiv effekt på læring.

Som nevnt er ikke motivasjonen statisk, men kan endres over tid. Den er kontekstuell og tidsavhengig, og ikke minst individuell. Den indre motivasjonen trenger heller ikke være avhengig av den ytre motivasjonen, og det er ikke gitt at man enten er ytre eller indre motivert. Et individ kan gå i gang med en aktivitet og være både indre og ytre motivert for oppgaven. Så i stedet for å tenke seg indre og ytre motivasjon på hver sin ende av ett kontinuum, kan man heller tenke seg at de er hvert sitt kontinuum, hvor begge går fra lav til høy motivasjon, i følge Schunk et al. (2014, s. 277).

I skolesammenheng snakker man ofte om viktigheten av indre motivasjon, i motsetning til den ytre motivasjonen. I sport og andre konkurransesammenhenger kan den ytre motivasjonen være utslagsgivende for et godt resultat, mens den innenfor læring oftere blir problematisert. Ytre motivasjon er selvsagt bedre enn ingen motivasjon, og i mange tilfeller kan den bidra til at elevene når målene sine, men man ser også at et ensidig fokus på resultat eller belønning kan være til hinder for internalisering av kunnskap og dyp læring. Samtidig trenger ikke det ene å utelukke det andre, elever som er indre motiverte og gjør en aktivitet for aktivitetens skyld, kan også ønske et godt resultat i enden av aktiviteten eller søker anerkjennelse fra sine *signifikante andre* (Guthrie et al., 2010).

Så selv om begge deler kan føre til læring, vil indre motivasjon ha flere positive sider. Det åpenbare er at når man er indre motivert for en aktivitet, vil det være mer fornøyet å gjøre aktiviteten. Forskning viser også at indre motivasjon har en positiv effekt på læring, prestasjoner, positive tanker om egen kompetanse, samtidig som det kan føre til mindre angst og stress (Schunk et al., 2014, s. 278). Det siste elementet her skal ikke undervurderes i en tid hvor stadig flere elever rapporterer om forventningspress, prestasjonsjag og psykiske lidelser. Den indre motivasjonens positive effekter kan ha flere årsaker, men man kan anta at det kan

skyldes at indre motiverte elever engasjerer seg i læringsfremmende aktiviteter. De lar seg instruere og oppsøker formidling av ny kunnskap, de øver på den nye informasjonen og/eller kunnskapen de har tilegnet seg, de organiserer kunnskapen på ulike måter og de knytter den nye kunnskapen og de nye ferdighetene opp mot det de allerede kan, enten om samme eller beslektede temaer. Ikke minst bruker de kunnskapen og ferdighetene i andre og nye sammenhenger, rett og slett *dybdeløring*, som er på full fart inn i den norske og internasjonale skolen (Schunk et al., 2014). Utdanningsdirektoratet er midt inne i en fagfornyelse, hvor læreplanene skal fornyes for å være mer relevante for framtida. I fagfornyelsen er dybdeløring ett av tre prioriterte områder (Kunnskapsdepartementet, 2017).

2.2.3 Mestringsforventninger

Mestringsforventninger er kjernen av den sosialkognitive teorien til Albert Bandura (1997). Bandura sto i opposisjon til både behavioristene, som begrunnet menneskers handlinger med miljømessige forklaringer, og humanistene, som la hovedvekten på de biologiske faktorene. Bandura problematiserte denne «født sånn eller blitt sånn»-tenkningen, og mente at de overså en tredje faktor, nemlig det personlige aspektet, herunder både biologiske, kognitive og følelsesmessige aspekter. I følge Bandura og den sosialkognitive teorien kan menneskers «fungering» beskrives som et samspill mellom personlige, miljømessig og atferdsmessig påvirkning (Pajares & Usher, 2008, s. 392). Mestringsforventninger, eller *self-efficacy*, dreier seg om menneskers forventninger til å lykkes med en aktivitet. Denne forventningen styres av troen på seg selv, troen på egne ferdigheter, tidligere erfaringer med samme type aktivitet, samt omgivelsenes mestring av aktiviteten og omgivelsenes oppmuntring, og er en sentral del av motivasjonen, i følge den sosialkognitive teorien. Tro på seg selv og generell tro på egne ferdigheter er på det personlige plan, omgivelsene er på det miljømessige plan, mens tidligere erfaringer er på det atferdsmessige plan (Pajares & Usher, 2008).

Om man besitter lave mestringsforventninger til en aktivitet, er det lettere å unngå aktiviteten overhodet, og i motsatt tilfelle: Det er lettere å motivere seg til å gjøre en aktivitet om man føler seg trygg på å mestre den. Egne erfaringer med aktiviteten er den viktigste faktoren innenfor mestringsforventningene, og selv om andres oppmuntring, andres prestasjoner innenfor samme område og en generell tro på seg selv kan bidra til økt mestringsforventning, er de ikke så mye verdt uten egen opplevelse av mestring (Schunk et al., 2014, s. 163). Høy eller lav mestringsforventning bør ikke forveksles med høy og lav selvtillit, for det er ikke

nødvendigvis det samme. Mestringsforventningene er situasjonsbetinget og omfatter gjerne et mål. Man forventer eller forventer ikke å nå et gitt mål i en gitt situasjon på bakgrunn av tidligere egenerfaring eller andres erfaring med lignende mål og situasjon.

I følge Bandura (1997) er det mest hensiktsmessig at mestringsforventningene ligger noe, men ikke mye, over de faktiske ferdighetene eller evnene. Ligger forventningene til egen mestring for langt over mestringsevnen kan det føre til dumdristige og potensielt farlige situasjoner, mens forventninger som ligger under mestringsevnen ikke vil føre til utvikling og tilegnelse av nye ferdigheter. Mestringsforventninger har vist seg å være en viktig prediktor for de fleste prestasjoner (Schunk et al., 2014, s. 167).

2.2.4 Mestringsmål

Et annet viktig perspektiv innenfor motivasjonsteoriene er de ulike målorienterings-tradisjonene. Det er flere måter å se dette på, men det er mest vanlig å snakke om mestringsmål og resultatmål innenfor læringsfeltet. Når Carole Ames og Jennifer Archer (1988) snakker om mestrings- og resultatmål, skiller de mellom mål om å tilegne seg ny kunnskap og nye ferdigheter på den ene siden (mestringsmål), og mål om å oppnå et visst resultat eller prestere bedre enn andre på den andre siden (resultatmål). Mestringsmål henger tett sammen med indre motivasjon, og det er bred enighet om at elever som setter seg mestringsmål før de går i gang med en oppgave, ofte vil ha mer pågangsmot og utholdenhet i arbeidet enn elever som setter seg resultatmål. Dette gjelder spesielt hvis oppgavene oppleves vanskelige for elevene. Resultatmålorienterte elever vil se på problemer med oppgaven som et signal om at de er mindre kompetente enn andre, mens mestringsmålorienterte elever vil se på det som en mulighet for personlig vekst (Schunk et al., 2014, s. 221).

Korrelasjonsstudier på målorientering og mestringsforventning har funnet positiv korrelasjon mellom mestringsmål og høy mestringsforventning (Sakiz, 2011; Schunk et al., 2014, s. 220), mens korrelasjonen er mer blandet mellom resultatmål og høy mestringsforventning. I sistnevnte studier, kan man anta at resultatmål har en positiv effekt på mestringsforventningene så lenge man når målene man setter seg (Schunk et al., 2014, s. 221).

2.3 Lesemotivasjon

Lesing krever en hel del av leseren. I våre dager er det blitt enda vanskeligere å finne tid til å lese, all den tid lesingen konkurrer med så mye annet i hverdagen vår. Sosiale medier, film, data, spill, idrett, sosiale aktiviteter – alt dette er ting som tar tid og som lesingen må konkurrere med hver eneste dag. For å velge lesingen må man være motivert for å lese, enten vi snakker om ytre eller indre motivasjon. Man må være motivert til å legge vekk noen av de andre aktivitetene og ta fram boka. Man må rett og slett ha både mål og mening bak lesingen: «*Reading motivation is the individual's personal goals, values, and beliefs with regard to the topics, processes, and outcomes of reading* (Guthrie & Wigfield, 2000, s. 405).»

Motivasjon er som vist tidligere i kapitlet et komplekst område, men det er likevel gjort gode forsøk på å beskrive hva som kjennetegner lesemotivasjon mer spesifikt. I CORI-rammeverket til Guthrie trekker man fram forventning om mestring, eller *self-efficacy*, indre lesemotivasjon og mestringsmål som de tre sentrale komponentene i lesemotivasjon (Guthrie et al., 2010), noe også Bråten (2007) støtter seg til. Lesemotivasjon er sammen med strategibruk, sosial interaksjon og kunnskap de fire elementene i det Guthrie og Wigfield (Guthrie & Wigfield, 2000) kaller *leseengasjement*, som igjen er tett knyttet til leseforståelse. I det videre arbeidet retter jeg derfor fokuset mot mestringsforventninger til lesing, indre lesemotivasjon og lesemestringsmål, samt leseengasjement.

2.3.1 Mestringsforventninger til lesing

Mestringsforventninger innenfor lesemotivasjon handler om elevenes vurdering av egen lesekompetanse og leseferdigheter, og om vedkommende tror at de vil klare å forstå den teksten de skal lese. Dette avhenger helt av deres tidligere leseerfaringer og hvorvidt de har opplevd å mestre den typen lesing eller ikke tidligere. En elev med positive leseopplevelser og en følelse av mestring vil tro at hen vil mestre lesing også i framtiden, mens i motsatt tilfelle, hvor erfaringene er at hen mislykkes med lesingen, vil forventningene til å lykkes med lesingen være lave. Man kan også ha ulik mestringsforventning i møtet med ulike typer lesing. Mestringsforventningene baserer seg også på hva medelever behersker og ikke behersker, for elever, og bortimot alle andre i samfunnet, sammenligner seg ofte med andre. Hvis en elev opplever at en annen elev enten mestrer eller ikke mestrer lesingen, vil det påvirke førstnevntes forventning til egen mestring. Hvis en annen elev som vanligvis mestrer mer enn deg selv ikke klarer å lese eller forstå en tekst, hvordan skal du klare det da? I tillegg

til dette, påvirkes også mestringsforventningene til egen lesing av oppmuntring av de rundt eleven, enten det er foreldre, lærere eller medelever. Derfor bør det etterstrebtes å gi elevene positive tilbakemeldinger på lesingen så ofte som overhodet mulig. Høy mestringsforventning skaper et større leseengasjement, og elevene vil utfordre seg selv med mer avanserte tekster. De vil også ha større pågangsmot i lesingen (Wigfield & Tonks, 2010, s. 253). I møtet med mer avanserte tekster er det viktig at lærere hjelper elevene med tilegnelse av riktige lesestrategier for mest mulig forståelse.

2.3.2 Indre lesemotivasjon

Som det i generelle trekk ble påpekt i forrige underkapittel, vil en indre motivert leser lese for lesingens egenverdi. Ikke fordi noen ber hen om det eller fordi det vanker en belønning etter den siste siden, men fordi hen finner glede i selve lesingen. Ikke bare i lette og ukompliserte tekster, men også utfordrende lesing, både sakprosa og skjønnlitteratur (Guthrie et al., 2010).

Indre motivasjon i lesingen gir flere utslag. Bråten (2007) trekker fram fire egenskaper hos den indre motiverte leseren: Nysgjerrighet, engasjement, forkjærlighet for utfordrende lesestoff og frivillighet. Den nysgjerrige leseren leser for å lære mer og fordype seg mer i noe hen er interessert i. Den engasjerte leseren klarer ikke å legge fra seg boka, hen bare må lese videre. Leseren med forkjærlighet for utfordrende lesestoff vil, i motsetning til en umotivert eller ytre motivert leser, foretrekke mer avanserte tekster for å oppnå ny kunnskap. Den frivillige leseren leser fordi hen har lyst til det (Bråten, 2007, s. 74). Hen er en autonom leser og har *internal perceived locus of causality* (DeCharms, 1983).

2.3.3 Ytre lesemotivasjon

Ytre motiverte lesere leser gjerne for å oppnå en belønning. Å lykkes med lesingen vil bety at de leser bedre eller mer enn de andre i klassen. De motiveres til lesing av karakterer, penger fra foreldrene, eller privilegier i klasserommet, som for eksempel at når de har lest et visst antall sider eller bøker får de lov til å arbeide på nettbrett. Oppnår de belønningen, ser de på lesingen som vellykket og som mislykket i motsatt tilfelle (Wigfield & Tonks, 2010, s. 256).

Som jeg har påpekt tidligere i kapittelet har indre motivasjon en positiv effekt på forståelse og mestring, og i mange tilfeller bedre effekt enn ytre motivasjon. Det er likevel viktig å anerkjenne ytre motivasjonsfaktorer som et viktig bidrag i elevens lesemotivasjon. Ulike

lesekonkurranser, for eksempel, hvor målet er å lese flest mulig bøker, kan være med og bidra til at flere elever får et positivt forhold til lesing. Lesemotivasjonen påvirkes av hvor mye man leser, og hvis ytre motivasjonsfaktorer er det som skal til for å øke lesefrekvensen, for deretter å øke den indre lese­motivasjonen, må det sies å være en positiv effekt av ytre lese­motivasjon.

2.3.4 Mestringsmål i lesing

Mestringsmål­orienterte lesere har i motsetning til de resultatmål­orienterte lesere ikke et karaktermål med lesingen sin. De leser ikke for å oppnå den og den karakteren, for å huske alt til en gitt prøve eller for å bli flinkere til å lese enn medelevene. Derimot leser de fordi de er opptatt av å bli bedre til å lese og øke sin kunnskap og kompetanse om lesestoffet. Allan Wigfield og Stephen Tonks (2010) skriver at et klasserom hvor det er kultur for mestringsmål innenfor lesing og annen skoleaktivitet, gir elevene bedre mulighet til å fokusere på begreps- og leseforståelsen enn i et resultatmål­orientert klasserom. De skriver videre at mestringsmål i lesingen har direkte påvirkning på lese­motivasjonen. Lesere med mestringsmål er rett og slett mer indre motiverte for lesingen enn lesere med resultatmål. Siden indre motivasjon er så viktig for leseforståelsen, kan man si at det å sette seg mestringsmål med lesingen også fremmer leseforståelse (Wigfield & Tonks, 2010, s. 258).

2.3.5 Leseengasjement

En elev med leseengasjement er ikke bare en elev som leser tekster med innlevelse og engasjement. Slik Wigfield og Tonks (2010) definerer det, er det en leser som tar aktive, viljestyrte valg med lesingen, som er kunnskapsrik og sosial, og bevisst på forståelsesstrategiene. Eleven er indre motivert og autonom, setter seg gjerne mestringsmål, kan mye om innholdet i lesingen, men også om språk og tekst generelt, og liker å samtale og samarbeide med andre om innholdet. En elev med høyt leseengasjement er ofte en bedre leser enn en elev med lavt eller intet leseengasjement, er Wigfield og Tonks erfaring (Wigfield & Tonks, 2010), og vil få et mye større utbytte og en mye større glede av lesingen.

2.4 Lesevaner og leseholdninger

Informasjon om elevers lesevaner og holdninger til lesing er svært nyttig for alle som arbeider med skole. Vi vet at gode leseferdigheter er en av nøklene til å lykkes i skolen, samtidig som vi også vet at leseferdighetene svært ofte samsvarer med mengden av lesing

som foregår. Faktisk er det ting som tyder på at lesing på fritiden har mer å si for leseferdighetene enn lesing på skolen (Solheim & Gourvenec, 2017, s. 196). For å legge til rette for gode lesevaner hos elevene, trenger vi å vite hva som motiverer dem til å lese, og for å motivere dem til å lese trenger vi å vite hvilke lesevaner de har. Dette henger sammen.

En god måte å måle noens lesemotivasjon på, er å se på hvilke lesevaner de har. Altså hvor mye, hvor ofte, hva og hvordan hver enkelt leser. Selv om de virkelig store forskningsprosjektene som i hovedsak dreier seg om lesevaner og lesemotivasjon mangler her til lands, finnes det likevel en hel del informasjon om lesevanene til både elever og befolkningen forøvrig. Store, internasjonale undersøkelser som PISA og PIRLS har som hovedmål å kartlegge skoleelevers ferdigheter, men stiller også spørsmål om deltagerens lesevaner. Årlige nasjonale kartlegginger som Ungdata, Elevundersøkelsen og Norsk mediebarometer bidrar også til at man sitter igjen med et ganske tydelig bilde av hva og hvordan den norske befolkningen generelt, og skoleelever spesielt, leser. Videre i dette kapittelet vil jeg presentere hovedtrekkene i norske skoleelevers lesevaner, og i så måte også deres lesemotivasjon. Jeg vil også presentere tall fra Danmark, som er nærliggende å sammenligne seg med og hvor det er mye interessant forskning på området. I det avsluttende kapittelet vil jeg drøfte resultatene av disse kartleggingene og forskningen på området opp mot hverandre og opp mot mine undersøkelser. De ulike undersøkelsene varierer i hvilket alderstrinn de er gjennomført på. I noen er det elever fra ungdomsskolen som har tatt del i undersøkelsen, mens det i andre er elever fra barneskolen. Jeg velger likevel å sammenligne resultatene med hverandre.

2.4.1 Lesevaner og leseholdninger i Norge

En viktig kilde til informasjon om norske elevers lesevaner og leseholdninger er PISA- og PIRLS-undersøkelsene, som gjennomføres i hhv. OECD-landene og en rekke land rundt om i verden. PISA står for *Programme for International Student Assessment*, og er et prosjekt i regi av OECD med ambisjoner om å kartlegge 15-åringers ferdigheter innenfor lesing, matematikk og naturfag. PISA-undersøkelsen gjennomføres hvert tredje år, og siste gjennomføring var i inneværende år, 2018. Norge har deltatt hver gang siden starten i 2000. Resultatene fra årets undersøkelse foreligger ikke før i 2019, så det nyeste datagrunnlaget man sitter med på nåværende tidspunkt er fra 2015. Når det gjelder lesevaner og leseholdninger er mesteparten av datagrunnlaget fra 2000 og 2009.

PIRLS er en internasjonal undersøkelse med fokus på 10-åringers leseferdigheter som gjennomføres hvert femte år. Bak akronymet skjuler navnet *Progress In Reading Literacy Study* seg, og det er IEA, *The International Association for the Evaluation of Educational Achievement*, som arrangerer undersøkelsen. Norge har deltatt alle fire gangene den har blitt gjennomført, sist i 2016, og skal delta igjen i 2021.

I tillegg til disse to internasjonale undersøkelsene, gjennomføres det det årlige undersøkelser i Norge som, blant mye annet, gir oss et bilde av nordmenns lesevaner og holdninger til skole og/eller lesing. Statistisk sentralbyrå gjennomfører *Norsk mediebarometer*, som kartlegger nordmenns bruk av medier. Elevundersøkelsen gjennomføres i regi av Utdanningsdirektoratet, og gir svar på de aller fleste forhold rundt norske skoleelevers skolehverdag, inkludert lesevaner og -holdninger. Ungdata tar sikte på å gi et innblikk i hvordan det er å være ung i Norge. Ingen av de to sistnevnte undersøkelsene har som hovedformål å kartlegge elevers lesevaner og -holdninger, men inneholder likevel spørsmål som gjør at man får mye informasjon om det likevel.

Kritisk blikk på PISA

Det er dog viktig å huske på at spesielt PISA-undersøkelsen ikke er helt ukontroversielle. De har vært gjenstand for mye kritikk fra flere hold, både for alt det den *ikke* måler, for at resultatene fra undersøkelsen blir tillagt for mye vekt, og at OECD bruker resultatene fra PISA-undersøkelsen til å påvirke deltakerlandene politisk. Her hjemme har professor emeritus ved Universitetet i Oslo Svein Sjøberg vært en av de mest toneangivende kritikerne (Sjøberg, 2014). Kjernen i hans kritikk er hvordan PISA brukes politisk. Kunnskapsløftet er et direkte resultat av at Norge ikke fikk så gode resultater på PISA-undersøkelsene i 2000 og 2003 som politikerne ønsket seg, og PISA-resultatene har siden lagt føringer for norsk skolepolitikk. Sjøberg er riktignok ikke bare kritisk til det. Han stiller seg også kritisk til hvor relevant testen er for testdeltakerne. Siden PISA ikke skal favorisere noen land eller kulturer, vil den heller ikke være relevant eller aktuell for deltakerne. I undervisningen legger lærerne vekt på at det barna skal lære er relevant og knyttet til elevenes kontekst, mens PISA-undersøkelsen må unngå å være kontekstrelatert (Sjøberg, 2014, s. 35). PISA får også kritikk av Sjøberg for at de på den ene siden er helt åpne på at de ikke tester skolekunnskaper og på den andre siden hevder å måle kvaliteten hos deltakerlandenes skolesystemer. Endelig retter Sjøberg kritikk mot det statistiske i undersøkelsen, og hevder at det er for små forskjeller

mellom mange av landenes resultater til at de kan kalles *signifikante* (Sjøberg, 2014, s. 33). Han mener det blir smått parodisk når alle landene har som mål å havne over snittet (Sjøberg, 2014, s. 38). Kritikken kommer som nevnt fra mange hold og dreier seg om flere ting enn det som er nevnt her, men å gå mer innpå det vil kreve et helt eget prosjekt.

Hva sier PISA om lesevaner og leseholdninger?

På tross av all kritikken er det mye informasjon man kan hente ut fra PISA-undersøkelsene. Selv om PISA ikke har like stort fokus på lesevaner og -holdninger hver gang, kan man likevel se noen trender i det PISA-undersøkelsene kaller leseengasjement eller *reading engagement*. Lesevaner og -holdninger fikk fokus i rapportene i 2000 og i 2009, og i den første PISA-undersøkelsen i 2000 var leseengasjement den variabelen som hadde høyest korrelasjon med leseskår (Kjærnsli & Roe, 2010, s. 94). Norske elevers holdninger til lesing har i PISA variert gjennom hele 2000- og 2010-tallet, men noen ting er konstante. Vi ser at jenter hele veien er mer positivt innstilt til lesing enn guttene, at jentene bruker mer tid på lesing enn gutter i de aller fleste formater og at det har vært en økning i lesing på data og internett. I resultatene av den første PISA-undersøkelsen så vi også at de norske guttene hadde de minst positive leseholdningene i hele OECD. Dette bedret seg fram til og med 2006, mens de i 2009 omtrent var tilbake på 2000-nivået, altså med temmelig negative holdninger til lesing (Kjærnsli & Roe, 2010, s. 114). I PISA 2009 fikk deltakerne spørsmål om hvor mye tid de vanligvis brukte på å lese for fornøynsens skyld, og 40% av de norske elevene svarte at de aldri leste for fornøynsens skyld. For de lavest presterende elevene var andelen enda høyere. Den samme tendensen ser vi på svarandelen på en rekke formuleringer de skulle ta stilling til. Halvparten av alle de norske deltakerne leser kun for å få den informasjonen de trenger, mens 22% har lesing som en av favoritt hobbyene (Roe & Jensen, 2017, s. 11-13). På oversikten over alle typer lesestoff, på alle formuleringer og spørsmål om lesing, ser man at leseholdningene har en selvforsterkende effekt på leseforståelsen, enten den er positiv eller negativ. De som leser mye og har positive holdninger, blir bedre lesere, mens de som leser lite eller har negative holdninger blir svakere lesere (Roe & Jensen, 2017, s. 18). Det er lite som tyder på at norske elevers holdninger til lesing har endret seg veldig siden 2009 (Kjærnsli & Olsen, 2013).

Hva sier PIRLS om lesevaner og leseholdninger?

PIRLS-undersøkelsene gir oss omtrent det samme bildet som PISA, selv om det her er snakk om litt yngre elever. På den siste PIRLS som er gjennomført (2016), ser vi at det er et stort

sprik i lesevaner hos de svakeste og de sterkeste leserne. Flertallet av de sterkeste leserne oppgir at de leser mer enn 30 minutter hver dag, og dette gjelder også guttene. Det samme ser man på spørsmålet om hvorvidt de liker å lese. 95% av de sterke jenteleserne og 89% av de sterke gutteleserne sier at de liker å lese. Men også 61% av de svake jenteleserne og 48% av de svake gutteleserne rapporterer om at de liker å lese. Det er altså mange som oppgir at de liker å lese, selv om de kanskje ikke leser så mye likevel (Solheim & Gourvennec, 2017, s. 196-199). I en rapport fra PIRLS 2011 trekkes det å «ha en positiv innstilling til lesing og være motivert for lesing» fram som en av de viktigste kjennetegnene på en god leser (Daal, Solheim, & Gabrielsen, 2012).

Hva kan vi lese ut av Elevundersøkelsen?

Etter Elevundersøkelsen for 2017 fokuserte rapportene på mobbing, mens tallene for 2018 ikke foreligger ennå. Ser man derimot på Elevundersøkelsen 2016, finner man noen tall for motivasjon for skole generelt. Altså ingenting om lesing spesielt, men man kan jo tenke seg at dette henger noe sammen. Elevundersøkelsen 2016 hadde to spørsmål og en påstand som gikk på elevenes motivasjon for skole. «*Er du interessert i å lære på skolen?*», «*Hvor godt liker du skolearbeidet?*» og «*Jeg gleder meg til å gå på skolen.*» Elevene skulle rangere disse på en femdelst skala. På spørsmålet om interesse for å lære svarte 78 prosent av elevene på de to mest positive kategoriene. På spørsmålet om hvor godt de liker skolearbeidet svarte til sammenligning omlag 56 prosent av elevene på de to mest positive, mens 65 prosent er delvis eller helt enig i at de gleder seg til å gå på skolen. Norske elever var i 2016 motiverte for å lære, men var ikke udelt positive til skolearbeidet, selv om de fleste gleder seg til å gå på skolen (Wendelborg et al., 2017, s. 139). Ser man på kjønn og motivasjon for skole kommer det fram at på mellomtrinnet er jentene klart mer motiverte enn guttene. Man ser en tendens til det samme også på ungdomstrinnet og på videregående, men der er ikke forskjellene signifikante. Det er heller ikke forskjellene hele utvalget sett under ett (Wendelborg et al., 2017, s. 142).

Hva sier Norsk mediebarometer om lesevaner og leseholdninger?

Norsk mediebarometer bruker flere måter på kategorisere lesevanene på, både når det gjelder bøker generelt, men også innenfor hver sjanger. Ved å gå inn i hver rapport kan man hente ut utviklingen innenfor hver sjanger over tid, men man kan også få oversikt over det trykte bokmediet generelt. Innenfor sistnevnte kategori finner man både skjønnlitterære bøker, fagbøker og skolebøker. Ut fra de tallene ser man at andelen som oppgir at de leser bøker i

befolkningen sett under ett, har vært rimelig stabil i en god del år. Æren for at dette holder seg jevnt må tilskrives de yngste og de eldste leserne, som mellom 2002 og 2016 hadde en betydelig økning i andel lesere. I kategorien 9 til 15 år var leserandelen blant jentene stabil mellom 2002 og 2016 på rundt 35 prosent, mens det blant guttene var en økning fra 20 prosent til 31 prosent. Blant befolkningen mellom 16 og 44 år var det nedgang hos både jenter og gutter (Kulbrandstad, 2018, s. 219; Vaage, 2003, 2017). Jenter har «alltid» lest mer enn gutter, og det har vært gjeldende i alle aldersgrupper, men i 2017 var det ett viktig unntak. I aldersgruppen 9-15 år hadde 37 prosent av guttene og 33 prosent av jentene lest en papirbok en gjennomsnittsdag. Så mens jentene har relativt stabil andel boklesere, er guttene virkelig på vei oppover (Vaage, 2018, s. 37).

Blant dem som leser trykte bøker, er skjønnlitteratur den desidert mest leste sjangeren hos begge kjønn, og i gruppen 9 til 15 år ser vi en liten økning i lesing av skjønnlitteratur fra 2016 til 2017, fra henholdsvis 80 prosent til 83 prosent, hvis vi ser på tallene for roman/novelle, dikt/skuespill og barne- og ungdomslitteratur under ett (Vaage, 2017, s. 39; 2018, s. 39). I tillegg ser vi at tid brukt på internett og digitale spill er svært økende (spilling mest hos guttene), mens tid brukt på å se fjernsyn, lese tegneserier (dog en liten oppgang det siste året) og aviser er synkende hos barn og unge, sett over de siste 20-25 årene (Vaage, 2018).

Hva forteller Ungdata?

Ungdata-undersøkelsene har ingen spørsmål om lesing, men de har spørsmål om skoletrivsel, skolearbeid, fritidsaktiviteter og mediebruk. I Ungdata-undersøkelsen 2018 kan vi se at ungdomsskoleelever trives svært godt på skolen, og mer enn 9 av 10 elever rapporterer om at de trives på skolen. Dette gjelder både jenter og gutter, på alle tre trinnene. Vi ser også at elevene rapporterer om mindre tid brukt til lekser enn tidligere, men at jenter bruker vesentlig mer tid på det enn det guttene gjør. Over 50 prosent av jentene bruker mer enn én time daglig på lekser, mens det blant guttene ligger et sted mellom 3 og 4 av 10 som gjør det samme. Mange ungdommer bruker tid på organiserte fritidsaktiviteter, spesielt fram til 10. trinn. De to første årene av ungdomsskolen ligger andelen på rundt 70 prosent hos begge kjønn. Oppsiktsvekkende nok kan man også se at stadig færre ungdom er fysisk med venner, både hjemme og ute. Endelig kan vi også lese ut av undersøkelsen at ungdom bruker svært mye tid foran skjermen. Minst 50 prosent av all ungdom på ungdomstrinnet (unntatt 8.trinnsjentene) bruker tre timer eller mer foran en skjerm daglig (Bakken, 2018). Så selv om Ungdata ikke

sier noe om lesevaner, kan man anta at det ikke blir mye tid igjen til lesing etter endt skoledag, når lekser, fritidsaktiviteter og tiden brukt foran skjermer er trukket fra.

2.4.2 Lesevaner og leseholdninger i Danmark

I 2017 gjennomførte den danske tenketanken Tænketanken Fremtidens Biblioteker, Københavns biblioteker, Nationalt Videncenter for Læsning og Læremiddel.dk et stort prosjekt kalt *En generation af stærke læsere: Greb til Læselyst* (<https://www.videnomlaesning.dk/projekter/greb-til-laeselyst/>). En del av det prosjektet, *Børns læsevaner 2017* (Hansen et al., 2017) var en undersøkelse av barns lesevaner og leseholdninger, hvor nesten 9000 barn fra 3. til 7. trinn deltok. I det følgende presenterer jeg de viktigste funnene i undersøkelsen.

Leselyst og motivasjon

Av alle barna i undersøkelsen svarer 42 prosent at de har positive holdninger til lesing, samtidig som at jentene er mer positive til lesing enn det guttene er. Cirka halvparten ser på lesing som noe kult, men det er ikke veldig mange som mener at lesing er forbeholdt nerdene. Tallene viser også at andelen som er negative til lesing øker jo eldre de blir. En svært stor andel ser på lesing som noe nyttig og svarer positivt på at jo mer de leser, desto bedre blir de til å lese, og sånn sett kan vi tenke at mange er ytre motiverte lesere. Det er flere som er enige enn uenige i påstanden om at de leser mest når de voksne ber dem om det, henholdsvis 57 prosent og 43 prosent, men på den andre siden er det flere som er uenige enn enige i påstanden om at de bare leser når de må, henholdsvis 53 prosent og 47 prosent (Hansen et al., 2017).

Den mest vanlige inspirasjonskilden til fritidslesing hos danske barn er venner, film, mødre og fritidsinteresser, med hhv 32, 31, 29 og 26 prosent svarandel. Fordelt på kjønn ser man at det er jentene som først og fremst oppgir vennene som inspirasjon til lesing, mens guttenes vanligste svar er fritidsinteresser og film. Inspirasjon fra film og fritidsinteresser er økende gjennom trinnene, mens inspirasjon fra mor er fallende. Venner er en rimelig stabil faktor, mens også skolebiblioteket kommer høyt oppe på listen for begge kjønn (Hansen et al., 2017).

Danske barns lesevaner

27 prosent av guttene og 30 prosent av jentene rapporterer om at de leser bok omtrent hver dag. Da er det snakk om fritidslesing. Det er en oppgang på 3 prosentpoeng for guttene, men en nedgang på 6 prosentpoeng for jentene fra 2010. 35 prosent av guttene leser sjelden eller aldri, mens blant jentene er det 25 prosent som svarer det samme. Andelen som svarer dette har økt for begge kjønn. Det er derfor en større andel av guttene nå enn i 2010 som både leser daglig og som sjelden eller aldri leser, mens det hos jentene er færre som leser daglig og flere som leser sjelden eller aldri. Samtidig er det en andel på over 70 prosent totalt sett som oppgir at de aldri er sjelden blir lest for hjemme. Denne andelen er naturlig nok økende jo lenger opp i trinnene man kommer. 75 prosent snakker aldri eller sjelden med venner om det de leser (Hansen et al., 2017).

Når det kommer til hva de leser, skiller undersøkelsen mellom to hovedkategorier av lesing – lesing på papir og tv som den ene og digital lesing som den andre. I den første kategorien er det to tekstmedier som skiller seg ut: Historier og/eller romaner leses omtrent daglig av henholdsvis 11 prosent gutter og 17 prosent jenter, mens undertekster på tv leses omtrent daglig av henholdsvis 40 prosent og 37 prosent. Religiøse tekster og dikt er det det leses minst av blant de spurte (Hansen et al., 2017, s. 56).

Når det gjelder den andre hovedkategorien, digital lesing, er det i hovedsak to tekstmedier som leses mye. Meldinger på telefon, data og nettbrett (herunder sosiale medier) leses daglig av 64 prosent gutter og 76 prosent jenter, mens nettsider leses daglig av 59 prosent gutter og 42 prosent jenter. Nettaviser leses sjelden av begge kjønn (Hansen et al., 2017, s. 62). Danske gutter foretrekker humorbøker og faktabøker, mens jentene helst leser seriebøker og historier om barn og unges liv.

Danske barns medievaner

Hva andre medier angår, bruker både guttene og jentene mest tid på film, video og programmer på Youtube og andre strømmetjenester. 42 prosent av alle elevene bruker mellom én og tre timer daglig på dette, mens bare 6 prosent aldri bruker tid på dette. Fordelt på kjønn bruker guttene litt mer tid på dette enn jentene. Guttene bruker også en del mer tid på digitale spill enn jentene, mens jentene bruker mest tid på sosiale medier. På spørsmål om hvilket medium de velger om de skal hygge seg, svarer 80 prosent at de helst velger å se film og programmer på strømmetjenester, men hvis de skal velge et medium for å lære seg noe, er

boken det hyppigst valgte med 59 prosent. Boken som kilde til kunnskap har en fallende tendens gjennom barnetrinnet (Hansen et al., 2017).

2.4.3 Oppsummering

Det er mange likhetstrekk mellom resultatene av kartlegginger og undersøkelser som er gjort her i Norge og med den store undersøkelsen som ble gjort i Danmark i fjor. Mens de norske undersøkelsene er gjort både på barnetrinnet og på ungdomstrinnet, er den danske gjennomført på barnetrinnet, men trendene er nokså like. I begge land ser man at sosiale medier, internett og digitale spill tar mye av plassen i barnas fritid, og tendensen med at jentene generelt sett leser mer og er mer positivt innstilt til lesing enn guttene gjør seg gjeldende i begge land. Selv den svært positive økningen i lesing av papirbøker blant guttene er noe man finner i begge landene. I både Norge og Danmark er romanen/novellen den mest leste skjønnlitterære sjangeren. Man ser også at andelen som er positive til lesing er større enn andelen som faktisk leser. I tillegg kan man tenke seg at selv om den tradisjonelle tv-tittingen er i betydelig nedgang, betyr ikke det at tv-titting og film generelt er i nedgang, men heller at det flyttes over til andre skjermer og løsninger, slik som strømmetjenester. Selv om andelen som leser bøker ofte er relativt stabil, er også andelen som aldri leser eller har negativ oppfatning av lesing stabil og ganske høy.

3 Metode

I metodekapittelet vil jeg gi en begrunnelse for valg av metode med henvisninger til relevant teori om forskningsmetode. Innledningsvis diskuterer jeg forskerrollen, før jeg presenterer planleggingen og gjennomføringen av egne undersøkelser. Som nevnt i innledningen, valgte jeg å gjøre kvalitative forskningsintervjuer for å finne svar på problemstillingen min. Jeg bestemte meg tidlig for ikke å gjøre individuelle intervjuer, men heller dele elevene inn i grupper og gjøre semi-strukturerte og narrative gruppeintervjuer. Jeg ville bruke en intervjuguide som sikring for å få svar på de spørsmålene jeg ønsket, men samtidig ha en løst regi på samtalen. Jeg var også interessert i å få intervjupersonene til å fortelle litt om leseopplevelser for å danne meg et bilde av deres forhold til bøker. Jeg oppsøkte elevene på skolen, og gjorde intervjuene på egnet sted. Jeg tok lydopptak av alle intervjuene, samtidig som jeg noterte noe underveis. Hvert gruppeintervju varte i cirka 30 minutter.

3.1 Begrunnelse for valg av metode

«Hvis du vil vite hvordan folk oppfatter verden og livet sitt, hvorfor ikke spørre dem?

Samtalen er en grunnleggende form for menneskelig samspill,» skriver Steinar Kvale og Svend Brinkmann i *Det kvalitative forskningsintervju* (Kvale & Brinkmann, 2015, s. 18). Gjennom å samtale med respondentene mener jeg at jeg får vite mer om hva de tenker og føler omkring lesing, enn jeg ville gjort med en spørreundersøkelse. Jeg er ikke ute etter å tallfeste hvor mange som er motiverte for lesing og hvor motiverte de er på en gitt skala, og lage statistikk av det, men jeg er interessert i å få et innblikk i de tankene de gjør seg om egen lesemotivasjon og lesevaner. Da egner samtalen seg best, og det kvalitative forskningsintervjuet er det som mest minner om en samtale. Når jeg i tillegg valgte å gjennomføre intervjuene i grupper, var det for å sikre en mer naturlig og dynamisk samtaleform enn hva tilfelle kunne blitt med en-til-en-intervjuer.

Det var viktig for meg å sørge for at jeg fikk informasjon om det samme i alle gruppeintervjuene, og valgte derfor å strukturere intervjuene med en intervjuguide. Denne utformet jeg selv, men med mange av de samme spørsmålene som i intervjuguiden i Guthrie et al. (2007). Grunnen til at jeg valgte mange av de samme spørsmålene som i det forskningsarbeidet, var fordi de hadde forsket på mye av det samme som jeg ville undersøke, bare at det i mitt tilfelle var i en mye mindre skala. Jeg ønsket likevel ikke å være helt bundet

av intervjuguiden, og ville derfor legge til rette for fri flyt i samtalen mellom både intervjupersonene og mellom dem og meg som intervjuer (Kvale & Brinkmann, 2015). På den måten hadde jeg forhåpninger om at det ville komme til uttrykk perspektiver på lesingen som ikke ville kommet ved individuelle intervjuer eller med stram regi, og at jeg ville komme dypere inn i problematikken med et semi-strukturert intervju enn med et helt strukturert intervju (Kleven, 2011). Ved å ikke strengt forholde meg til en rekke forhåndsbestemte spørsmål, åpnet jeg også for at intervjupersonene kunne utvikle sine perspektiver på lesing i samspill med de andre på gruppa og med meg som intervjuer

Jeg var også interessert i komme mer i dybden hos elevene, og ikke bare få korte svar på det jeg lurte på. Jeg ønsket å legge til rette for at respondentene skulle fortelle meg om deres forhold til lesing, om gode leseopplevelser, om sine lesevaner og lesemotivasjon. Intervjuet ble derfor utformet som et narrativt gruppeintervju, nettopp for å få dem til å fortelle. På den måten kunne jeg få et bedre innblikk i deres verdier omkring lesingen, hva som motiverer og ikke motiverer til lesing.

3.2 Forskerrollen og etterrettelighet

Det er ikke uvanlig i utdanningsforskningen at forskere studerer og forsker på egne elever. Det kan være flere grunner til at dette gjøres, ikke minst av praktiske hensyn som tid og ressurser og tilgang på elever, men også for å sikre en fortrolighet mellom forsker og forskningsobjekter. Intervjusituasjoner kan ofte være krevende, spesielt for barn og unge, og viktigheten av at intervjupersonene føler en trygghet i situasjonen er avgjørende for et godt resultat. På en annen side kan man argumentere for at det å kjenne intervjupersonene på forhånd kan øke sjansen for såkalt *researcher bias*. Det vil si at forskerens forventinger og forutinntatte oppfatninger kan påvirke forskerens tolkning av svar. Om en slik *bias* oppstår, svekker det resultatenes validitet (Befring, 2015, s. 54). Dette kan også oppstå selv om intervjuer og intervjupersoner ikke kjenner hverandre. Som forsker har man laget seg noen hypoteser før man går i gang med intervjuene, og da gjelder det å ikke la dette påvirke den analysen og tolkningen man gjør i etterkant.

Det er ikke bare forskerens forutinntatte oppfatninger som kan svekke forskningens validitet når det forskes på egne elever. Alle som jobber med barn vet at det siste de vil er å skuffe noen, og man kan i slike situasjoner oppleve at barna gir de svarene de tror læreren, som i et

slikt tilfelle også er forskeren, vil ha. Det fordrer et sunt og godt forhold mellom lærer og elev om dette skal unngås.

3.2.1 Validitet

Indre validitet

Etter å ha vurdert dette opp mot hverandre, valgte jeg å intervjuere andre elever enn mine egne for å sikre validiteten i resultatene. Jeg var likevel ikke helt uhildet eller uten antagelser om hva jeg ville få ut av intervjuene. Jeg vet gjennom egen lærerprofesjon en del om elevers forhold til lesing, i tillegg til alt det jeg har lært gjennom andres forskning og eget studieløp. Jeg dannet meg en rekke hypoteser før jeg gikk i gang med intervjuene, hypoteser som jeg mer eller mindre regnet med å finne belegg for. Gjennom den grundige analysen jeg har gjort av intervjuene i etterkant, er jeg likevel trygg på at mine hypoteser og forutinntatte ideer om resultatet, ikke påvirket mine tolkninger av svarene til elevene. Jeg har også etterstrebet at det er intervjupersonenes direkte uttalelser som ligger til grunn for tolkningene og ikke mine antagelser eller gjetninger. Endelig har jeg vært påpasselig med å ikke være bastant når jeg har skissert årsakssammenhenger. På den måten har jeg gjort mitt beste for å sikre resultatenes indre validitet.

Ytre validitet

Siden mine undersøkelser har et kvalitativt forskningsdesign og er gjort med et lite utvalg av respondenter, har jeg ikke på noen måte tatt resultatene til inntekt for noen generelle trender eller tendenser i samfunnet. Samtidig har jeg gått grundig til verks i store undersøkelser gjort over tid og med flere sjekkpunkter, for å finne sammenligningsgrunnlag med mitt utvalg, og på den måten vært i stand til å si noe om overføringsverdien av mine intervjupersoners svar til samfunnet for øvrig. Jeg vil derfor si at i den grad jeg forsøker å gjøre svarene gyldige utover mitt lille utvalg, har sikret prosjektets ytre validitet ved å ikke hevde at dette er noe annet enn det det er.

Begrepsvaliditet

I innledningskapittelet gikk jeg gjennom ulike operasjonaliseringer av nøkkelbegrepene i prosjektet. For å sikre begrepsvaliditeten i undersøkelsene mine, passet jeg på å stille ulike spørsmål for å få svar på de samme tingene, for å være trygg på at begrepene ble forstått og svarene til elevene faktisk kunne fortelle meg om deres lesevaner og lesemotivasjon. Ved å

tilegne hovedbegrepet *motivasjon* noen underbegreper som er mer konkrete og lettere for elevene å forholde seg til, var jeg sikker på at det jeg fikk svar på av elevene passet inn i operasjonaliseringen av begrepet. I stedet for å spørre om hvor motiverte de var for lesing, stilte jeg spørsmål om hvor godt de likte å lese, hvor mye de leste, det beste og det verste med lesing, og så videre.

3.2.2 Reliabilitet

For å være trygg på prosjektets reliabilitet, stilte jeg meg de tre spørsmålene som Thor Arnfinn Kleven (2011, s. 90) mener man bør stille seg:

- (1) I hvilken grad er resultatet avhengig av tilfeldige dag-til-dag-svingninger i personens prestasjonsevne?*
- (2) I hvilken grad er resultatet avhengig av hvilke konkrete oppgaver som blir gitt?*
- (3) I hvilken grad er resultatet avhengig av hvem som vurderer prestasjonene?*

På det første spørsmålet så jeg på i hvilken grad dagshumøret til intervjupersonene mine kunne påvirke hvilke svar de ga til meg. Her kan det selvsagt være flere feilkilder. Kanskje en som svarte at hen ikke likte å lese bøker, egentlig gjorde det, bare at den siste leseopplevelsen var negativ. Eller at det akkurat nå var ting i livet som gjorde at lesing ikke sto høyt på agendaen, men at det egentlig var noe som ble satt pris på.

På det andre spørsmålet fokuserte jeg på hvilke spørsmål jeg stilte og ikke stilte. Som nevnt tidligere, forsøkte jeg å stille ulike spørsmål for å få svar på det samme. Kunne jeg stilt mer konkrete spørsmål, og på den måten fått andre svar enn de jeg fikk? Kan en elev svare at hen ikke liker å lese på et generelt spørsmål, mens svaret ville vært motsatt om jeg stilte spørsmålet mer spesifikt, for eksempel om sjanger? Kanskje, og det var derfor jeg forsøkte å stille de samme spørsmålene på ulike måter.

På det tredje spørsmålet stilte jeg meg spørsmålet om resultatet hadde vært annerledes om det var noen andre som vurderte svarene til elevene. I dette tilfellet tror jeg at det styrker reliabiliteten til resultatene at jeg ikke kjente elevene på forhånd, og på den måten ikke kunne ta med meg mine kunnskaper om elevene inn i tolkningene av svarene.

Alle disse tre spørsmålene er likevel ikke noe jeg kan gi klare ja- eller nei-svar på. Jeg har derimot vært klar over de mulige feilkildene i mine intervjuer og i tolkningen og analysen i etterkant, og har derfor gjort mitt for å unngå og nøytralisere trusselen mot reliabiliteten.

3.3 Planlegging

I planleggingen av intervjuene, var det viktig for meg å få et utvalg som varierte i både kjønn, bakgrunn, skoleprestasjoner og lesevaner. Jeg etablerte kontakt med to skoler innenfor samme kommune, som på sitt vis kan sies å representere ytterpunktene blant skolene i kommunen. Den ene skolen ligger i et område med jevnt over gode skolerestater og høy sosioøkonomisk bakgrunn. Elevgrunnet er relativt homogent. Den andre skolen ligger i et område hvor skolerestaterne er mer ujevne, og med et heterogent elevgrunnet med variert sosioøkonomisk bakgrunn. På begge skolene hjalp lærerne til med å finne et utvalg som var variert og representativt, både med tanke på kjønn, lesevaner og skoleprestasjoner. Siden intervjuene skulle gjøres mot slutten av skoleåret, ble elever fra 10. trinn valgt vekk, sånn at jeg satt igjen med et variert utvalg av elever fra 8. og 9. trinn, totalt 16 elever.

Jeg vurderte å gjøre individuelle intervjuer, men både masterprosjektets omfang og tidsressursen tilgjengelig gjorde at jeg raskt bestemte meg for at gruppeintervjuer var veien å gå. Jeg planla fire gruppeintervjuer med fire elever i hver. Da ville det etter mitt syn være nok deltagere til at samtalen ville flyte fritt og at variasjonen i respondentenes syn på lesing og lesemotivasjonen ville være sikret. Med en intervjugruppe med bare fire deltagere ville jeg også sikre en oversiktighet for min egen del. Jo flere det er som deltar i intervjuet, jo vanskeligere kan det være for meg som intervjuer å styre samtalen dit jeg vil og sørge for at alle blir hørt. På den andre siden kan en liten gruppe begrense mangfoldet i ytringene fra intervjupersonene, og sånn sett svekke validiteten til svarene de gir. Med fire deltagere på hver gruppe mener jeg at jeg sikret en god balanse.

På forhånd sendte jeg ut informasjon om prosjektet og samtykkeerklæringer (se vedlegg 2) hjem til elevene som hadde blitt valgt ut, slik at foreldrene kunne godkjenne at elevene fikk delta. Siden intervjupersonene er under 18 år, var det foreldrene som måtte gi tillatelse.

Intervjuene fulgte en intervjuguide (se vedlegg 1), og ble tatt opp med båndopptager. Intervjuformen var et semistrukturert intervju. Da var det noen rammer for intervjuene og en

forsikring om at alle intervjuene fulgte en relativt lik linje, samtidig som at det ble åpnet for at respondentenes svar kunne påvirke intervjuenes retning. Interessante emner kan dukke opp underveis som vil være fint å ta tak i, emner jeg som intervjuer ikke nødvendigvis hadde tenkt over på forhånd. Det er heller ikke uvanlig at et mindre formelt intervju kan gi en større fortrolighet mellom intervjuer og intervjuperson enn det et strukturert intervju, som ofte kan minne om et muntlig spørreskjema, kan være (Kleven, 2011).

3.4 Gjennomføring

Gruppeintervjuene ble gjennomført på de respektive skolene. Det ble delt opp slik at intervjuene på den ene skolen ble gjennomført en dag, mens intervjuene på den andre skolen ble gjennomført en annen dag. Som nevnt i tidligere i kapittelet, ble inndelingen i gruppene gjort av lærerne på skolene, og de hadde også ordnet med et intervjusted. Samtykkeerklæringene ble mottatt før intervjuene startet.

De to første gruppeintervjuene ble stort sett gjennomført etter planen, selv om én intervjuperson kom litt sent inn i det første intervjuet. Det hadde likevel ingen betydning for selve intervjuet, som ikke mistet flyten eller ble forstyrret av at eleven kom inn i rommet senere enn de andre. I det andre gruppeintervjuet på den første skolen var det bare tre intervjupersoner, siden den siste deltakeren ikke hadde levert samtykkeerklæring fra foreldrene. Dette hadde ikke noen større konsekvenser enn at det ble flere jenter enn gutter i utvalget. Intervjuguiden (se vedlegg 1) ble brukt som støtte, og intervjuet tok raskt form som en samtale mellom flere aktører slik som ønskelig var, men jeg ledet samtalen og sørget for at alle kom til orde og at det ble framdrift. Noen av intervjupersonene var mer deltakende enn andre og kom med mer veloverveide betraktninger om deres lesemotivasjon og lesevaner.

På den andre skolen ble det litt endringer i planene. En av intervjupersonene var fraværende denne dagen, og antall informanter ble derfor redusert til 7. Det var i tillegg noen utfordringer med tiden, så det ble bestemt at alle de sju intervjupersonene skulle delta i samme gruppeintervju. Det førte til at jeg måtte være enda mer påpasselig med at alle kom til ordet. Min oppfatning er likevel at det ikke endret noe på kvaliteten på intervjuet eller førte til andre resultater enn det man ville fått med to mindre grupper. Dette fordi jeg sørget for at alle kom til ordet. Dette var dessuten en aktiv gjeng, som ikke nølte med å ta ordet eller delta i

samtalene. Jeg måtte riktignok holde tunga rett i munn under transkriberingen, for her var det flere stemmer og personer å skille fra hverandre enn i de andre intervjuene.

Alle tre intervjuene varte i mer eller mindre 30 minutter, noe som var nok tid til å få den informasjonen jeg var ute etter. Jeg gjorde noen notater underveis, men i hovedsak var det den digitale opptageren som ble brukt til å dokumentere intervjuene. Intervjuene ble i etterkant transkribert i sin helhet (se vedlegg 3-5) med hjelp av Transcribe. Jeg gjorde et poeng ut av å transkribere så nøyaktig som mulig, så både latter og nøling er markert i transkripsjonene. Alle informantene er anonymisert, og verken i opptaket, transkripsjonen eller i denne masteroppgaven er det mulig å identifisere intervjupersonene. For å få fram eventuelle kjønns- og skoleforskjeller er informantene kodet utfra kjønn og skoletilhørighet. Jentene fra den ene skolen er markert med tall fra 1 til 4, og guttene fra 1 til 3, for eksempel Gutt2, mens det på den andre skolen er nummerert fra hhv 5 til 8 (jentene) og 4 til 6 (guttene), for eksempel Jente7. Grunnen til at det er interessant å skille mellom kjønn og skoletilhørighet er for å se om det er noen forskjeller i lesemotivasjon og -vaner mellom kjønnene eller som følge av hvor de bor. En av hypotesene i dette forskningsarbeidet er som nevnt at elever med høyere sosioøkonomisk bakgrunn både leser mer og er mer motivert for lesing enn elever med lavere sosioøkonomisk bakgrunn, og at jentene leser mer enn guttene.

4 Analyse av resultater og funn

I dette kapittelet presenterer jeg de mest interessante funnene i gruppeintervjuene.

Underkapitlene er organisert i kategorier, slik at hovedtrekkene i undersøkelsene gjennomgås systematisk. Først beskriver jeg de generelle funnene, før lesevaner, lesemotivasjon, kjønnsforskjeller og bostedsforskjeller i tur og orden blir presentert. Funnene og resultatene blir diskutert i et eget kapittel (kapittel 5).

4.1.1 Generelle funn

Generelt sett kan man si at elevene i mitt utvalg ikke er spesielt opptatt av lesing. Selv om flere sier at de liker å lese, er det likevel noe de fleste velger å ikke bruke tid på i det daglige. I konkurranse med fritidsaktiviteter, skolearbeid, tv-serier og data, rapporterer de om lite lystlesing. Som Gutt2 sier det: «Bøker er ikke populært blant ungdommer.» Likevel er det et par som leser, og de leser mye. Midtsjiktet er lite, enten er det de få som leser mye, eller så er det de mange som leser lite. I utvalget var det kun to stykker som leste en bok på det tidspunktet intervjuene ble gjort, noe som er et stykke under andelen daglige lesere på landsbasis.

Flertallet ser på seg selv som gode lesere. De klarer ikke helt å sette ord på hvorfor de regner seg som gode lesere, noen trekker fram lesehastigheten, mens andre uttrykker at de «får med seg det som står der.» Det som er påfallende, er at flere i utvalget mener de selv er gode lesere når de leser noe som er interessant, mens det blir vanskeligere å lese når de ikke relaterer seg til innholdet. Først Jente1:

*Intervjuer: Ja, skjønner. Eeh, hvordan... Synes du at du er en god leser? *henvender seg til Jente1**

Jente1: Njaaaaa, jeg... liksom... hvordan god... jeg leser litt seint, men jeg får jo med meg det meste som, liksom, står i boka, hvis jeg synes den er gøy...

Intervjuer: Mhm

Jente1: ...men, liksom, på sånne fagbøker, som vi har på skolen, synes jeg ikke er så gøy å lese, så da får jeg... eh, jeg vet ikke, jeg får ikke med meg liksom alt, jeg pleier å mer skumlese gjennom det...

Deretter Gutt2 på spørsmål om han er en god leser:

Gutt2: Det er jeg, men å lese, sånn forskjellige bøker, liksom, nei, det er jeg ikke.

Intervjuer: Nei. Hva er det som...

Gutt2: Det, da blir jeg bare sånn skumlese, liksom.

Intervjuer: Mhm, så du får ikke... klarer ikke helt å få med deg det som står fordi at du leser for fort eller bare skummer gjennom...

Gutt2: Ja...

Intervjuer: ...fordi du ikke er interessert?

Gutt2: Ja, jeg, jeg vil bare bli ferdig

Jente6 sier på sin side at hun gir opp veldig fort når hun prøver å lese. «Jeg klarer ikke å leve meg inn i den, så jeg skjønner ingenting.»

Når elevene i mine undersøkelser leser, er det ofte serielitteratur de leser. Kjente titler som *En pingles dagbok* (Kinney, 2011), *Clue-serien* (Horst, 2016), *Kaldt blod* (Jensen, 2008) og *Harry Potter* (Rowling, 2014) går igjen hos flere. I tillegg leses det mye fagstoff og på internett. Det er heller ikke uvanlig at det de interesser seg for på fritida gjenspeiles i det de leser. Som ungdom flest bruker mine respondenter mye tid foran skjermer, enten data, nettbrett eller mobil, og da til mye annet enn primært fornøyleslesing. I stedet går det i dataspill, chatting på sosiale medier og lesing av nettaviser og nettsider.

Ikke alle framstår veldig strategiske i lesingen sin, på den måten at de er bevisste på hvordan lese for å få med seg innholdet. Når de leser noe som ikke er interessant, hevder flere at de

strever med å få med seg innholdet. Spesielt elevene fra den ene skolen i kommunen uttaler dette, og de bare skimleser gjennom teksten. Noen søker opp vanskelige ord og uttrykk de møter i lesingen, mens andre leser videre og håper å forstå. Gutt2 støtter seg gjerne til bilder, og foretrekker bøker med bilder og illustrasjoner, for det gjør det lettere å forstå teksten. Det kan absolutt sies å være en strategi.

4.1.2 Lesevaner

I dette underkapittelet presenterer jeg resultatene innenfor elevenes lesevaner. Da har jeg sett på både hva de leser, når de leser og hvor mye de leser, ut fra hva de selv rapporterer i intervjuene. Mye av det bygger på direkte uttalelser fra respondentene om deres lesevaner, mens noe også er mine tolkninger av det de sier. Det er mye man kan forstå om deres forhold til lesing gjennom hva de sier *mellom linjene*. For å få et lite bilde av hvordan de ser på lesing som aktivitet, har jeg også inkludert et avsnitt om hva de legger i begrepet *leser* og om de ser på seg selv som lesere eller ikke.

Hva leser de?

Det er ikke så mange av mine respondenter som rapporterer om lesing av skjønnlitteratur. Med et par unntak leser elevene skjønnlitteratur i hovedsak kun når det er relatert til skolearbeidet. De leser skjønnlitteratur når det er en del av undervisningen, men sjelden ellers. De leser riktignok mye annet. De leser nettaviser, blogger, tekst i dataspill og ikke minst sosiale medier. Jente1, for eksempel, leser i sosiale medier: *«Jeg leser mye, liksom, på telefonen og liksom på sosiale medier og sånn. Og så leser jeg jo bøker inni blant, men ikke så mye.»* Gutt3 spiller mye og der er det også lesing. På spørsmål om han leser andre ting enn bøker: *«Ja. Nye oppdateringer på sånn Call of Duty og sånn.»*

Interesse er en viktig faktor i valg av lesestoff, og Gutt2, som rapporterer om stor grad av nyttelesing ellers, sier dette om sin favorittbok: *«Ja, fordi... for meg er det jeg liker å drive med sport, og jeg spiller også fotball, så det var liksom på en måte interessant for meg også.»* Gutt5 ville lest mer om han fant bøker som handla om noe han var interessert i, samtidig som han ikke er så veldig opptatt av å finne den typen bøker, for han *«er ikke en sånn leseperson.»* Jente4 sier at de få gangene hun leser så er det bøker hun kjenner seg igjen i som hun liker. Det samme sier Jente1: *«Det var liksom fordi... eh... hovedpersonen var jo tenåring og liksom... jeg kjente meg på en måte igjen i noen av tingene som skjedde, og så levde jeg*

meg inn i boka, og da syntes jeg den var veldig gøy.» Gutt6 er spesielt opptatt av naturfag og leser mye om naturfaglige temaer. Det er som oftest i skolebøkene eller på internett, men han leser også fagbøker uten tilknytning til skolefag. Han nevner *The Greatest Show on Earth* (Dawkins, 2010) som den siste gode leseopplevelsen. Ingen leser trykte aviser, bortsett fra Gutt1, som kan finne på å bla gjennom den hvis den ligger på bordet hjemme.

På spørsmål om den beste leseopplevelsen de har hatt i sin liv, er det i stor grad serielitteratur som trekkes frem. Både gutter og jenter liker å lese serielitteratur, mye fordi de kan følge hovedpersonene og deres utvikling over tid. Alle intervjupersonene husker gode leseopplevelser, og har på ett tidspunkt i livet lest en bok de ikke klarte å legge fra seg. I konkurranse med fritidsaktiviteter, skole, sosiale medier/internett og data/nettbrett taper boka, spesielt den skjønnlitterære. Ingen av intervjupersonene leser skjønnlitteratur på nett eller på nettbrett.

Selv om de ikke leser skjønnlitteratur i særlig grad, er utvalget mitt likevel ganske tydelig på hvilke typer bøker de ville lånt på biblioteket hvis de først skulle låne seg en bok. Samtlige seks gutter sier krim og spenning er førstevalget innenfor skjønnlitteratur, det samme gjør tre av jentene. Blant jentene er det også tre stykker som trekker fram fantasy.

Når leser de?

For de aller fleste leses det mest når de må. Enten i skolebøkene på skolen eller i lekse, skjønnlitterære bøker i skoleprosjekter, eller på nett for å finne ut av noe. De bruker internett flittig til å finne svar på noe de lurer på eller for å lære seg ting. På fritiden er det lite til ingen lesing av skjønnlitteratur for det store flertallet. Felles for dem alle, både de som leser lite og de som leser mye skjønnlitteratur, er at det vanligste er å lese på senga før man legger seg. Både Gutt3, Gutt6, Jente3 og Jente4 sier at det beste stedet å lese er i senga. Enkelte, som Jente2, leser når de ikke har noen andre ting å gjøre. Da kan de lese en stund, men det er sjelden. Jente1 leser når hun er på ferie: *«Når jeg er på ferie, så pleier jeg å lese på flyet. Også pleier jeg alltid å lese... eller hvis vi er på sånn solferier så pleier jeg alltid å lese hvis jeg liksom ligger på... ved bassenget eller oppe på rommet.»*

Hvor mye leser de?

Blant de som rapporterer om at de leser skjønnlitteratur, leses det mellom 10 og 20 bøker i året. For Jente3 virker det neste som et mål i seg selv å lese. På spørsmål om hva som gjør den boken hun leser på intervjuetidspunktet interessant: «*Eeeh... Den er ikke så veldig interessant, jeg bare leser for å lese.*» Hun anslår at hun leser bok 45 minutter per dag i gjennomsnitt, litt mer i helgene. Jente5 er en daglig leser, og leser mellom 30 og 60 minutter hver dag. Både Jente3 og Jente5 leser langt mer enn gjennomsnittet i Norge i aldersgruppen 9 til 15 år. Gjennomsnittlig tid brukt på lesing for den aldersgruppen i 2017 var 18 minutter daglig (Vaage, 2018, s. 41). De fleste av mine respondenter leser som nevnt mye mindre skjønnlitteratur enn det, om noe i det hele tatt. Nær sagt alle leser derimot mye på nett, og er daglig innom nettaviser og sosiale medier, i tillegg til at de leser undertekst i filmer og serier, samt leser tekst i spill. Noen sier de bruker mye tid på internett og med spill, uten å tallfeste det noe mer nøyaktig. Alle melder også om at de leser en del i skolebøkene. Jente6 leste mange bøker før, men sluttet å lese bøker da hun fikk iPad. Gutt1 og Gutt2 bruker begge 2-3 uker på en bok hvis de synes den er interessant, men leser sjelden skjønnlitteratur. Ingen bruker tid på skjønnlitterær lesing på skjerm, noe som er i tråd med tallene fra Norsk mediebarometer (Vaage, 2018).

På direkte spørsmål om de ser på seg selv som lesere, er det kun to av elevene (Jente3 og Jente5) som gjør det. Det viser seg at de definerer *leser* som en person som leser skjønnlitteratur, for ved nærmere ettertanke leser de alle svært mye gjennom en hel dag. De har bare ikke tenkt over at de også leser når de spiller, chatter og er på nett. Begrepet lesing knytter de tett opp mot bøker, skjønnlitterære bøker spesielt.

4.1.3 Lesemotivasjon

I de kommende avsnittene presenterer jeg en analyse av hva og hvem som motiverer utvalget mitt til lesing, og hvilken type motivasjon, indre eller ytre, som gjør seg gjeldende. Jeg trekker også inn mestringsforventning og leseengasjement som et viktig element i lesemotivasjonen til elevene.

Hva og hvem motiverer?

På spørsmål om hva eller hvem som motiverer til lesing, er det litt ulike svar. Noen mangler i stor grad motivasjon for lesing, mens andre motiveres av ulike typer belønninger. Noen få

liker å lese for lesingens skyld, mens resten leser skjønnlitteratur kun når de må. Det er likevel påfallende at nær sagt alle har hatt gode leseopplevelser, og ingen har noen problemer med å huske en bok de likte spesielt godt. Enkelte av elevene trekker fram den litterære samtalen i klasserommet som en positiv faktor i lesingen, og som gjør dem mer motiverte for lesing:

Intervjuer: Hadde det noe å si for kvaliteten på boka? Altså, ble boka bedre av at dere... ehm... fikk... skjønte mer, eller, kunne snakke om den?

Gutt2: Jaaaa...

Jente1: Ja, det synes jeg.

*Intervjuer: Kan du si noe mer om det? Synes det virka som om... *henvender seg til Jente1**

Jente1: Det var liksom, hvis på en måte, den var jo nynorsk, da, så hvis det var noe du ikke fikk med deg, så var det liksom en litt sånn viktig handling...

Intervjuer: Mhm.

Jente1: ...så oppsummerte vi det på slutten av timen, og da, liksom, skjønte du kanskje resten av handlinga.

Intervjuer: Fikk du kanskje litt mer lyst til å lese videre... senere på dagen og sånn?

Jente1: Ja

Viktigheten av skole som motivasjonsarena kommer også fram når Jente4 nevner læreren som en person som kan skape lesemotivasjon: «Ja, altså, læreren... jeg vet ikke... da får man mer interesse i å lese. Tror jeg. Ja.» Det gjør også Jente1:

«Jente1: Det... det, liksom, på barneskolen når vi leste, da var det veldig mye at, på en måte, vi fikk anbefalinger fra læreren, og de fleste bøkene likte jeg, så...

Intervjuer: Så du stoler på en måte på læreren?

Jente1: Ja.»

Det er ikke vanlig for elevene i utvalget mitt å snakke med venner om litteratur, og de anbefaler sjelden bøker til hverandre. Gutt2 fortrekker likevel tips fra venner framfor andre: *«Jeg liker best anbefalinger fra venner fordi de har på en måte samme interessene, liksom.»* Noen får tips om bøker fra foreldre og familie, slik som Jente3.

Som nevnt tidligere er serielitteratur det det leses mest av i utvalget mitt, og flere nevner at det er morsommere å lese bøker når hovedpersonen(e) er noen de kan følge gjennom flere bøker. Først Jente7: *«Fordi de var litt sånn easy. Det var litt sånn bilder i og litt sånn, det var litt sånn gøy å lese det. Og så var det samme i person i alle»*

Deretter Gutt5:

«Intervjuer: Ja. Det handler om de samme i hver bok, gjør det ikke?»

Gutt5: Jo. Det liker jeg. Han ene heter Tobias, tror jeg»

Indre motivasjon hos elevene

Fåtalet av intervjupersonene plasserer seg innenfor det vi definerer som indre motiverte. Av de 14 respondentene i utvalget, er det bare to personer som finner nok egenverdi i lesingen til å ville lese kun av den årsaken. Jente3 sier nærmest rett ut at hun leser for å lese, og Jente5 forteller at hun ville bli trist om hun ikke lenger kunne sette seg ned med en god bok. Gutt6 leser også mye og finner glede i det, men i motsetning til disse to jentene leser han mer for å tilegne seg kunnskap. Siden han leser på fritiden og ut fra egen interesse, er det grader av autonomi der, og han ville i en mer forenklet fordeling mellom ytre og indre motivasjon muligens plasseres innenfor kategorien indre motivert leser. Dette vil jeg diskutere nærmere i siste kapittel. Hos de resterende intervjupersonene er det lite til ingen indre motivasjon for skjønnlitterær lesing å spore, og flere av dem, tydeligst hos guttene, rapporterer om at de ikke ville brydd seg nevneverdig om de ikke fikk lov til å lese. Gutt6: *«Hvis det hadde vært fagbøker så ja, men jeg tror ikke jeg hadde hatt sånn kjempeproblemer med det...»* og Gutt5:

«Nei, ikke så farlig.» Jente4 liker å lese nyheter på nett, så der finner vi en indre motivasjon for noe lesing:

«Intervjuer: Du leser mye på nettet sa du i stad. Leser du blogger og sånn, eller?»

Jente4: Ja, men det kan også være nyheter, for jeg pleier å se nyhetene med pappa.

Intervjuer: Ja. Tvinger han deg, eller liker du å se på nyheter?»

Jente4: Jeg liker det.»

Både Gutt2 og Jente1 fortalte at de ble mer interessert i å lese og mer motiverte til å lese videre når de hadde litterære samtaler i klassen rundt skjønnlitterære bøker de måtte lese på skolen, men at lesing likevel ikke var noe de savnet. I grunnen sier Gutt2 ganske tydelig hva det store flertallet i utvalget mitt føler om lesing: «*Bøker er ikke populært blant ungdommer.*»

Ytre motivasjon hos elevene

I mitt utvalg er det den ytre motivasjonen som kommer tydeligst fram hos elevene. Siden de ikke er spesielt opptatt av lesing av skjønnlitteratur i utgangspunktet, begrunnes lesingen ofte med at de kun leser fordi læreren har sagt det. Mange av elevene leser skjønnlitteratur kun når det er knyttet opp mot et skoleprosjekt eller i skolens regi, som for eksempel Gutt1: «*Sist gang jeg leste bok var når vi måtte lese bok på skolen.*» Når det kommer til annen lesing, for eksempel faglitteratur på fritiden, begrunnes det gjerne i et nytteperspektiv. Gutt2 sier det tydeligst: «*Og så er det sånn at, eeh, hvis det er ikke noe som jeg trenger å vite, så pleier ikke jeg å lese det, liksom.*» Gutt4 leser stort sett bare i skolebøkene, og da for å få gode karakterer: «*At... altså etter min mening, så bør man jo lese bøker sånn kontinuerlig, mens jeg leser bare sånn, type sånn fagbøker og sånn og litt før prøver og sånn. Ikke noe veldig mye mer enn det.*» De ser en form for belønning i andre enden, enten i form av ny kunnskap, gode karakterer eller positive tilbakemeldinger fra lærer. Det virker også som elevene plasserer seg i den mindre autonome delen av ytre motivasjon. Med unntak av Gutt6, som leser for å få mer kunnskap, ser flertallet på lesing som et instrument for tilfredsstillende lærer eller gjøre det godt på prøvene, altså lite styrt av egen vilje.

Mestringsforventninger hos elevene

På begge skolene mener elevene jevnt over at de mestrer lesingen på en god nok måte, men at det kommer an på hva de leser. Det gjelder aller mest elevene fra Skole 1, hvor de ser på leseferdighetene som mer situasjonsavhengig. Flere påpeker at sjanger og innhold påvirker forståelsen, og at de forstår mindre av teksten når det ikke er interesse for temaet:

«...men, liksom, på sånne fagbøker, som vi har på skolen, synes jeg ikke er så gøy å lese, så da får jeg... eh, jeg vet ikke, jeg får ikke med meg liksom alt, jeg pleier å mer skumlese gjennom det... (Jente1)»

«Jeg kan jo å lese, men hvis det er ikke så gøy bok så blir det mer skumlesing enn lese ordentlig. (Gutt1)»

«Så leser vi av og til... Hvis det... jeg må lese, liksom, en fagbok på skolen, som en samfunnsfagbok, jeg leser den mye bedre enn en sånn vanlig bok, liksom. (Gutt2)»

På Skole 2 kan det likevel se ut som om de har høyere forventninger til egen lesemestring enn de på Skole 1, også de som ikke leser noe særlig. Jente6 er kritisk til eget tempo, men ikke forståelsen: *«Eeh... Jeg leser ganske seint, men jeg får med meg veldig mye i teksten.»* Gutt4 mener han har god leseforståelse, selv om han kunne vært flinkere til å faktisk sette seg ned og lese: *«Jeg er ikke flink til å lese bøker og sånn, men flink til å lese sånn i forhold til at jeg får med meg mye når jeg leser.»* Ingen i utvalget begrunner mangelen på lesemotivasjon med lav mestring, men på den andre siden begrunner elever fra Skole 1 manglende mestring med lav motivasjon eller interesse. Sagt på en annen måte: Det er ikke lav mestring som gjør at de ikke leser, men det er mangelen på lesing som gjør at de ikke mestrer. På Skole 2 mente alle at samtlige tekster på Nasjonale prøver i lesing var greie å forstå, og at de generelt sett ikke har vanskeligheter med å forstå tekstene de møter på skolen. Likevel sier flere av dem at de synes noen av de skjønnlitterære bøkene de har lest er forvirrende, så de er ikke helt konsekvente på de spørsmålene. Når det gjelder mestringsforventninger fordelt på kjønn, er det en tendens i utvalget mitt at jentene har lettere for å innrømme utfordringer med lesestoffet enn det guttene har.

Leseengasjement

Som nevnt i kapittel 2 bruker Guthrie og Wigfield (2000) begrepet *leseengasjement* som en vesentlig forutsetning for god lesemotivasjon og leseforståelse. Innenfor det begrepet valgte jeg å fokusere på indre motivasjon, mestringsmål og mestringsforventninger, men stilte også spørsmål til utvalget mitt om strategibruk, noe som også nevnes som et viktig element i leseforståelsen (Bråten, 2007). For å ta det siste først, fremstår ikke flertallet av elevene i mine undersøkelser som veldig strategiske lesere. Flere svarer at de ville søkt på Google hvis de møtte vanskelige ord, og at de kun skimleser uinteressante tekster. Noen av dem sier selv at skimlesingen er et hinder for forståelsen, men det er likevel lesemåten mange av dem bruker. Gutt2 sier dette: *«Det, da blir jeg bare sånn skimlese, liksom.»* Jente1 sier *«...men, liksom, på sånne fagbøker, som vi har på skolen, synes jeg ikke er så gøy å lese, så da får jeg... eh, jeg vet ikke, jeg får ikke med meg liksom alt, jeg pleier å mer skimlese gjennom det...»*, mens Gutt1 på sin side sier dette: *«Jeg kan jo å lese, men hvis det er ikke så gøy bok så blir det mer skimlesing enn lese ordentlig.»* Her er det en bostedsforskjell som tilsynelatende gjør seg gjeldende, for elevene fra Skole 2 rapporterer om et litt større register hva strategier angår. Gutt6 vil forsøke å *«finne sammenhengen,»* mens Gutt5 ville samtale med andre om det vanskelige innholdet for å forstå bedre. Jente6 ville gått tilbake og lest det på nytt for å øke forståelsen. Dette kan tyde på, selv om det slettes ikke er sikkert, at elevene fra Skole 2 er mer strategiske lesere.

Mestringsmål og hvorvidt elevene setter seg slike mål ble ikke tema i noen av gruppeintervjuene, og det er derfor lite å si om det basert på denne undersøkelsen. Det antydes likevel fra flere at det er gode karakterer som er viktig for dem, og at lesingen er rettet mot å lære det man skal før prøver og lignende. Derfor kan man si at de fleste setter seg resultatmål i stedet for mestringsmål. Gutt6 er derimot et unntak. Han leser faglitteratur av egeninteresse, og antyder at han leser faglitteratur for å få mer kunnskap på området, uavhengig av skolefag.

Ser man mestringsmål, eller mangelen på mestringsmål, i sammenheng med funnene innenfor indre motivasjon og mestringsforventninger, samt lesestrategier, finner man at flertallet av elevene ikke besitter særlig grad av leseengasjement. Jo, tre av elevene har indre motivasjon for lesingen, eller noe som er i nærheten av indre motivasjon, tre fra Skole 2 viser tegn til bruk av lesestrategier og flertallet fra samme skole har relativt høy mestringsforventning. Få eller ingen tilfredsstillende alle «kravene» til leseengasjement. Altså er det ingen av dem som

både setter seg mestringsmål for lesingen, har indre lesemotivasjon og høy mestringsforventning, og er en strategisk leser på en og samme tid. I hvert fall er det ingen i utvalget som rapporterer om dette til meg. Nærmest kommer trolig Gutt6.

4.1.4 Kjønnforskjeller

Det kommer tydelig fram i mine undersøkelser at det er jentene som leser mest skjønnlitteratur. Blant de som leser mer enn gjennomsnittet i utvalget er alle jenter. De to som peker seg ut, Jente3 og Jente5, leser mye mer enn de andre, mens Jente1 leser en del blogger. Guttene spiller mer dataspill enn jentene, og det er også noen av guttene som rapporterer om at de leser på nett: «*Ja, jeg leser ganske mye på nettet (Gutt3).*» Spesielt én av guttene, Gutt6, utpeker seg ved å lese mye faglitteratur på fritiden. Begge kjønn liker å få anbefalinger fra andre, men jentene har en tendens til å lytte mer til familiemedlemmer, og da gjerne mor, enn det guttene gjør. Gutt3 er et unntak. Han får bøker av moren sin, som han igjen blir oppfordret til å lese.

Begge kjønn foretrekker serielitteratur og krim. Blant guttene foretrekker samtlige krim- og spenningsbøker, mens jentene fordeler seg på krim og fantasy. Ei jente nevner også hverdagsrealisme. Jentene foretrekker oftere at det handler om ungdom enn guttene, som sier at det stort sett ikke er så viktig. Verken gutter eller jenter har noen problemer med å lese bøker med en hovedperson av det motsatte kjønn. Av de som kan sies å være indre motiverte lesere, er begge jenter. Det er kun jenter, Jente3 og Jente5, som rapporterer om at lesingen i seg selv gir glede, mens det er kunnskapen som driver guttene, da spesielt Gutt6, til lesing. Flere gutter enn jenter virker å mangle motivasjon helt når det kommer til den skjønnlitterære lesingen. To jenter ville savnet boka om de mistet muligheten til å lese på fritiden, men det er det ingen av guttene som uttrykker. Der guttene kan si at «*de ikke er en leseperson*» (Gutt6), er jentene mer unnskyldende for manglende boklesing. Som nevnt i forrige avsnitt, ser jeg også spor av at jenter har lavere mestringsforventning til egen lesing enn guttene. Hva det kan skyldes vil jeg diskutere i avslutningskapittelet.

4.1.5 Bostedsforskjeller

Bak kategorien bostedsforskjeller, ligger det implisitt en antagelse om at elevene på Skole 1 har en lavere sosioøkonomisk status enn elevene på Skole 2. Det som er viktig å påpeke er at det ikke er gjort noen kartlegging av utdanningsnivå eller lønnsnivå hos foreldrene til noen i

utvalget, men at denne antagelsen baserer seg på generelle trekk ved de to forskjellige skolekretsene. Derfor kan jeg heller ikke si noe om forskjeller basert på sosioøkonomisk bakgrunn, men kun forholde meg til bostedsforskjeller.

Det skiller ikke veldig mye mellom lesevanene eller lesemotivasjonen hos intervjupersonene fra de to skolene. Det er generelt sett lite skjønnlitterær lesing begge steder, og de få som leser mye finnes begge steder. Det er heller ingen forskjell i valg av litteratur mellom elevene fra de ulike skolene. Der det derimot er en forskjell å spore, er som nevnt når det kommer til respondentenes mestringsforventning og troen på egne leseferdigheter. Her utpeker intervjupersonene fra skolen i det området med overvekt av høy sosioøkonomisk bakgrunn seg med mye høyere mestringsforventning. De ser på seg selv som lesere mer enn hva elevene på den andre skolen gjør, i hvert fall etter at de har fått tenkt seg om, og stort sett alle mener de er kompetente lesere. På skolen i området med mer sammensatt elevgrunnlag, er de mer usikre på egne ferdigheter, og er mer åpne om utfordringer med lesingen. Sylvi Penne var inne på dette i sin doktorgradsavhandling, hvor hun så på forskjellene i muntlige språk og *kulturell kapital* mellom «byskolen» og «drabantbyskolen» og hvilken effekt det hadde på elevenes skoleprestasjoner (Penne, 2006). Det samme var Shirley Brice Heath (1986) i hennes store, longitudinelle studie av barns hjemmespråk, eller primærdiskurs, og dets sammenheng med den diskursen de møter i skolen. I begge studier ser man at det er de med størst kulturell kapital og mest positive holdninger til lesing og tekst hjemmefra som presterer best i skolen. Dette kan ses i sammenheng hva vi vet om utdanningsnivå blant foreldrene og leseferdigheter hos barna fra senere år her hjemme. I PIRLS 2016 ser man at leseferdighetene er bedre i de store kommunene enn i de små. Samtidig vet man også at utdanningsnivået er høyere i store kommuner enn i små kommuner (Gabrielsen & Schwippert, 2017). I min undersøkelse ligger Skole 1 i et område med større andel av lavt utdannede og innvandrere enn Skole 2. Igjen må det understrekes at jeg ikke har kontrollert for foreldrenes utdanningsnivå i disse resultatene.

Man kan muligens spore en liten bostedsforskjell når det gjelder leseengasjement. I hvert fall ser jeg ut fra mine intervjuer at elevene på Skole 2 virker å være mer strategiske lesere enn elevene på Skole 1, i tillegg til de nevnte mestringsforventningene. Det er likevel et for tynt grunnlag til å konkludere eller trekke ut en tydelig tendens til forskjell mellom de to skolene.

4.1.6 Oppsummering

Kort oppsummert vil jeg si at utvalget mitt er ytre motiverte, ikke-skjønnlitterære lesere. I stedet leser de fagtekster og skolebøker, sosiale medier, meldinger, spill, nettaviser og nettsider generelt. Boklesingen er redusert til skolebøker for de aller fleste, og leses i grove trekk kun for å tilfredsstille læreren og for å oppnå ønskede resultater på prøver. Det finnes likevel unntak, nemlig de to indre motiverte jentene som leser skjønnlitteratur kun for lesingens skyld og gutten som leser faglitteratur for å tilfredsstille eget ønske om kunnskap. Om de likevel må lese, er serielitteratur det aller mest populære, og helst innenfor krimsjangeren. Hva kjønnsforskjeller angår, ser vi at det kun er jenter som er indre motiverte lesere av skjønnlitteratur, og det er kun jenter som rapporterer om jevnlig skjønnlitterær lesing. Jentene har også en tendens til å besitte lavere mestringsforventninger knyttet til egen lesing enn det guttene gjør, uten at det gjør seg gjeldende i lavere motivasjon, snarere tvert imot. Lesemengden peker seg ikke ut i den ene eller den andre retningen når jeg sammenligner bosted, og jeg finner lesere på begge skoler. Der bosted utgjør en forskjell er når det gjelder forventninger til mestring. De ser på seg selv som mer kompetente lesere på skolen som ligger i området med høyest sosioøkonomisk status enn de gjør på skolen i den andre delen av kommunen.

5 Drøfting

I femte og avsluttende kapittel drøfter jeg resultatene fra undersøkelsene mine og sammenligner dem med resultater fra annen forskning presentert tidligere i oppgaven. Jeg analyserer også de ulike leseundersøkelsene opp mot hverandre, og tolker svarene som kommer fram i dem. Jeg forsøker å gi svar på både problemstillingen, forskningsspørsmålene og hypotesene som ble introdusert i første kapittel. Dette kapittelet vil også peke ut en retning for både videre forskning på feltet og didaktiske implikasjoner i norsk skole i dag.

5.1 Lesevaner

Det er mye å lese ut av de ulike lese- og medieundersøkelsene når det kommer til elevers lesevaner. Intervjuene jeg gjorde med 14 ungdomsskoleelever gir også et lite bilde av hvor mye og hva ungdom leser. I kapittel 2 presenterte jeg resultater fra flere undersøkelser, mens jeg i kapittel 4 presenterte resultatene fra gruppeintervjuene jeg gjorde. I dette underkapittelet forsøker jeg å forklare funnene jeg gjorde og resultatene jeg fikk opp mot tidligere forskning.

5.1.1 Mange barn og unge leser, mange barn og unge leser aldri

I mine undersøkelser kommer det tydelig fram at det ikke er så mange som leser trykte bøker. Kun 3 av 14 elever, to jenter og en gutt, rapporterer om at de leser omtrent daglig, mens flertallet av elevene aldri leser annet enn skolebøkene. Sammenligner man dette med hva som kommer fram i de norske undersøkelsene og kartleggingene, er prosentandelen lesere mindre i mitt utvalg enn i Norge som helhet. Gjennom Norsk mediebarometer ser man at andelen som leser papirbok hver dag i aldersgruppen 9-15 år, som mitt utvalg faller innenfor, i 2016 var på 35 prosent for jentene og 31 prosent for guttene (Vaage, 2017), og i 2017 på henholdsvis 33 prosent og 37 prosent (Vaage, 2018), mens det i mitt utvalg var 29 prosent av jentene og 14 prosent av guttene som var aktive lesere. Nå er utvalget mitt altfor lite til å få fram noen signifikante tall, men det er i hvert fall mulig å se noen tendenser. 6 av 7 gutter leser omtrent kun når de må, mens 5 av 7 jenter rapporterer om det samme. I PISA 2009 rapporterte 40 prosent av de norske elevene om at de aldri leste for fornøynsens skyld (Kjærnsli & Roe, 2010), og om tendensene i mine undersøkelser ville holdt seg stabile også med et større utvalg, ville andelen ikke-lesere vært høyere enn hva landsgjennomsnittet var i 2009. Ni år gamle tall sier ikke nødvendigvis noe om dagens situasjon, og i Norsk mediebarometer ser vi at andelen papirboklesere var lavere i 2009 enn i 2016 og 2017

(Vaage, 2018), og sånn sett kan man anta at det i disse årene ville vært færre ikke-lesere i en PISA-undersøkelse enn det var i 2009. Dette blir dog bare spekulasjoner, og andre undersøkelser i både Norge og Danmark, kan tyde på at situasjonen ikke har endret seg nevneverdig siden PISA 2009.

Hvorfor er det så mange, relativt sett, som ikke leser? Elevene i mine intervjuer bruker fritidsaktiviteter, skole og tid brukt på sosiale medier, nett, film/tv og spill som årsaker til at de leser lite. Dette understøttes av tallene fra undersøkelsen i *Børns læsning 2017* (Hansen et al., 2017) fra Danmark, Norsk mediebarometer (Vaage, 2003, 2017, 2018), Ungdata (Bakken, 2018) og Elevundersøkelsen (Wendelborg et al., 2017). Ungdom bruker mye tid foran skjermen daglig, og mengden øker. Fritidsaktiviteter tar mye tid og mange bruker mye tid på skole og lekser. Dette er et interessant perspektiv å ta meg seg inn i den alltid pågående lekседiskusjonen. Vil færre lekser føre til mer lesing? Ser man derimot lenger tilbake på Norsk mediebarometer, kommer det fram at andelen daglige boklesere i aldersspennet 9-15 år er omtrent lik i dag som den var i 1991, og at den har ligget nokså stabilt hele tiden (Vaage, 2018, s. 38). I 1991 brukte ikke ungdom tid foran smarttelefoner, nettbrett eller datamaskiner, helt enkelt fordi det ikke fantes eller, i datamaskinens tilfelle, ikke var like vanlig. Så snur man på det, kan man si at norske ungdommer mellom 9 og 15 år leser like mye i dag som det de gjorde i 1991 på tross av en mye større konkurranse fra andre medier.

Når vi ser hvor mye tid ungdom bruker foran skjermen skulle man tro at lesing av skjønnlitteratur på skjerm har et stort potensiale. Det potensialet er i så fall inntil videre ikke utnyttet. 1 prosent av barn og unge i alderen 9 til 15 år rapporterer at de bruker tid på e-bok en gjennomsnittsdag i 2017 (Vaage, 2018, s. 41). I mitt utvalg er det ingen som leser e-bok. I flere kommuner satses det på å tilby barn og unge e-bøker gjennom folkebibliotekene på lik linje som fysiske bøker, og med nettbrettets inntog i norsk skole, ligger det meste til rette for en økning av skjønnlitterær lesing på skjerm for barn og ungdom. Så gjenstår det å se om satsingene får en effekt.

For mye tid brukt på skole og lekser blir som nevnt trukket fram som en av grunnene til at ungdom ikke leser, men samtidig forteller Ungdata (Bakken, 2018) oss at norsk ungdom bruker mindre tid på lekser nå enn før, spesielt bruker guttene mindre tid på leksene. Sammenligner man dette med tallene som forteller at guttelesingen har en oppgang og at tid brukt på fjernsyn er dalende (Vaage, 2018), kan kanskje dette forklare den stabile

leserandelen blant norsk ungdom. Selv om tid tilgjengelig trekkes fram som grunn til at de ikke leser, viser statistikken at leseandelen har ligget stabilt på samme nivå som nå i lang tid, selv med flere «tidstyver» i dagens samfunn. Her trengs det mer forskning.

Elevene i undersøkelsen min forklarer også fravær av lesing med at det er vanskelig å finne noe som er interessant eller fristende å lese. Fritidsinteresser er en av de vanligste inspirasjonskildene til lesing, spesielt blant guttene, og den tendensen øker utover grunnskolen (Hansen et al., 2017). I mitt utvalg sier blant annet Gutt5 og Gutt7 at de ville lest mer om de fant bøker som var interessante for dem. I Danmark ble elevene spurt om hva som ville bidra til at de leste mer. To av de fem vanligste svarene er «*Hvis det var emner jeg interesserer meg for*» og «*Hvis jeg visste hva jeg skulle lese*» (Hansen et al., 2017, s. 40). Interesse er dessuten tett knyttet til indre motivasjon, som igjen er en vesentlig faktor i lesemotivasjonen. Indre motiverte lesere leser med mer forståelse enn ytre motiverte lesere, og lever seg lettere inn i det de leser (Bråten, 2007, s. 74). Dette gir gode leseopplevelser, og gode leseopplevelser inspirerer til mer lesing. Jente1 sier dette: «*...på en måte, levde jeg meg inn i boka, og da synes jeg den var veldig gøy og da ville jeg lese mer.*»

Svarene til elevene i mine intervjuer og svarene i de ulike undersøkelsene tyder kanskje på at det elevene først og fremst trenger er hjelp til å finne gode bøker, og at det ville bli lest mer om de bare ble «matet» og tipset om bøker som innenfor deres interessefelt. På femteplass på lista over hva som inspirerer danske barn til å lese finner vi skolebibliotekaren. Det er et alvorlig tankekors i en tid hvor skolebiblioteket har en svak stilling i det norske samfunnet (Hulthin, Holsve, Endestad, & Røgler, 2018), og mange skoler ikke har en dedikert skolebibliotekar. Ut ifra dette burde man satse mer på skolebiblioteket og bibliotekarer. Algoritmer og nettbrett kan ikke erstatte bokkyndige litteraturformidlere tett på elevene.

5.1.2 Jenter leser mer skjønnlitteratur enn gutter. Hvorfor?

Jenter har «alltid» lest mer enn guttene, og i grove trekk gjør de det i dag også. I siste offentliggjort Norsk mediebarometer ser man at i aldergruppen 9-15 år er det en større andel av gutter enn jenter som leser papirbok en gjennomsnittsdag for en sjelden gang, men når det gjelder skjønnlitteratur er det jentene som dominerer. Guttene leser derimot mer faktabøker og tegneserier. Så hvorfor leser jenter mer skjønnlitteratur enn guttene? Ut fra hva som kommer fram i mine intervjuer og i de store leseundersøkelsene jeg har sett på, kan det tyde

på at det delvis skyldes litteraturen som er «tilgjengelig» for ungdommen. Mine respondenter er gjennomgående lesere av serielitteratur (når de først leser), og jentene trekker spesielt fram bøker de kan kjenne seg igjen i, som for eksempel Jente4: «*Eeh, noe jeg kjenner meg igjen i. Eller... jeg pleier i hvert fall å lese sånne bøker som jeg kjenner meg igjen på.*» Ser vi på hva danske jenter sier at de foretrekker å lese, så er de mest populære sjangerne seriebøker, bøker om barn og unges liv og kjærlighetsbøker. Guttene i Danmark rangerer morsomme bøker, faktabøker og fantasy/science fiction på de tre øverste plassene (Hansen et al., 2017, s. 68). Dette er gjenkjennelig i forhold til guttene i mine intervjuer, som i tillegg trekker fram fritidsinteresse som avgjørende for hva de ønsker å lese om. Vi vet at seriebøker er en stor del av bokmarkedet som retter seg mot barn og unge, og det bidrar til at jentene har et stort tilbud innenfor sin favorittsjanger. Bøker om barn og unges liv og kjærlighetsbøker går heller aldri av moten i barne- og ungdomslitteraturen. Nå skal det sies at det også finnes enorme mengder av bøker innenfor sjangerne humor og fantasy/science fiction, men andelen som foretrekker faktabøker blant guttene er stor.

Det finnes også andre mulige forklaringer. Noen har trukket fram andelen kvinnelige lærere som en medvirkende årsak til at jentene leser mer skjønnlitteratur enn guttene. Siden det er flere kvinnelige enn mannlige lærere i grunnskolen, er det lettere for jentene å få positive holdninger til lesing enn for guttene, fordi de identifiserer seg mer med kvinnelige lærere (Kulbrandstad, 2018, s. 220). Dette har ført til at flere hevder at norsk skole er feminisert. Astrid Roe (Roe, 2013) peker på foreldrene som rollemodeller som en mulig forklaring, siden forskning har vist at mødre leser mer for barna sine enn det fedre gjør. Dette kan ha en sammenheng med at kvinner generelt leser mer skjønnlitteratur enn menn. Menn leser derimot andre sjangere enn skjønnlitteratur. Mor som rollemodell finner jeg også i mitt materiale. De to jentene som leser mye får begge to inspirasjon til lesing av sine mødre. Jente3 får bøker og boktips av moren sin, mens Jente5 trekker fram *Et helt halvt år* (Moyes, 2013) som en bok hun har fått tips om fra moren sin. I tillegg ser vi i den danske undersøkelsen at både gutter og jenter får mer inspirasjon til å lese fra sin mor enn fra sin far (Hansen et al., 2017, s. 32). I 2009 satte Foreningen Les! i gang et prosjekt kalt *Les for meg pappa* (Foreningen Les!, 2012), som skulle bevisstgjøre om verdien av høytlesing og fremheve lesende rollemodeller, spesielt blant fedre og andre menn, siden man vet at også far er svært viktig som rollemodell for guttene.

5.1.3 Gutter leser mer enn før. Hvorfor?

En svært gledelig trend når man ser på disse undersøkelsene er at guttene på barnetrinnet og de første par årene på ungdomstrinnet leser mer enn før. Økningen var markant gjennom hele 2000-tallet med en økning fra 20 prosent i 2002 til 31 prosent i 2016 i aldergruppen 9-15 år. I samme tidsrom har det vært ørliten nedgang for jentene i samme aldergruppe (ett prosentpoeng), mens det har vært nedgang blant både jenter og gutter i alderen 16-24 år (Kulbrandstad, 2018, s. 219; Vaage, 2003, 2017). Også i Danmark har det vært en oppgang de siste årene, selv om den ikke er like stor som i Norge. Siden 2010 har andelen gutter som rapporterer om at de leser hver dag økt med 3 prosentpoeng, fra 24 prosent til 27 prosent. Andelen jenter som leser har falt med 6 prosentpoeng i samme tidsrom, men det er fortsatt flere jenter enn gutter som rapporterer om lesing i Danmark. Andelen som svarer at de aldri leser har økt for begge kjønn, og er på 35 prosent hos guttene og 25 prosent hos jentene (Hansen et al., 2017). I mitt utvalg var det ikke noen tydelige tegn på at guttene følger trenden i samfunnet for øvrig, da få av dem rapporterte om lesing på fritiden. Dette ville vært svært interessant å dykke dypere inn i, for å se hva som ligger bak. Er lesing et «byfenomen» og økningen vi ser hos guttene i hovedsak noe man ser blant de med mest *kulturell kapital* (jfr. kapittel 4.13, s. 39 i denne oppgaven)?

Hva skyldes så denne positive utviklingen hos guttene her til lands? Siden alle nasjonale og internasjonale leseundersøkelser hadde slått fast at jenter leser bedre enn gutter (Lundetræ & Solheim, 2013, s. 45), ble det på starten av 2000-tallet fra nasjonalt hold bestemt at noe måtte gjøres. Det daværende Utdannings- og forskningsdepartementet lanserte prosjektet *Gi rom for lesing! Strategi for stimulering av leselyst og leseferdighet 2003-2007* (Utdannings- og forskningsdepartementet, 2003), som både etablerte Lesesenteret i Stavanger og satset hardt på å fremme gutters leseferdigheter og leseholdninger. I årene dette prosjektet pågikk så man at flere gutter fikk mer positive holdninger til lesing enn de hadde hatt tidligere (Lundetræ & Solheim, 2013). *Les for meg, pappa* (Foreningen Les!, 2012) rapporterte også om positive effekter av arbeidet rettet mot fedre som litteraturformidlere. I tillegg har mange forfattere satset eksplisitt på guttene. Arne Svingen som et eksempel har et uttalt mål om å få flere gutter til å lese og skriver historier som gutter kan kjenne seg igjen i. Selv om serielitteratur er vel så populært blant jentene som guttene, har framveksten av denne litteraturtypen også vært en drahjelp for guttene. Det kommer fram i mine intervjuer, hvor nesten samtlige gutter trekker fram serielitteratur som sine beste leseopplevelser. Filmatiseringer av kjente bøker og

tegneserier kan også ha vært med på å gjøre flere gutter til lesere, når vi vet at «film man har sett» er en av de aller viktigste inspirasjonene for guttene når de skal velge seg noe å lese (Hansen et al., 2017, s. 32).

5.2 Lesemotivasjon

I kapittel 2 presenterte jeg Ryan og Decis (2000) modell for ytre og indre motivasjon (figur 1) og beskrev de ulike gradene av autonomi, tilhørighet og kompetanse som gjør seg gjeldende fra ikke-motivert i den ene enden til indre motivert i den andre. Jeg ga også et overblikk over Guthrie og Wigfields (2000) leseengasjement, hvor jeg trakk fram indre motivasjon, mestringsmål og mestringsforventninger mer spesifikt. Gjennom spørsmålene i gruppeintervjuene mine søkte jeg, i tillegg til lesevaner, å få svar på om elevene var indre eller ytre motiverte lesere og om hvor stor grad av leseengasjement som bodde i dem.

5.2.1 Ytre motiverte lesere vs. indre motiverte lesere

Selv om det viste seg at de fleste av intervjupersonene mine ikke var spesielt ivrige lesere, var de heller ikke utpreget ikke-motiverte, i hvert fall ikke til lesing generelt. Hva skjønnlitterær lesing angår, var det flere som ikke så på det som noe som var relevant for dem, og derfor noe de heller ikke var motiverte til å holde på med. Lesing var for de fleste i utvalget noe som bar preg av et nytteperspektiv. De leste fordi de hadde bruk for det. Når Gutt2 sier at han ikke leser med mindre han har bruk for det for å oppnå gode karakterer eller lære noe han ønsker å lære seg, er det helt tydelig en ytre motivasjon som kommer til uttrykk. Gode karakterer kan sies å være ekstern regulert motivasjon, mens lesing for å ønske å lære seg noe minner mer om regulering gjennom identifisering. Grunnene til det kan være mange, men et stadig større fokus på prestasjoner i skolen kan være en årsak til at eleven kun leser det som er nyttig for seg. Når Gutt1 sier at sist han leste en bok var det fordi læreren sa at han måtte, er det helt klart et uttrykk for ekstern regulering, ytre motivasjons første stadium (Figur 1).

De fleste elevene plasserte seg som sagt i dette området. Få av dem følte et behov for å lese for å vise medelever og venner at de leste eller for å være en del av et lesende fellesskap, og tilhørighetsfaktoren til Ryan og Deci (2000) var ikke spesielt tydelig til stede. Det var heller ikke mange som rapporterte om vansker med lesingen som en årsak til lite lesing på fritiden. Flere sa likevel at tekster ble vanskeligere å lese når de ikke hadde interesse for innholdet.

Ødelegger denne manglende interessen for opplevd lesekompetanse, som igjen fører til mindre indre regulert motivasjon? Vi vet gjennom modellen i Figur 1 at kompetanse er en viktig faktor i motivasjon, men ingen av elevene trakk fram manglende lesekompetanse som en årsak til at de leste lite.

Noen unntak var det likevel å spore i undersøkelsene mine. Begge skoler hadde spesielt ei jente (Jente3 og Jente5) som var lidenskapelig opptatt av å lese skjønnlitteratur, og begge to kan helt klart regnes som indre motiverte lesere. Begge to leser bøker for lesingens egen skyld. De simpelthen elsker å lese. De virket å være ganske alene om lesingen sin, ikke bare i disse intervjugruppene, men i skolehverdagen generelt, så tilhørighet var ikke en tydelig faktor i lesingen deres. Det kan likevel hende at de identifiserte seg som lesere og følte en tilhørighet til andre lesere på et mer overordnet nivå. Også Gutt6 leste mye, men det var fagbøker. Han var ikke like opptatt av selve lesingen som jentene, men var opptatt av naturfag, fysikk, biologi og andre realfagstemaer. Han leste for å lære enda mer om disse tingene han var så interessert i. Han faller innenfor den kategorien av ytre motiverte personer som ligger nærmest den indre motiverte. Han leser ikke for lesingens skyld, men han leser for å lære mer om noe han interesserer seg for. Han vil ikke lære det fordi han føler han får bruk for det senere, sånn som Gutt2 ga uttrykk for, men fordi det er interessant i seg selv. Det kalles integrert regulering og er helt viljestyrt og autonom, men skiller seg fra den indre motiverte lesingen ved å ha et mål utover lesingen (Ryan & Deci, 2000).

Lesemotivasjon, og spesielt indre lese-motivasjon, og leseforståelse henger sammen og påvirker hverandre. Hadde elevene jeg snakket med vært mer indre motiverte lesere, ville de lest mer og det hadde vært gode sjanser for at også leseferdighetene ville bli bedre. Med bedre leseferdigheter ville lese-motivasjonen bli styrket. Sånn fortsetter det, som den reneste Matteus-effekten (Rigney, 2010). Nå vet jeg ingenting om leseferdighetene (eller leseresultatene) til mitt utvalg, utover at det var elever med ulike leseferdigheter som ble plukket ut av kontaktlærerne i første omgang. Man kan likevel, ut fra alt man vet om lesing og motivasjon, tenke seg at de minst motiverte leserne også er de lavest presterende leserne.

Interessant nok så jeg også at jentene har en tendens til å besitte mer negative tanker om egne leseferdigheter enn hva guttene gjør. Hva dette skyldes i akkurat mitt utvalg skal jeg ikke si for sikkert, men vi vet at i samfunnet som en helhet, har jenter en tendens til å oftere forklare lav mestring med stabile, interne årsaker de ikke kan kontrollere, mens guttene oftere

forklarer det samme med ustabile, ytre årsaker. Disse forklaringsmønstrene er velkjente innenfor attribusjonsteorier (Weiner, 1986), og kan bli brukt for å opprettholde motivasjon i arbeidet. Er det ytre årsaker til at man ikke lykkes er det lettere å opprettholde motivasjonen og troen på at man kan klare det neste gang. Dette henger sammen med mestringsforventninger, som i stor grad kan sies å være en indre årsaksforklaring.

5.2.2 Er det noe leseengasjement å spore?

Som vist i forrige kapittel var det ingen av elevene i utvalget som oppfylte alle «kriteriene» for leseengasjement, men noen oppfylte noen av dem. Nærmest var Gutt6, hvor jeg kunne spore både stor grad av viljestyrt motivasjon, glimt av strategibevissthet, mestringsmål og relativt høy mestringsforventning. Basert på dette har lærerne en jobb å gjøre med å skape engasjerte lesere. De siste års debatt om læreverkene i norsk kunne tyde på at fokuset på lære- og lesestrategier har vært stort nok i norskfaget, men viktigheten av gode strategier for å forstå tekst kan umulig overvurderes. Det er likevel ikke alt. Lærerne må også dyrke fram den indre, autonome motivasjonen for lesing som gjør at elevene leser for lesingens skyld, samtidig som de setter seg mestringsmål med skolearbeidet framfor resultatmål. Med riktig støtte og oppmuntring vil også elevene kunne oppnå høyere mestringsforventning, som igjen vil styrke både motivasjonen og forståelsen. Nøkkelen til mer og bedre lesing kan sies å være å skape den engasjerte leser.

5.3 Konklusjoner

I innledningen presenterte jeg både en problemstilling for hele prosjektet, en rekke forskningsspørsmål og noen hypoteser. Nå som resultatene er presentert og drøftet opp mot både teori og annen forskning vil jeg svare på disse.

5.3.1 Svar på forskningsspørsmålene

Hvor motiverte for lesing er ungdom? Ut ifra de store leseundersøkelsene som jeg har analysert, vil jeg si at det er en hel del ungdom som er godt motivert for lesing, mens det også er en hel del som ikke er motiverte for lesing i det hele tatt. Andelen som leser bok hver dag er omtrent like stor som andelen som aldri leser. Ut ifra mine egne undersøkelser vil jeg si at ungdom ikke er spesielt indre motiverte for lesing. Det er to elever som er veldig motiverte for skjønnlitterær lesing, og en med stor grad av selvbestemt ytre motivasjon for faglitteratur. Det store flertallet er likevel ikke særlig motiverte, i hvert fall ikke for fritidslesing og

skjønnlitteratur. Derimot kan man se grader av ytre motivasjon for å gjøre det bra på skolen, og dermed for lekse- og skolelesing.

Hva motiverer dem? Stort sett så motiveres elevene i mitt utvalg av nyttefaktoren. De leser fordi det er nyttig for å oppnå noe eller nå et mål. De er ytre motiverte lesere. Så er det også tre elever som motiveres av mer indre anliggende. To jenter motiveres av lesingen i seg selv, de liker å drømme seg bort og leve seg inn i bøkene, mens en gutt motiveres av å tilegne seg ny kunnskap på områder han interesserer seg for.

Hva leser de? Elevene i mitt utvalg leser mye skolestoff, nettsider, sosiale medier og meldinger, undertekster på film og digitale spill. Ser vi på de store nasjonale og internasjonale undersøkelsene, ser vi likevel at det er en relativt stor andel på rundt 30 prosent blant barn og ungdom som leser papirbøker daglig. Innenfor papirbokmediet er skjønnlitteratur den klart mest populære.

Hvor mye og på hvilken måte leser de? Når det kommer til skjønnlitteratur leser flertallet av de jeg intervjuet ingenting, men de som leser, leser mellom 30 minutter og 60 minutter hver dag. De leser for å få tiden til å gå, de leser på senga, de leser når de ikke har noen andre ting å gjøre.

I hvilken grad ser de på seg selv som lesere? Blant de jeg snakket med, var det først svært få som så på seg selv som lesere. For å være en leser måtte man like å lese bøker, mente de. Men etter noen diskusjoner om hva de leste og hvor mye av hverdagen deres som var sentrert rundt tekst, var stort sett alle enige om at de var lesere alle sammen.

Hvilken forskjell ser man mellom kjønnene når det kommer til lesemotivasjon og -vaner? I de store undersøkelsene kommer det fram at jentene har bedre lesemotivasjon og mer positive holdninger til lesing. Flere jenter liker rett og slett å lese, og det fikk jeg også bekreftet i mitt utvalg. Jenter har også alltid lest mer bøker enn guttene, mens guttene leser andre ting. Guttene er riktignok på vei, og leser mer nå enn det de har gjort de siste årene, spesielt de yngste elevene (9-15 år).

Hvilken forskjell gjør bosted og sosioøkonomisk bakgrunn på lesemotivasjonen og -vanene? Fra forskningen vet man at sosioøkonomisk bakgrunn har mye å si for både skoleprestasjoner og holdninger til læring og lesing. I mine undersøkelser var det lite til ingen forskjell å spore mellom de to skolene. Den eneste forskjellen jeg kunne ane var at elevene som gikk på den skolen som ligger i et område med høyere sosioøkonomisk status hadde høyere tanker om egne leseferdigheter og som en konsekvens av det også høyere mestringsforventninger knyttet til lesingen. Generelt sett vet man at høyere mestringsforventninger til lesing kan føre til både høyere lesemotivasjon og bedre leseforståelse.

5.3.2 Svar på hypotesene

Jenter leser mer enn gutter. Ja, jenter leser mer skjønnlitteratur enn guttene, men guttene leser mye annet, sånn som fagbøker og fagtekster, digitale spill, nettaviser og nettsider. Jentene leser også på disse mediene, men de leser også skjønnlitteratur. Guttene leser mer nå enn før, men generelt sett leser jenter mer enn gutter.

Elever med høy sosioøkonomisk bakgrunn leser mer enn elever med lav sosioøkonomisk bakgrunn. Ut fra mine undersøkelser har jeg ikke noe grunnlag for å svare verken ja eller nei på det. Utvalget mitt var lite, men det var ingen forskjell mellom elevene fra de to ulike skolene når det gjaldt mengden lesing. Derimot var det en forskjell mellom elevene når det gjaldt mestringsforventning, som muligens kan knyttes opp mot sosioøkonomisk bakgrunn.

Elever bruker mer tid på sosiale medier, spill og internett enn tradisjonell lesing. Ja. Det fikk jeg bekreftet fra elevene i mine intervjuer, og det samme bekreftes i både Ungdata, Elevundersøkelsen, Norsk mediebarometer og den store danske undersøkelsen. En stor andel av den lesingen ungdom rapporterer om foregår på skjerm, men skjønnlitteratur leses fortsatt nesten utelukkende på papir (Vaage, 2018, s. 41).

Foreldre og lærere er en viktig motivasjonsfaktor for lesing. Både og. De som leser mye i mitt utvalg trekker fram mor som en motivasjonsfaktor, men ingen av de jeg intervjuet var spesielt opptatt av lærere. De var nærmest litt likegyldige. For jenter generelt er mor en viktig inspirasjon når det kommer til valg av bok, siden kvinner i større grad enn menn leser skjønnlitteratur (Vaage, 2018). Et interessant funn er likevel at flere i intervjuene mine trekker fram en bok de leste sammen på skolen som en leseopplevelse de husker godt. Noen

av dem husker at læreren tipset dem om gode bøker da de gikk på barneskolen, og at litterære samtaler med lærer og klassen øker både forståelsen og gleden av en bok.

5.3.3 Svar på problemstillingen

Hva motiverer elever på ungdomsskolen til lesing, og hvilke lesevaner har de?

Ungdomsskoleelever motiveres av ytre faktorer, grovt sett. De ser på lesingen som noe som har en nyttefunksjon, et redskap for å oppnå et mål. De leser ofte bare fordi de må eller fordi de ønsker gode karakterer på skolen. Derfor er det lite lesing av skjønnlitteratur blant elever på ungdomsskolen, hvis vi skal legge mitt utvalg til grunn. Hvis de derimot skulle ha lest mer, vil de lese om noe de interesserer seg for. De vil lese serielitteratur som de kan leve seg inn i og som de kan relatere seg til. Noen få, spesielt jenter, er likevel indre motiverte lesere, som ser på lesingen i seg selv som motiverende og noe som gir glede. De leser til gjengjeld mye, fra en til to bøker i måneden. Oppsummert kan jeg si at man kan putte elevene i to bås: De som liker å lese bøker på fritiden og som leser mye i den ene båsen, og de som ikke leser bøker på fritiden i den andre. I den første båsen er de langt på vei indre motiverte lesere, mens de i den andre er ytre motiverte lesere. Målet må være å gjøre flere motiverte for lesing, og på den måten også bedre leseferdighetene til norske elever.

5.4 Didaktiske implikasjoner

Tidligere i kapittelet var jeg inne på noen didaktiske implikasjoner som følge av de undersøkelsene jeg har gjort på den engasjerte leser. Jeg påstod at et viktig arbeid for lærere vil være å skape leseengasjement hos elevene gjennom systematisk arbeid med lesestrategier, leseglede og mestringsmål. Det er riktignok ikke det eneste som bør tas hensyn til i norsk skole, om man skal legge mine undersøkelser, både gruppeintervjuene og gjennomgangen av leseundersøkelsene, til grunn. Jeg har blant annet vist at mange elever synes det er vanskelig å finne god og motiverende litteratur, og at det er et hinder for lesing. Her vil læreren som litteraturformidler kunne gjøre en forskjell, og understreker viktigheten av at lærere, spesielt norsklærerne, er oppdatert på barne- og ungdomslitteratur, slik at de kan hjelpe elevene med å finne bøker til fritidslesingen. Gjennom målrettede kampanjer som *Gi rom for lesing!* (Utdannings- og forskningsdepartementet, 2003) og *Les for meg, pappa* (Foreningen Les!, 2012) har man sett at holdninger har endret seg og at gutters lesing øker, så det nytter å engasjere seg for barn og ungdoms lesevaner. I tillegg til lærerne gjør også bibliotekene og

ikke minst bibliotekarene en uerstattelig jobb som litteraturformidlere, og bør bli systematisk styrket i stedet for det som virker å være det motsatte.

Gjennom både intervjuene mine og de nasjonale og internasjonale undersøkelsene kom det også fram at mange mener at tid brukt til skole og lekser gjør at de ikke har tid til å lese på fritiden. Leksedebatten er evig aktuell og har steile fronter, og dette perspektivet bør være en del av den debatten. Ville norske skoleelever lest mer på fritiden hvis leksene ble færre eller til og med fjernet helt? Funnene mine er dog litt tvetydige, for samtidig som mange hevder at skolen og leksene tar for mye tid, ser man også at norsk ungdom bruker mindre tid på lekser i dag enn tidligere, spesielt blant guttene. Når guttene er de som leser minst på fritiden, er det ikke nødvendigvis fordi leksene tar for mye tid. Jeg mener likevel at det er viktig å gjøre seg opp noen tanker om en endring av leksekulturen i skolen kunne bidratt til flere og bedre lesere. Det trenger ikke ende med at man fjerner leksene, men kanskje heller er mer bevisst på hvilke typer lekser man gir. Det kan for eksempel gis lekser som fremmer lesing av skjønnlitteratur.

Med nettbrettene inntog i norsk skole er det også nærliggende å tro at det er et uutnyttet potensiale når det kommer til fritidslesing på skjerm. Knappt noen rapporterer om at de leser skjønnlitteratur på skjerm, selv om stadig mer av fritiden brukes foran skjermene. Her kunne holdningsskapende arbeid rettet mot e-bøker vært noe som kunne bidratt til mer fritidslesing på skjerm. De mulighetene nettbrett gir i utforming av litteraturen kan også være en kilde til økt leseglede hos barn og unge. Tenk hvilke muligheter for eksempel tegneseriene og de grafiske romanene har på skjerm. Her kunne de kombinert lyd, tekst, stillbilder og levende bilder på en måte som ville løftet leseopplevelsen til nye høyder for leserne.

Uansett hvordan man vrir og vender på det, har uansett både lesevanene og leseengasjementet til norske skoleelever et forbedringspotensial, og lærere, sammen med foreldre, er i en særstilling til å frambringe denne forbedringen. Norsk skole er tuftet på et prinsipp om enhetsskolen og at alle skal ha de samme mulighetene. Da må vi ta på alvor at det er store forskjeller i både lesevanene, lesemotivasjonen og leseferdighetene til norske elever. Ved å bedre motivasjonen, bedrer vi også vanene og på sikt også ferdighetene.

5.5 Framtidig forskning

Arbeidet med denne masteroppgaven har egentlig bare vært å skrape i overflaten av alt det som lese­motivasjonen og lesevanene hos norske elever rommer. Mange ting som var for stort eller på siden av det jeg fokuserte på kunne vært vel så interessant å forsket på videre.

Hvilken sammenheng er det mellom norske skoleelevers sosioøkonomiske bakgrunn og lesevaner, og hvor viktig er den *kulturelle kapitalen*? Er det en sammenheng mellom elevenes motivasjon og resultater på Nasjonale prøver, PISA og PIRLS? Hvilke, i så fall? Hvorfor faller (lese)­motivasjonen hos elevene jo eldre de blir? Hvordan kan vi øke mestringsforventningene til lesing hos norske skoleelever? Det kunne vært veldig interessant om Norsk bibliotekforening, Foreningen Les! og Lesesenteret i Stavanger eller andre gikk sammen for å kartlegge norske elevers lesevaner og lese­motivasjon på samme måte som det er blitt gjort i Danmark. Det ville gitt oss enda større innsikt i hva som får elever til å lese og hva som hindrer dem. Man kan trekke mange paralleller til Danmark, men det kan også være forskjeller der som hadde vært nyttig å få tak på. Ikke minst ville det vært interessant å gjøre noen intervensjonsstudier etter samme lest som CORI-prosjektene til John Guthrie her hjemme, for å se om man kunne gå inn og bedre både leseforståelsen og lese­motivasjonen hos norske elever.

5.6 Avsluttende ord

Gjennom dette prosjektet har jeg intervjuet og analysert intervjuer med 13 ungdommer som i liten grad leser skjønnlitteratur på fritiden. Jeg har lest rapportene til flere nasjonale og internasjonale leseundersøkelser, elevundersøkelser, spørreundersøkelser og mediebruksundersøkelser som forteller meg at det er flere som ikke leser for fornøyelsen skyld enn de som gjør det. Samtidig har også dette arbeidet vist meg at potensialet til mer lesing definitivt er til stede, og at det er flere som har positive holdninger til fenomenet lesing, enten de leser selv eller ikke. De fleste ser viktigheten av å kunne lese.

Man vet mye om hvordan motivasjon og lese­motivasjon arter seg og man vet hvilken effekt motivasjon har på ferdighetene. Man vet sågar mye om hva det er som motiverer elever til lesing. På tross av økt konkurranse fra nye medier har leserandelen i samfunnet ligget stabilt de siste snaue 30 årene. Samtidig har ikke mindre tid brukt til skolearbeid og lekser i samme tidsrom ført til mer lesing. Skal vi da slå oss til ro med at tendensene vil fortsette de neste 30 årene? Med økt satsing på litteraturformidling og den engasjerte leser kan både lesevanene og

leseferdighetene bedres. Forskning har vist at det nytter. Guttene viser vei, og leser nå mye mer enn før. Et felles løft må til for å løfte alle elevene.

6 Litteraturliste

- Ames, C., & Archer, J. (1988). Achievement Goals in the Classroom: Students' Learning Strategies and Motivation Processes. *Journal of Educational Psychology* *Journal of Educational Psychology*, 80(3), 260-267.
- Bakken, A. (2018). *Ungdata 2018. Nasjonale resultater* (Vol. 8/18). Oslo: NOVA.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York, NY, USA: Freeman.
- Befring, E. (2015). *Forskningsmetoder i utdanningsvitenskap*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Bjørnebekk, G. (2014). Motivasjon, mestring og læring. I J. H. Stray & L. Wittek (Red.), *Pedagogikk. En grunnbok* (s. 232-250). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Bråten, I. (2007). *Leseforståelse lesing i kunnskapssamfunnet - teori og praksis*. Oslo: Cappelen akademisk.
- Daal, V. v., Solheim, R. G., & Gabrielsen, N. N. (2012). *Godt nok? Norske elevers leseferdigheter på 4. og 5. trinn*. Hentet fra Udir: www.udir.no
- Dawkins, R. (2010). *The Greatest Show on Earth: The Evidence for Evolution*. London, England: Black Swan.
- DeCharms, R. (1983). *Personal Causation: The Internal Affective Determinants of Behavior*. Hillsdale, N.J., USA: L. Erlbaum Associates.
- Deci, E. L. (1992). The Relation of Interest to the Motivation of Behavior. A Self-Determination Theory Perspective. I K. A. Renninger, S. Hidi, & A. Krapp (Red.), *The Role of Interest and Learning Development* (s. 43-71). Hillsdale, N.J., USA: Erlbaum.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York, USA: Plenum Press.
- Eccles, J. S., & Wigfield, A. (2002). Motivational Beliefs, Values, and Goals. *Annual Review of Psychology*, 53, 109-132.

- Foreningen Les! (2012). Rapport: Les for meg, pappa! Hentet fra
<http://foreningenles.no/formidling/les-for-meg-pappa/rapport-av-prosjektet>
- Gabrielsen, E. (2017). *Klar framgang! Leseferdighet på 4. og 5. trinn i et femtenårsperspektiv*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gabrielsen, E., & Schwippert, K. (2017). By og land, hand i hand? I hvilken grad reflekterer de norske PIRLS-resultatene enhetsskoleprinsippet på kommunenivå? I E. Gabrielsen (Red.), *Klar framgang! Leseferdighet på 4. og 5. trinn i et femtenårsperspektiv* (s. 222-232). Oslo: Universitetsforlaget.
- Gough, P. B., & Tunmer, W. E. (1986). Decoding, Reading, and Reading Disability. *Remedial and Special Education*, 7(1), 6-10.
- Guthrie, J. T. (2018). Concept-Oriented Reading Instruction. Hentet fra
<http://www.cori.umd.edu/>
- Guthrie, J. T., Hoa, A. L. W., Wigfield, A., Tonks, S. M., Humenick, N. M., & Littles, E. (2007). Reading motivation and reading comprehension growth in the later elementary years. *Contemporary Educational Psychology*, 32(3), 282-313.
doi:<https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2006.05.004>
- Guthrie, J. T., & Wigfield, A. (2000). Engagement And Motivation In Reading. I M. L. Kamil, P. B. Mosenthal, P. D. Pearson, & R. Barr (Red.), *Handbook of reading research. Volume III*. Mahwah, N.J., USA: L. Erlbaum Associates.
- Guthrie, J. T., Wigfield, A., & Perencevich, K. C. (2010). *Motivating Reading Comprehension: Concept-Oriented Reading Instruction*. Mahwah, NJ., USA: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

- Hansen, S. R., Gissel, S. T., & Puck, M. R. (2017). Børns læsning 2017 - en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner i fritiden. www.fremtidensbiblioteker.dk.
- Heath, S. B. (1986). What No Bedtime Story Means: Narrative Skills at Home and School. *Language socialization across cultures*, 97-124.
- Horst, J. L. (2016). *Clue 1-4*. Oslo: Kagge.
- Hulthin, A. B., Holsve, M. M., Endestad, I., & Røgler, V. (2018, 28.2.18). Statsbudsjettet 2019: Innspill fra Aksjon skolebibliotek. Hentet fra <http://foreningenles.no/aksjon-skolebibliotek-sitt-innspill-til-statsbudsjettet-for-2019>
- Jensen, J. (2008). *Kaldt blod 1-6*. Oslo: Damm.
- Kinney, J. (2011). *En pingles dagbok*. Oslo: Gyldendal.
- Kjærnsli, M., & Olsen, R. V. (2013). *Fortsatt en vei å gå. Norske elevers kompetanse i matematikk, naturfag og lesing i PISA 2012*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kjærnsli, M., & Roe, A. (2010). *På rett spor: Norske elevers kompetanse i lesing, matematikk og naturfag i PISA 2009*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kleven, T. A. (2011). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode : en hjelp til kritisk tolking og vurdering*. Oslo: Unipub.
- Kulbrandstad, L. I. (2018). *Lesing i utvikling: Teoretiske og didaktiske perspektiver*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del. Verdier og prinsipper for grunnsopplæringen*. www.regjeringen.no: Kunnskapsdepartementet Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/37f2f7e1850046a0a3f676fd45851384/overordnet-del---verdier-og-prinsipper-for-grunnsopplaringen.pdf>
- Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal akademisk.

- Lundetræ, K., & Solheim, O. J. (2013). Fortsatt grunn til bekymring for norske gutters lesing? I E. Gabrielsen & R. G. Solheim (Red.), *Over kneiken? Leseferdigheter på 4. og 5. trinn i et tiårsperspektiv*. Oslo: Akademika forlag.
- Moyes, J. (2013). *Et helt halvt år*. Oslo: Bastion.
- Mullis, I. V. S., Martin, M. O., Foy, P., & Drucker, K. T. (2012). *PIRLS 2011: International Results in Reading*. Chestnut Hill, MA, USA: TIMSS & PIRLS International Study Center.
- OECD. (2010). *PISA 2009 Results. Students Performance in Reading, Mathematics and Science*. Paris, Frankrike: OECD.
- Pajares, F., & Usher, E. L. (2008). Self-Efficacy, Motivation, and Achievement in School From the Perspective of Reciprocal Determinism. *Advances in Motivation and Achievement, 15*(Social Psychological Perspectives), 391-423.
- Penne, S. (2006). *Profesjonsfaget norsk i en endringstid: Norsk på ungdomstrinnet: Å konstruere mening, selvforståelse og identitet gjennom språk og tekster. Fagets rolle i et identitetsperspektiv, i et likhet- og et ulikhetsperspektiv*. Universitetet i Oslo, Oslo. Available from <http://worldcat.org/z-wcorg/> database.
- Rigney, D. (2010). *The Matthew effect: How Advantage Begets Further Advantage*. New York, USA: Columbia University Press.
- Roe, A. (2013). Norske gutters resultater på nasjonale og internasjonale leseprøver. I K. Kverndokken (Red.), *Gutter og lesing* (s. 13-32). Bergen: Fagbokforlaget.
- Roe, A., & Jensen, R. E. (2017). Hva kjennetegner de svakeste elevenes lesekompetanse, lesevaner og strategikunnskap når de går ut av grunnskolen? *Nordic Journal of Literacy Research, 3*(2). doi:10.23865/njlr.v3.882
- Rowling, J. K. (2014). *Harry Potter: The Complete Collection*. London, England: Bloomsbury Publishing Ltd.

- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology Contemporary Educational Psychology*, 25(1), 54-67.
- Sakiz, G. (2011). Mastery and Performance Approach Goal Orientations in Relation to Academic Self-Efficacy Beliefs and Academic Help Seeking Behaviors of College Students in Turkey. *Educational Research*, 2, 771-778.
- Schunk, D. H., Meece, J. L., & Pintrich, P. R. (2014). *Motivation In Education: Theory, Research and Applications*.
- Sjøberg, S. (2014). PISA-syndromet - Hvordan norsk skolepolitikk blir styrt av OECD. *Nytt Norsk Tidsskrift*, 2014(01), 30-43.
- Solheim, O. J., & Gourvennec, A. F. (2017). Gutte- og jentelesere i topp og bunn. En utforskning av leseprofiler. I E. Gabrielsen (Red.), *Klar framgang! Leseferdigheter på 4. og 5. trinn i et femtenårsperspektiv*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Tunmo, A. (2011). *Læringstrykk i grunnopplæringen – et uutnyttet potensial?* Hentet fra www.ssb.no/publikasjoner:
https://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/sa124/3_laeringstrykk.pdf
- Utdannings- og forskningsdepartementet. (2003). *Gi rom for lesing! Strategi for stimulering av leselyst og lesferdighet 2003-2007*. Oslo: Utdannings- og forskningsdepartementet
- Vaage, O. F. (2003). *Norsk mediebarometer 2002*. www.ssb.no Hentet fra
<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer>
- Vaage, O. F. (2017). *Norsk mediebarometer 2016*. www.ssb.no Hentet fra
<https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer>

- Vaage, O. F. (2018). *Norsk mediebarometer 2017*. www.ssb.no Hentet fra <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/norsk-mediebarometer>
- Weiner, B. (1986). *An Attributional Theory of Motivation and Emotion*. New York, USA: Springer US.
- Wendelborg, C., Røe, M., Utvær, B. K., & Caspersen, J. (2017). *Elevundersøkelsen 2016*. Hentet fra www.udir.no: <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2017/elevundersokelsen-2016---hovedrapporten.pdf>
- Wigfield, A., & Tonks, S. M. (2010). The Development of Motivation for Reading and How It Is Influenced by CORI. I J. T. Guthrie, A. Wigfield, & K. C. Perencevich (Red.), *Motivating Reading Comprehension: Concept-Oriented Reading Instruction* (s. 249-272). Mahwah, NJ, USA: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Wittek, L., & Brandmo, C. (2014). Ulike tilnærminger til læring. Et historisk riss. I J. H. Stray & L. Wittek (Red.), *Pedagogikk. En grunnbok* (s. 113-132). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Wollscheid, S. (2010). *Språk, stimulans og læringslyst: Tidlig innsats og tiltak mot frafall i videregående opplæring gjennom hele oppveksten. En kunnskapsoversikt*: NOVA.
- Zimmerman, B. J. (2000). Attaining Self-Regulation: A Social Cognitive Perspective. I M. Boekaerts, P. R. Pintrich, & M. Zeidner (Red.), *Handbook of Self-Regulation* (s. 13-39). San Diego, CA, USA: Academic Press.

7 Vedlegg

7.1 Vedlegg 1 - Intervjuguide

Intervjuguide gruppeintervju om lesemotivasjon (Guthrie et al, 2006)

Oppvarming:

Leser du/dere en bok nå?

Hva var den siste boka du/dere leste?

Hvor fikk du/dere tak i den boka? Lånt eller kjøpt?

Hva handler den boka om?

Interesse:

Var/er den boka interessant? Fortell meg mer om hva som gjør den interessant/ikke interessant

Hvilke typer bøker synes du/dere er interessante? Hva bør de handle om?

Opplevd kontroll:

Valgte du/dere den boka selv, eller valgte noen andre for deg?

Hvorfor valgte du boka, om du valgte selv?

Liker du best å velge bøker selv eller liker du at noen andre velger bok for deg?

Samarbeid:

Har du/dere diskutert boka med noen?

Kjenner du/dere noen andre som har lest boka?

Snakker du ofte om eller leser bøker sammen med andre?

Mestringstro:

Synes du selv at du er en god leser? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvordan vet du om du er en god leser?

Var denne boka vanskelig? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hva gjorde du hvis det var vanskelige partier i boka?

”Involvering”:

Hvor lang tid brukte du/har du brukt på boka?

Hvor ofte og hvor lenge leser du hver dag?

Når og hvor pleier du å lese?

Var/er denne boka så god at du ikke klarer å stoppe og lese?

Har du ofte opplevd at du ikke klarer å stoppe og lese?

Generelle spørsmål:

Hva er favorittboka di?

Hva liker du best/minst med lesing?

Ser du på deg selv som en leser? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hvorfor leser du/leser du ikke?

Liker du å lese andre ting enn bøker?

Er lesing viktig for deg? Hvorfor/hvorfor ikke?

Hva liker du å gjøre på fritiden?

7.2 Vedlegg 2 - Informert samtykke

Samtykkeerklæring for intervju i masteroppgave LSS4090

Beskrivelse av masteroppgaven

Jeg er masterstudent i masterprogrammet Lesing og skriving i skolen ved institutt for spesialpedagogikk, Universitetet i Oslo. Masterprogrammet er et samarbeid mellom institutt for spesialpedagogikk, institutt for pedagogikk og institutt for lærerutdanning og skoleforskning ved Universitetet i Oslo, og fakultet for lærerutdanning og internasjonale studier ved Høgskolen i Oslo og Akershus. For mer informasjon om masterprogrammet: <http://www.uio.no/studier/program/leskr-master/>

Masteroppgaven min har lesemotivasjon som tema. Jeg er interessert i å finne ut hva som motiverer, eller ikke motiverer, ungdom til å lese, både fritidslesing og lesing i skolen. Hva er det som gir ungdom leselyst? Hva ødelegger leselysten? Er det tips fra medelever som gir lesemotivasjon, og spiller foreldre og/eller lærere en rolle for å skape leselyst? Er det forskjeller mellom jenter og gutter når det gjelder dette?

Formålet med intervjuet er å få et innblikk i hva som motiverer til lesing, og jeg vil derfor bruke det som kommer fram i intervjuet i min masteroppgave. Alle jeg intervjuer vil være anonyme i rapporten. Notater og opptak fra intervjuene vil bare benyttes av meg.

Frivillig deltakelse

All deltagelse er frivillig, og barnet ditt/deres kan trekke seg når som helst. Jeg vil ta notater underveis i intervjuet, og vil også ta opp intervjuet på bånd. Barnet ditt/deres kan når som helst avslutte intervjuet eller trekke tilbake informasjon som er gitt under intervju.

Anonymitet

Notatene, opptaket og masteroppgaven vil bli anonymisert: ingen andre enn meg vil vite hvem som er blitt intervjuet, og det som blir sagt i intervjuet vil ikke kunne tilbakeføres til intervjuobjektet.

Før intervjuet kan finne sted, ber jeg deg/dere om å samtykke i barnets deltagelse ved å undertegne på at du/dere har lest og forstått informasjonen på dette arket, og samtykker i at barnet ditt/deres stiller opp til intervju.

Samtykke

Jeg/vi har lest og forstått informasjonen over og gir mitt/vårt samtykke til at barnet mitt/vårt blir intervjuet

Sted og dato

Signatur

7.3 Vedlegg 3 - Intervju 1

Intervjuer: Sånn, da skal vi være i gang.

Flere: Ja.

Intervjuer: Leser dere mye? *Peker på Gutt1*

Gutt1: Nei.

Intervjuer: Nei.

Gutt1: Ikke så mye

Intervjuer: Nei. Kan du klare å si noe om hvor mye du eventuelt leser, altså...?

Gutt1: Jeg leser sånn nettavis, for eksempel

Intervjuer: Mhm

Gutt1: Men ikke sånn derre bøker noe særlig

Intervjuer: Hvorfor ikke?

Gutt1: Ser heller film

Intervjuer: Ser heller film, ja?

Gutt1: *ler*

Intervjuer: Hva med deg? *peker på Jente1*

Jente1: Jeg leser mye, liksom, på telefonen og liksom på sosiale medier og sånn. Og så leser jeg jo bøker inni blant, men ikke så mye.

Intervjuer: Nei.

Gutt1: Yes, same.

Intervjuer: Hva med deg? *peker på Gutt2*

Gutt2: Eeéh, det er egentlig det samme.

Intervjuer: Ja.

Gutt2: Og så er det sånn at, eeh, hvis det er ikke noe som jeg trenger å vite, så pleier ikke jeg å lese det, liksom.

Intervjuer: Nei. *ler*

Gutt2: Men hvis det er til min fordel, så leser jeg selvfølgelig.

Intervjuer: Mhm. Så du leser liksom, du har sånn nyttefunksjon, altså du leser fordi at du skal.

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Lære noe eller...

Gutt2: Ja.

Intervjuer: ... eller har bruk for det på en måte?

Gutt2: Mhm.

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: Så, liksom... Å lese noen bøker om Henrik Ibsen, liksom...

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: ...Hva skal jeg med...

Alle: *ler*

Intervjuer: Men det er veldig vanlig. Eeéh, eh, at man leser fordi at man skal lære noe. Og at man ikke... ikke leser hvis man ikke har bruk for det.

Gutt2: Mhm.

Intervjuer: Husker noen av dere den siste... eh, eller leser dere noen bok nå? Nå er jeg ganske opptatt av bøker og ikke, eh, nett, eh, leser noen av dere en bok akkurat nå?

Gutt1 og 3: Nei.

Intervjuer: Nei.

Gutt1: Sist gang jeg leste bok var når vi måtte lese bok på skolen.

Intervjuer: Mhm. Husker du hva slags bok det var?

Gutt1: Arrfjes.

Intervjuer. Arrfjes.

Gutt1: *mumler*

Jente1: Nynorsk.

Gutt1: Ja, var nynorsk bok.

Intervjuer: Ja. Likte du den?

Gutt1: Ja, grei.

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: Var nynorsk da.

Intervjuer: Ja. Kan du fortelle litt kjapt om hva den handla om?

Gutt1: Det v... var en gutt som, hva var det, han var no' sykdomting som hadde vært, han overlevde, så havna han på et skip og så

intervju blir avbrutt av at noen banker på

Jente1: Skal jeg si...?

Gutt1: Det var når han kom på skipet og så døde kapteinen ett eller anna og så husker jeg ikke så mye mer

Jente1: Boka handla om en gutt som liksom begynte å jobbe på et skip og så fant de et annet skip på havet og så skulle liksom halve mannskapet gå over på det andre skipet og da var jo han hovedpersonen... han ble med på det skipet. Og så skulle de dra til Norge... var det? ...Norge. Men så dro, eller så han kapteinen da, han var slem, så...

Intervjuer: Mhm

Jente1: ... han drepte liksom... folk fra skipet fordi han ville ha alle varene selv. Men så overlevde jo han gutten, da.

Intervjuer: Ja.

Jente1: Og så...

Gutt1: Forliste ikke skipet?

Jente1: ... kom han på en øy. Hmm?

Gutt1: Forliste ikke skipet?

Jente1: Jeg vet ikke, jeg husker ikke. Ja, han kom på en øy, og så overlevde han.

Intervjuer: Mhm. Var det en spennende bok, synes du?

Jente1: Jeg synes det.

Intervjuer: Mhm. Du leste den du og? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Ja, den var grei.

Intervjuer: Mhm. Det var en sånn bok dere måtte... eeh, alle leste samme boka i klassen?

Jente1: Ja.

Gutt1: Det var lekse

Intervjuer: Det var lekse, ja?

Jente1: Mhm.

Intervjuer: Så da lånte dere den på biblioteket, da, kanskje?

Gutt1: Læreren vår...

Jente1: De hadde den på skolen.

Gutt1: Ja...

Intervjuer: Jeg skjønner. Eeh... Hva er det som gjør at en bok skal... du snakka litt om det, boka måtte være nyttig for deg for at den skulle være interessant

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva er det som... hmmm... Hvis du liksom skal tenkte tilbake på de bøkene du har likt å lese, da...

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Eeh... Er det noe du som... er felles for de... Hva slags... hva skal til for at det er en interessant bok?

Gutt2: Ta liksom... en bok som ikke avslører mye og ikke for lite...

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: ... og liksom... ikke... eller, det er litt beskrivelser i den. På en måte.

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: Sånn litt spennende og sånn.

Intervjuer: Spennende, ja?

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Krim og sånn, da eller?

Gutt2: Jaaa, på en måte.

Intervjuer: Ja. Hva med deg? *henvender seg til Jente1*

Jente1: Mmm, jeg liker veldig godt å lese spennendes bøker. Liksom sånn... når du leser de så har du ikke lyst til å legge de fra deg fordi det er så spennendes liksom.

Intervjuer: Mhm. Opplever du det ofte?

Jente1: Hæ?

Intervjuer: Opplever du det ofte? At du leser en bok som du ikke klarer å legge fra deg?

Jente1: Jaaa, inni blant.

Intervjuer: Iblant? Mhm. *Jente1 nikker*. Hva slags bøker leser du hvis du må lese en bok?
Henvender seg til Gutt1

Gutt1: Eeeh, det er vel spenningsbøker...

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: ...for det meste.

Intervjuer: Ja.

Gutt2: Det kan også være fantasibøker.

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: Ja, fantasybøker også.

Jente1: Ja.

Intervjuer: Ja, det er jo veldig populært. Mhm. Eeeh, hva bør de, altså, nå har vi snakka om hva slags type bøker, men hva bør bøkene handle om, synes dere? Hvis vi skal, liksom... bør det handle om ungdom på deres alder, eller er ikke det så viktig?

Gutt2: Nei, for meg har ikke det noe å si, egentlig.

Jente1: Jeg synes det liksom er litt mer spennendes når det er om ungdommer, fordi... liksom, på en måte, da kan det skje mer ting som vi har opplevd sjøl. ...kan vi liksom kjenne oss igjen.

Intervjuer: Mhm.

Jente1: Også synes jeg det blir litt... eller, jeg er ikke så glad i sånn overnaturlig med sånn monstre og sånn...

Intervjuer: Nei.

Jente1: ...veldig overnaturlige ting. *ler*

Intervjuer: Skal ha det litt mer realistisk?

Jente1: Ja, det synes jeg.

Intervjuer: Mhm, mhm. Eeh, den boka Arrfjes, såå, ble dere jo tvunget til å lese, eeh...

Gutt1: Det var det eneste valget vi fikk.

Jente1: *ler*

Intervjuer: Ja. Eeh, liker dere å få på en måte gitt en bok å lese, eller er det best å velge selv? Synes dere?

Gutt2: Det varierer. Noen bøker så er de gøye, og noen bøker så er det ikke så gøy.

Jente1: Jeg synes det er litt greit å få en bok, for da, på en måte, må du lese den, mens sånn som de fleste ungdommer, de er mer på telefonen enn det å lese, så hvis de får en bok som de må lese, så leser de den, men hvis ikke... Jeg tror ikke det er så mange som leser frivillig.

Gutt1: Nei.

Intervjuer: Nei. Det er kanskje vanskelig å finne seg gode bøker, også? Det er jo ganske mange bøker ute i verden...

Jente1: Ja.

Intervjuer: Vanskelig å vite hva som er bra og ikke.

Jente1: Ja.

Intervjuer: Mhm. Eeh... Når dere leste den boka her, hadde dere samtaler i klassen og sånn om boka, eller?

Jente1 og 3: Ja.

Gutt1: Hver nynorsktime så oppsummerte vi det vi hadde lest...

Jente1: På slutten av timen.

Intervjuer: Mhm. Synes dere det var... bra eller dårlig?

Gutt2: Det var jo bra, da, også.

Gutt1: Det kunne være dårlig om du ikke hadde lest så langt, da

Jente1 og 3: Ja. *ler*

Jente1: Sånn som meg. *ler*

Intervjuer: Følte dere at dere skjønnte mer av boka av å snakke om den?

Gutt1 og 2: Ja.

Gutt1: Det kan være ord vi ikke forstod, og så forklarte læreren de, og...

Jente1: Ja.

Intervjuer: Hadde det noe å si for kvaliteten på boka? Altså, ble boka bedre av at dere... ehm... fikk... skjønnte mer, eller, kunne snakke om den?

Gutt2: Jaaaa...

Jente1: Ja, det synes jeg.

Intervjuer: Kan du si noe mer om det? Synes det virka som om... *henvender seg til Jente1*

Jente1: Det var liksom, hvis på en måte, den var jo nynorsk, da, så hvis det var noe du ikke fikk med deg, så var det liksom en litt sånn viktig handling...

Intervjuer: Mhm.

Jente1: ...så oppsummerte vi det på slutten av timen, og da, liksom, skjønte du kanskje resten av handlinga.

Intervjuer: Fikk du kanskje litt mer lyst til å lese videre... senere på dagen og sånn?

Jente1: Ja

Intervjuer: Eeh... Nå er jo den boka her noe dere har lest alle sammen, er det bare deres klasse, eller var det andre klasser som også leste...

Gutt1: Det var flere klasser.

Gutt2: Det var de som hadde som hadde samme lærer...

Intervjuer: Mhm

Jente1: Ja.

Intervjuer: Har dere snakka noe med de om boka? I friminuttene eller på fritida?

Alle: *ler*

Jente1: Nei!

Intervjuer: Eeh... Snakker dere ofte om bøker? Med venner? Eller lesing, generelt? Noe dere har lest?

Alle: Nei.

Jente1: Nei, da er det mer, liksom...

Gutt1: Jeg kan lese... snakke om en nyhetsartikkel, liksom, men...

Jente1: Ja, da er det mer sånn...

Gutt1: ...men ikke... ikke om en bok

Intervjuer: Ikke om en bok, nei?

Jente1: Ja.

Intervjuer: Det er ikke sånn "åh, jeg leste den bra boka i helga!"?

Gutt1: *ler* Nei.

Gutt2: Bøker er ikke populært blant ungdommer

Intervjuer: Nei. Jeg skjønner. Eeh, jeg vet ikke om jeg leste så mye selv heller da jeg gikk på ungdomsskolen, men jeg er veldig glad i å lese nå, så kan hende det kommer etterhvert.

Jente1: Ja.

Gutt2: Mhm.

Intervjuer: Synes du at du er en god leser? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Nei.

Intervjuer: Nei. Hvorfor ikke?

Gutt2: Det er fordi jeg leser ikke.

Intervjuer: Nei, du leser ingenting, holdt jeg på å si? Da tenker jeg lesing generelt, det trenger ikke være bøker, men det kan være hva s... det kan være skolebøker, eller...

Jente2 kommer inn i rommet. Det hilses og presenteres

Jente1: Sekken din er åpen. *hendvender seg til Jente2*

mumling

Jente1: Ja, sett deg ned.

Intervjuer: Hyggelig! Vi driver og snakker litt om lesing, vi. Liker du å lese? *henvender seg til Jente2*

Jente2: Eeh, ja.

Intervjuer: Hva liker du å lese, da?

Jente2: Fantasy.

Intervjuer: Fantasy?

Jente2: Action, jeg vet ikke.

Intervjuer: Mhm. Leser du mye? Leser du ofte?

Jente2: Nei.

Intervjuer: Nei. Hvor mange bøker i året, sånn hvis du skulle gjette?

Jente2: Tre?

Intervjuer: Tre, ja. Det spurte jeg ikke dere om, hvor mye bøker leser du i året? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Sånn hvis jeg ikke må, så er det ingen.

Intervjuer: Mhm. *ler*

Gutt2: Det er helt ærlig, helt ærlig.

Intervjuer: Hva med deg?

Jente1: Njaaa, det kommer an på. Kanskje tre-fire, jeg vet ikke.

Intervjuer: Ja, og du?

Gutt1: Det samme som han.

Intervjuer: Mhm, du leser bare det du må?

Gutt1: Ja.

Intervjuer: Ja. Men jeg spurte deg om du var en god leser...

Gutt2: Ja!

Intervjuer: ...og du sa du ikke var det.

Gutt2: Mhm.

Intervjuer: Hvorfor ikke?

Gutt2: Det spørs hvilken måte du spør det om, liksom. Leser du bøker, eller bare sånn lese et vanlig avsnitt eller noe sånn?

Intervjuer: Det kan være... eh, begge deler.

Gutt2: Sånn... det jeg er god på å lese, liksom...

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: Det er jeg, men å lese, sånn forskjellige bøker, liksom, nei, det er jeg ikke.

Intervjuer: Nei. Hva er det som...

Gutt2: Det, da blir jeg bare sånn skumlese, liksom.

Intervjuer: Mhm, så du får ikke... klarer ikke helt å få med deg det som står fordi at du leser for fort eller bare skummer gjennom...

Gutt2: Ja...

Intervjuer: ...fordi du ikke er interessert?

Gutt2: Ja, jeg, jeg vil bare bli ferdig

Intervjuer: Ja, skjønner. Eeh, hvordan... Synes du at du er en god leser? *henvender seg til Jente1*

Jente1: Njaaaaa, jeg... liksom... hvordan god... jeg leser litt seint, men jeg får jo med meg det meste som, liksom, står i boka, hvis jeg synes den er gøy...

Intervjuer: Mhm

Jente1: ...men, liksom, på sånne fagbøker, som vi har på skolen, synes jeg ikke er så gøy å lese, så da får jeg... eh, jeg vet ikke, jeg får ikke med meg liksom alt, jeg pleier å mer skumlese gjennom det...

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: Mhm.

Jente1: Så, ja, jeg vet ikke helt...

Intervjuer: Nei, det er et ganske vanskelig spørsmål jeg stiller. Eh, hva med du, synes du at du er en god leser? *henvender seg til Gutt1*

Gutt1: Jeg kan jo å lese, men hvis det er ikke så gøy bok så blir det mer skumlesing enn lese ordentlig.

Intervjuer: Mhm. Og du? *henvender seg til Jente2* Er du god til å lese?

Jente2: Jeg synes det er helt greit.

Intervjuer? Helt greit? Mhm.

Jente2: Ja...

Gutt2: Så leser vi av og til... Hvis det... jeg må lese, liksom, en fagbok på skolen, som en samfunnsfagbok, jeg leser den mye bedre enn en sånn vanlig bok, liksom.

Gutt1: ja.

Jente1: Ikke jeg...

Intervjuer: Og det er fordi du synes det er mer spennende, kanskje?

Gutt2: Ja! Så blir, liksom... eh, i samfunnsfagen... Det er jo du må kunne i ungdomsskolen, så, liksom, hvis du leser den, hva skal du gjøre med den andre boka du leser? Hvis du skjønner?

Intervjuer: Jeg skjønner. Mhm. Hvordan veit man at man er en god leser da? Dere... noen av dere sier at dere tror dere er god leser, det kommer an på god leser. Hva er det som avgjør om man er en god leser eller ikke?

Gutt1: Hmmm....

Jente1: *ler* Jeg vet ikke

Intervjuer: Nei...

Gutt2: Det er sånn, kanskje, at du liker å lese...

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: ...og du leser det på din egen tempo.

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: Og forstår det du leser

Gutt2: Da er du ganske god leser.

Intervjuer: Ja. Det er jo veldig interessant det dere sier, for dere... nesten... nevner at det må være interessant for at dere skal føle at dere er en god leser. Og... det henger veldig godt sammen med det som forskerne veit om lesing. At du skal like å lese for å bli god til å lese. Hvis du bare blir sånn... Det finnes selvfølgelig unntak, elever som er kjempegode til å lese som da... eh, hater å lese og leser aldri, verken fagbøker, aviser, mobil, nett eller bøker, men aller, aller fleste som sier at de er gode til å lese, de liker også å lese ett eller annet. Trenger ikke være romaner, eller skjønnlitterære bøker, det kan være faglitteratur.

Intervjuer: Eeh... Hvis dere tenker tilbake på den siste teksten dere leste, enten da skjønnlitterær eller fagtekst. Eeh... og dere... noe som var vanskelig, når dere leste noe som

var vanskelig sist. Hva er det dere gjør når dere møter noe som er vanskelig å lese? Har dere noen spesielle strategier?

Jente1: Noen vanskelige ord, liksom?

Intervjuer: Ja, vanskelige ord eller avsnitt eller vanskelig innhold generelt.

Gutt1: Søker de opp på Google.

Intervjuer: Mhm. Ordene?

Gutt1: Ja.

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: Og sammenhenger og sånn.

Jente1: Da vi leste den Arrfjes, den var jo på nynorsk, og hvis det var, liksom, ik... eller hvis det var noen ord vi ikke skjønnte, eller jeg, så pleide jeg enten å liksom spørre en voksen eller liksom lese litt videre for å liksom skjønne sammenhengen.

Intervjuer: Mhm.

Gutt1: Jeg tok den nynorsk... den der boka, den der...

Jente1: Ja, ordboka?

Gutt1: Ja, ordboka, ja.

Intervjuer: Mhm. Hva med deg? Er det noe...?

Gutt2: Det er jo på en måte det samme som de. Hvis jeg ikke har tilgang til å søke det opp, så spør jeg selvfølgelig en lærer eller en voksen.

Intervjuer: Mhm. Du nikker? Så du er enig? *henvender seg til Jente2*

Jente2: *nikker*

Intervjuer: For det kan jo være veldig mange som er svake lesere, som ikke er så gode til å lese. De leser jo bare gjerne teksten gjennom, og så tenker de ikke noe over at det er vanskelig engang, og så er de ferdig, og så har de ikke fått med seg så mye.

Jente2: Mhm.

Intervjuer: Så det er viktig at dere, sånn som dere, at dere stopper opp og sjekker opp. Og veldig fin... interessant det der at du leser litt videre for å se som du skjønner det som var ved å lese litt videre, det er kjempesmart taktikk.

Intervjuer: Når du leser en typisk bok... nå leser du jo ikke så mange i året, men hvis du... typisk bok. Eh, hvor lang tid bruker du på å lese en sånn bok?

Jente2: Jeg vet ikke... Ehm... Det kommer an på, jeg leser litt sånn, så mye jeg orker.

Intervjuer: Mhm. Eh, når leser du? Hvis du... Eller, når leser du oftest?

Jente2: Når jeg ikke har noe å gjøre.

Intervjuer: Når du ikke har noe å gjøre. Når du har brukt opp alt annet av morsomme ting å gjøre, og batteriet på mobilen er flatt og sånn, da finner du fram boka?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Hvor lenge kan du sitte og lese da?

Jente2: Jeg har ikke tidspunkt, men helt til jeg blir lei. *ler*

Intervjuer: Mhm. Hva med deg? Når er det du leser?

Gutt2: Jeg pleier mest å lese når jeg skal legge meg. Hvis, når jeg skal lese. Og jeg bruker sånn cirka, på en sånn tykk bok, liksom, sånn... jeg vet ikke... hvis det er en veldig interessant bok og jeg liker de, så kan jeg kanskje bruke... to eller tre uker på den.

Intervjuer: Ja.

Gutt1: Same.

Intervjuer: Same?

Gutt1: Ja.

Intervjuer: Eeh... du nevnte i stad at du iblant opplevde at boka så bra at du ikke klarte å stoppe å lese. *henvender seg til Jente1*

Jente1: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva er det som... eeh... Hva skal til for at en, eh, det er kanskje... kan variere, selvfølgelig, men... Nei, la meg tenke nytt spørsmål... Eeh, hvor ofte er det du opplever at en bok er så god at du ikke klarer å stoppe?

Jente1: Hmm, eeh... Det... Jeg tror det er de siste to bøkene jeg har lest, så var det sånn. Men den ene var ikke sånn krimspennende, jeg bare syntes den var gøy, liksom, så, på en måte, levde jeg meg inn i boka, og da synes jeg den var veldig gøy og da ville jeg lese mer.

Intervjuer: Ja. Klarer du å legge den fra deg til slutt, eller blir du liggende å lese?

Jente1: Ja, jeg pleier å lese liksom før jeg legger meg og da må jeg jo legge den vekk til slutt, men det blir ofte til at jeg sitter litt lengre enn det jeg har planlagt.

Intervjuer: Mhm. Det skjer ofte det, altså.

Jente1: Ja.

Intervjuer: Flere av dere nevnte... før dere skal legge dere, at dere leser da. Er det noen andre steder hvor dere liker å gå for å lese, steder som er bedre å lese enn andre steder?

Jente1: Når jeg er på ferie, så pleier jeg å lese på flyet. Også pleier jeg alltid å lese... eller hvis vi er på sånn solferier så pleier jeg alltid å lese hvis jeg liksom ligger på... ved bassenget eller oppe på rommet.

Intervjuer: Mhm. Det liker jeg også å gjøre.

Intervjuer: Hvis du skal tenke på favorittboka di noen gang. Hvilken bok er der? *henvender seg til Jente2*

Jente2: Hmm.... Til nå? Så tror jeg det er Charlie Bone.

Intervjuer: Charlie Bone? Kan du fortelle litt om den? Bare kjapt. 10 sekunder for eksempel?

Jente2: Det handler om en gutt som liksom familien hans har sånn... de har sånn skikkelig stor slekt og på slekta så er det sånn forskjellig... at de har sånn forskjellige evner. Også er det en annen slekt som også er sånn, men de er liksom... familiene er liksom... begge de er liksom fiendeaktig.

Intervjuer: Så blir det mye konflikter da?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Hva er det som gjorde at du liker den boka?

Jente2: Eeh... når jeg leste den så fikk jeg liksom... jeg liksom kom inn i boka, jeg fikk sånn, liksom... jeg vet ikke...!

Intervjuer: Du levde deg inn i den?

Jente2: Ja!

Intervjuer: Var det litt som å være der på en måte?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Når var det du leste den boka? Lenge siden?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Du trenger å finne flere sånne bøker du, da, sånn at du kan lese mer.

Jente2: Mhm.

Intervjuer: Hvor lang tid brukte du på boka, hvis du husker det?

Jente2: Tre uker

Intervjuer: Ja. Favorittboka di? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Eeh, det er en stund siden, men det var en fotballbok, som... på cirka 150 sider, og jeg tror jeg leste den på sånn én time, helt ærlig. Én time, jeg ble ferdig med den.

Intervjuer: Hva... handla den om en fotballspiller eller fotballag eller handla den om fotball generelt?

Gutt2: Det var en fotballspiller som bodde i et sted og måtte flytte på grunn av mora fikk ny jobb. Og så... før han flytta så var jo han best på det laget og kaptein, men etter han flytta så blir han med i sånn bedre lag i bedre divisjon og sånn, så var han ikke så best lenger, og så måtte han jobbe seg opp.

Intervjuer: Mhm. Og det klarte han, tipper jeg?

Gutt2: Njææ, jeg vet ikke, jeg husker ikke helt.

Alle: *ler*

Intervjuer: Hva var det som gjorde den boka så spennende da? Var det...

Gutt2: Ja, fordi... for meg er det jeg liker å drive med sport, og jeg spiller også fotball, så det var liksom på en måte interessant for meg også.

Intervjuer: Mhm, det var rett og slett dine interesser?

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Din favorittbok? *henvender seg til Jente1*

Jente1: Hmmm... eller, en jeg likte veldig godt var Girl Online. Det er en serie, eller, det er liksom tre bøker, så har jeg lest den første og så er jeg på den andre, men den første synes jeg var veldig gøy og den var liksom... det var den jeg... eller, jeg leste den til et bokprosjekt på skolen, og da syntes jeg den var veldig gøy.

Intervjuer: Hva var det som gjorde at den var så gøy?

Jente1: Det var liksom fordi... eh... hovedpersonen var jo tenåring og liksom... jeg kjente meg på en måte igjen i noen av tingene som skjedde, og så levde jeg meg inn i boka, og da syntes jeg den var veldig gøy.

Intervjuer: Mhm. Til slutt deg. *henvender seg til Gutt1* Din favorittbok?

Gutt1: Det var noen bøker jeg leste på barneskolen. Det var masse sånne der små bøker. Det var samme folk, men forskjellige historier hver gang. Det var sånn at de havna i problemer. Det var sånn der... eeh, innbruddstyv og sånn der ting. De havna i sånn der kniper de måtte komme seg ut av. Jeg husker ikke hva de het.

Intervjuer: Ja, hva heter den serien igjen? Jeg ser for meg at det er den... er det ikke den som heter Kalde føtter?

Gutt1: Jo, jeg tror det er noe sånt noe.

Intervjuer: Jeg kjenner til den.

Gutt1: Vi hadde veldig mange av de på biblioteket på barneskolen.

Intervjuer: Mhm. Hva var det som gjorde at de... at du husker de?

Gutt1: At det ikke tok så lang tid før noe skjedde.

Intervjuer: Action hele tida?

Gutt1: Ja.

Intervjuer: Det trenger du? Action fra første side?

Gutt1: Ja.

Alle: *ler*

Intervjuer: Hva er det beste med lesing? Da starter vi med deg, så kan vi gå motsatt vei.

henvender seg til Gutt1

Gutt1: At du kan slappe av, ikke tenke på så mye utenom å lese.

Intervjuer: Mhm. Hva er det verste med lesing?

Gutt1: Hmm... Ja, at det er andre ting som jeg kunne gjort som lekser.

Intervjuer: *ler* Hva med deg? *henvender seg til Jente1* Det beste med lesing først?

Jente1: Eeh... Det er liksom... du kan gjøre noe annet enn å ikke være, liksom, på telefonene og internett hele tida. Så, hvis du liksom leser en god bok, så er det veldig gøy.

Intervjuer: Mhm. Og det verste?

Jente1: Jeg... jeg bruker veldig lang tid på å lese, siden jeg leser litt seint, det er ikke så gøy, men altså, ja, det var det, tror jeg. Og så, jeg har ikke så mye tid til det, men jeg synes det er gøy.

Intervjuer: Mhm. Beste med lesing? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Det er jo å, kanskje, slappe av. Mhm.

Intervjuer: Og det verste?

Gutt2: Eeh, å lese noe uinteressant.

Jente1: Mhm.

Gutt2: Det er det verste, tenker jeg.

Intervjuer: Spesielt hvis du må lese det. Må gjennom det, og så er det... du ikke har lov til å legge fra deg boka, på en måte, du må liksom gjennom.

Gutt2: Ja.

Jente1: Mhm

Intervjuer: Hva synes du er det beste med lesing, da? *henvender seg til Jente2*

Jente2: Hmm... det samme som de andre, som å slappe av.

Intervjuer: Mhm. Noe annet?

Jente2: ... Nei...

Intervjuer: Nei. Hva er det verste, da?

Jente2: Eeh... når du blir presset til å lese. Eller til sånn skoleprosjekter.

Intervjuer: Når du må lese når det ikke er frivillig?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Ser du på deg selv som en leser? Hvis jeg... Hvis jeg hadde spurt deg: Er du en leser? Hadde du svart ja eller nei?

Jente2: Nei.

Intervjuer: Nei. Hva med deg? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Nei.

Intervjuer peker og ser på Jente1 og Gutt1

Jente1: *ler* Nei.

Gutt1: Nei.

Intervjuer: Ingen av dere er lesere, liksom?

Jente1: Nei.

Intervjuer: Hva skal til for å være en leser, da? Siden dere sier nei, hvorfor er dere ikke lesere?

Jente1: Jeg tenker det er liksom de som, på en måte, legger veldig mye tid, eller ikke mye da, men liksom, tid til å lese og... ja, er liksom flink til å finne gode bøker og tar seg tid til det, liksom.

Intervjuer: De som går med bok under armen i friminuttet? *ler*

Jente1: *ler* Nei.

Gutt2: Da er de ganske så lesere

Alle: *ler*

Intervjuer: Jeg har vært litt innom noen av de spørsmålene her, skal vi se... Jo, dere nevnte litt, men vi kan jo bare ta en runde til på det. Eeh... Hva andre ting enn bøker som dere liker å lese. Du snakka om nyhetsartikler. *henvender seg til Gutt1*

Gutt1: Ja.

Intervjuer: Leser du mye nyheter?

Gutt1: Hvis det skjer noe eller... pleier å gå inn og se om det er noe interessant, liksom, som interesserer meg, så trykker jeg bare inn på det og leser artikkelen.

Intervjuer: Hvor går du inn da?

Gutt1: VG eller TV2.

Intervjuer: VG eller TV2? Mhm.

Gutt1: På nettsidene, i hvert fall.

Intervjuer: Ja.

Gutt1: Jeg orker ikke å gå på de kjendisnyhetene og sånn der ting

Jente1: *ler*

Intervjuer: Nei. *ler*. Leser du papiraviser, da?

Gutt1: Hmm, det kan hende. Hvis det er lite å gjøre, så hvis vi har den hjemme, så kan jeg bare se gjennom den fort. Det er som regel ikke så veldig mye gøy å...

Intervjuer: Nei. Du nevnte at du leser mye på mobil? *henvender seg til Jente1*

Jente1: Ja. Liksom, eller hvis jeg på en måte, på Facebook, for eksempel, så hvis jeg går nedover så er det jo ofte sånn artikler...

Gutt1: Ja.

Jente1: ...om sånn ting som har skjedd, og da pleier jeg å trykke inn på de. Hvis de har på en måte spennende overskrifter. Også har jeg lest litt blogg.

Intervjuer: Ja. Det er det nok mange som gjør.

Jente1: Ja! *ler*

Intervjuer: Hva med du? *henvender seg til Gutt2* Ting som er nyttig for deg?

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Hva er det, da?

Gutt2: Eh, sånn... Eh, noe som kan hjelpe meg på skolen. Eller noe som kan hjelpe meg i min hverdag.

Intervjuer: Hva er... Er det noe du leser ofte? Altså, leser du... er du på nettaviser du også, eller?

Gutt2: Ja. For å liksom... Jeg pleier å følge med på nyhetene av og til, så pleier jeg å se nyhetene her i byen. Mhm.

Intervjuer: Mhm. For det er nyttig?

Gutt2: Ja.

Intervjuer: Ja, det skjønner jeg. Og du? *henvender seg til Jente2*

Jente2: Ehm... Aviser.

Intervjuer: Avis? Nettavis?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Nå har jeg et spørsmål som jeg egentlig tror jeg allerede vet svaret på, og det er spørsmålet om lesing er viktig for deg? Og det føler jeg at det kanskje ikke er så viktig for noen av dere? Men... men hvis dere er uenig i den tanken så sleng gjerne ut. Eeh... Det virker som om du dro litt på det? *henvender seg til Jente1*

Jente1: Det... det er ikke sånn... veldig viktig for meg, men det er liksom... jeg må... fordi det hjelper liksom å utvide språket liksom, også, på en måte, hvis du leser fra bøker så hjelper det deg på en måte... så kan du på en måte få ideer til, liksom, å utvide språket og setning... setningsoppbygning og hvordan en historie kan være og sånn, litt sånn forskjellig. Det kan jo hjelpe til skolen, liksom.

Intervjuer: Absolutt! Men hva hvis jeg hadde sagt til dere at fra og med i morgen så får dere aldri lov til å lese igjen?

Jente1: Vi leser jo på telefonen hele tida, så hvis vi sender, liksom, meldinger, det er jo lesing...

Intervjuer: Mhm, det er det.

Jente1: ...så det er jo ganske mye lesing.

Gutt1: Lesing er viktig.

Jente1: Ja.

Intervjuer: Ikke nødvendigvis bøker?

Gutt1: Nei.

Jente1: Ja.

Intervjuer: Mhm. Eeh... Er det noen andre ting... det har ikke noe med lesing å gjøre i det hele tatt... er det noen andre ting dere liker å gjøre på fritida? Du nevnte fotball. *henvender seg til

Gutt2* Du er opptatt av det?

Gutt2: Ja!

Intervjuer: Mhm. Er du god, eller?

Gutt2: Mjææ, du kan si det.

Alle: *ler*

Intervjuer: Hvilket lag spiller du på?

Gutt2: *sier navnet på fotballaget sitt*

Intervjuer: Ja. Bra! Jeg kjenner et par på det laget, men de er litt yngre enn deg, da. Eeh... hva liker du å gjøre på fritida? *henvender seg til Jente1*

Jente1: Hmm... Jeg går veldig mye med venner, og så går jeg på teater.

Intervjuer: Mhm!

Jente1: Det er lesing av manus, så det... *ler*

Intervjuer: Ja, da er det viktig å kunne lese. Da er det viktig å ha litt strategier på å hvordan lese for å huske.

Jente1: Ja.

Gutt2: Eeh, nå... nå for tida så blir jo de fleste å faste, ikke sant? Så... jeg har ikke så mye å gjøre, fordi jeg vil liksom ikke gjøre meg sliten, fordi jeg begynner å spise klokka 10.40 eller 45, så jeg bare pleier å slappe av noen ganger, kanskje - kanskje - lese en bok.

Alle: *ler*

Gutt2: Og... men mest så pleier jeg å spille på min Playstation med venner.

Intervjuer: Mhm.

Gutt2: Fra klassen.

Intervjuer: Ja. Og du? *henvender seg til Gutt1*

Gutt1: Mmmm... Være ute med folk.... Ellers så går jeg en tur eller løper tur...

Intervjuer: Ja! I skogen eller?

Gutt1: Ja. Jeg bor jo oppe i... langt oppi gokk egentlig, så det er sånn der fast runde som... som er to kilometer, som er grei å bare ta hvis du føler for det.

Intervjuer: Mhm. Og du da? *henvender seg til Jente2*

Jente2: Hva jeg gjør på fritiden?

Intervjuer: Mhm.

Jente2: Spiller gitar.

Intervjuer: Oj! Spennende! Er du flink?

Jente2: Ja.

Intervjuer: Hva slags musikk spiller du?

Jente2: Forskjellig.

Intervjuer: Elektrisk gitar eller akustisk?

Jente2: Klassisk.

Intervjuer: Klassisk gitar? Mhm. Spennende! Skulle ønske jeg lærte meg å spille gitar... jeg prøvde en gang, men jeg hadde ikke tålmodighet.

Alle: *ler*

Intervjuer: Litt sånn som dere og lesing...

Alle: *ler*

Intervjuer: ...hvis det ikke er spennende nok eller jeg har nytte av det eller føler at jeg lærer det fort nok, så bare "nei, vil ikke gjøre det mer".

Jente1: Mhm.

Intervjuer: Jeg skulle notere masse, jeg. Har notert ned to setninger, og det var det første som ble sagt. Så etter det har jeg ikke notert noe som helst.

Intervjuer: Eh, jeg har vært gjennom spørsmålene mine. Jeg synes vi har egentlig fått dekket det meste, jeg skal bare gå gjennom her og se om det er noe jeg har hoppa over, noe jeg trenger å spørre om.

Intervjuer: Ja, det skal jeg spørre om. Må notere meg ned at jeg spør om... til de andre også... *skriver ned spørsmålet* Hva er det som avgjør hvilke bøker dere velger å lese? Altså, hvis du skal liksom gå på biblioteket, så skal du... må du da, noen har sagt at du må lese en bok... Eehm... hva er det som avgjør hvilken bok dere velger? Er det noen venner som har snakka om den, har du sett den før, har du hørt om den, har læreren fortalt om den, ser den spennende ut, er den tynn, er den tjukk, liten skrift, stor skrift, bilder...

Gutt1: Ja. Mange ganger jeg bare ser på forsida, ser om den ser interessant ut, men liksom... hvis det ser ut som en bok som er veldig kjedelig, så orker jeg ikke ta den, med mindre noen har sagt at den er veldig bra.

Intervjuer: Mhm.

Jente1: Når jeg velger bøker, da velger jeg ofte etter... eller jeg ser jo veldig mye på coveret og overskriften, men også leser jeg liksom... hvis jeg synes den ser spennende ut, så liksom leser jeg bakpå...

Gutt1: Ja!

Jente1:... og så ser jeg inni, hvis den har liksom sånn tett i tett i tett skrift, og er liksom så tjukk, da velger jeg den ikke. Men hvis den er liksom helt passe tjukk og liksom greit med skrift på hver side, så liksom, da er det jo mest sannsynlig at jeg leser den, og så liksom, hvis jeg får... hvis jeg har sett en film som jeg synes er gøy, så liksom leser jeg boka eller hvis jeg får anbefalinger fra familie eller søstera mi pleier å anbefale meg bøker.

Intervjuer: Ja. Du pleier å høre på henne, eller?

Jente1: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva med du? *henvender seg til Gutt2*

Gutt2: Det er også at... noen anbefaler, og at hvis en bok ser gøy ut, så leser jeg også på baksiden. Også... ikke sånn veldig tett i tett bokstaver

Intervjuer: Det bør være litt luft?

Gutt2: Litt... eeh, nei, litt bilder også inni mellom, sånn du kan se hva som skjer.

Intervjuer: Du liker å ha litt sånn... litt bildestøtte? Sånn... fagtekster og sånn, eller fagbøker hvor det er bilder og sånn?

Gutt2: Ja, mhm. Sånn liksom, meg, som har et annet morsmål... så er det litt greit å ha litt bilder.

Intervjuer: Absolutt!

Intervjuer: Og hva er det som avgjør hvilke bøker du velger? *henvender seg til Jente2*

Jente2: Mmmm... Jeg ser jo på coveret og på skriften. Og så spør jeg venner om hva de anbefaler. Og så leser jeg... hvis jeg synes en bok er sånn interessant, så leser jeg baki, og så leser jeg, for eksempel, hvis jeg har sett filmen så leser jeg også...

Intervjuer: Mhm.

Jente2: ...boka. Hvis de har.

Intervjuer: Ja. Er venners anbefalinger viktig?

Jente1: Ja.

Gutt2: Jaaaa, du kan...

Intervjuer: Ja. Hva med læreren? Er hva læreren sier... hvis en lærer... læreren sier "den boka her er så god, du må bare lese den"?

Jente1: Det... det, liksom, på barneskolen når vi leste, da var det veldig mye at, på en måte, vi fikk anbefalinger fra læreren, og de fleste bøkene likte jeg, så...

Intervjuer: Så du stoler på en måte på læreren?

Jente1: Ja.

Intervjuer: Eeh, hva med venner da, er det... hvis en god venninne av deg, da, sier at du... at den boka her er skikkelig bra, du bør lese den. Pleier du å høre på henne?

Jente1: Ja, eller hvis jeg skal liksom lese en bok, og hvis de sier at den er veldig bra, da pleier jeg liksom å... prøve den, liksom. Prøve å lese den.

Intervjuer: Hva med foreldrene? Har de noen påvirkning? Eller er det motsatt? Hvis foreldrene dine sier at det er en god bok så tenker du at den skal jeg i hvert fall ikke lese?
ler

Jente1: Det er litt det samme. Med lærer, venner og familie.

Intervjuer: Mhm. Du liker å få anbefalinger?

Jente1: Ja.

Gutt2: Jeg liker best anbefalinger fra venner fordi de har på en måte samme interessene, liksom.

Gutt1: Og mamma leser liksom sånn der romantiske romaner og, ja... så... ja.

Intervjuer: Så det er ikke sånn at du snoker i bokhylla hennes, og tenker "ååh, den her så spennende ut!""? Med masse blomster på framsida og... par som kysser...

Gutt1: Ja! Det er nøyaktig sånn, egentlig.

Alle: *ler*

Intervjuer: Du bare "Yes! Den vil jeg lese!"

Gutt1: Ja. *ler*

Intervjuer: *ler* Da har du noe å kose deg med på bussen på morgenen.

Alle: *ler*

Intervjuer: Eeh... Skal vi se... Noe mer da? Trenger jeg å... Jeg tror egentlig jeg har fått spurt om det meste, jeg. Så da er jeg egentlig fornøyd.

Jente1: Ja.

Intervjuer: Tusen takk for at dere ville bidra.

Gutt2: Værsgod.

Gutt1: Bare hyggelig!

Jente1: Bare hyggelig.

7.4 Vedlegg 4 - Intervju 2

Intervjuer: Sånn! Da er det opptaket i gang. Skal starte med et oppvarmingsspørsmål. Eeh... liker du å lese? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Mmm, jaaaa... Av og til.

Intervjuer: Av og til? I hvilke situasjoner da?

Gutt3: På kvelden hvis jeg ikke får sove.

Intervjuer: Mhm. Leser du... er det... skjer det ofte?

Gutt3: Ikke nå lenger.

Intervjuer: Nei. *ler* Hvis du... leser du minst én gang i uka, eller?

Gutt3: Nei.

Intervjuer: Nei. Én gang i måneden?

Gutt3: Kanskje.

Intervjuer: Kanskje én gang i måneden. *ler*

Gutt3: Ja. *ler*

Intervjuer: Hva med deg? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Jeg leser ofte.

Intervjuer: Leser du ofte, ja?

Jente3: Mhm.

Intervjuer: Eeh... du liker å lese, da, vil jeg tro?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Leser du også de kattedøkene, eller?

Jente3: Nei. *ler*

Intervjuer: *ler* Hva med deg? Liker du å lese? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Eeh... Jeg har lest, liksom, men... det er bare noen bøker.

Intervjuer: Ja... det er ikke det første du setter deg ned for å gjøre?

Jente4: Nei!

Intervjuer: Er det noen av dere som leser en bok nå?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hvilken bok er det?

Jente3: Jeg husker ikke hva den heter.

Intervjuer: Nei. Kan du fortelle litt om hva den handler om?

Jente3: Eeh... det handler om en jente som er... hun bor hos fosterforeldre, og så stikker... eller hun kjører med en som skal kjøre henne til neste fosterfamilie, og så kræsjer han og så dør han og så... eeh... går hun ut i ørkenen og så... eeh... prøver hun liksom å gjemme seg for alle.

Intervjuer: Ja. Hva slags type bok er det?

Jente3: Eeh, vet ikke?

Intervjuer: Nei. Tjukk?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Bilder?

Jente3: Nei.

Intervjuer: Eeh... leser dere en bok nå? *henvender seg til Gutt3 og Jente4*

Gutt3: Njaaa... jeg har en som jeg ikke har lest på lenge, da... Percy Jackson

Intervjuer: Du har en... Percy Jackson, ja. Det er en serie, det? Er det ikke?

Gutt3: Jo.

Intervjuer: Mhm. Hvilket nummer i serien er det?

Gutt3: Tre, tror jeg.

Intervjuer: Nummer tre... Da har du sikkert lest en og to?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Hva... liker du... liker du den boka i utgangspunktet?

Gutt3: Ja!

Intervjuer: Mhm. Du får bare aldri tid til å lese den?

Gutt3: Ja, har ikke tid.

Intervjuer: Nei. Hva med deg? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Eeh... *ler* Jeg... eh...Altså, jeg leser jo ikke sånn til vanlig, men det... altså, jeg har lest veldig mye sånn der dagbøker og masse sånn.

Intervjuer: Ja.

Jente4: Ja...

Intervjuer: Eeh... husker du den siste boka du leste, sånn...

Jente4: Det tror jeg... hvilken var det? Eeh... Det var sånn Anna+Didrik. Ja.

Intervjuer: Mhm. Likte du den?

Jente4: Den var litt sånn... Ja. Eller, den var helt grei, men jeg... det var ikke noe som skjedde, noe sånn kjempestort.

Intervjuer: Nei. Det kunne vært litt mer spenning?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Eeh... Hvor er det dere får tak i bøker? De gangene dere skal lese?

Jente4: Biblioteket

Intervjuer: Låner på biblioteket? Her på skolen eller nede i byen?

Jente4: Skolen... og, ja, i byen.

Gutt3: Mamma kjøper de på nettet eller på sånn der bokbutikker.

Intervjuer: Og tvinger deg til å lese litt? *ler*

Gutt3: Ja. *ler*

Intervjuer: Og du? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Jeg får bøker.

Intervjuer: Ja. Av mamma og pappa?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Dere har mange bøker hjemme, da?

Jente3: Mhm!

Intervjuer: Eehm... Den boka du leser nå. Hva er det som gjør at den er interessant? Har du tenkt noe på det? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Eeh... Den er ikke så veldig interessant, jeg bare leser for å lese.

Intervjuer: Okei? Det er jo også... det er også en greie, det å lese for å lese. Siste boka du likte godt, da? Hvis du tenker litt tilbake på den. Hva var det som gjorde at den var interessant?

Jente3: Mmmm... Jeg måtte løse mysteriet selv.

Intervjuer: Ja. Så det var en sånn mysteriebok, og så måtte du selv være detektiven?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Klarte du det, da?

Jente3: Ja! *ler*

Intervjuer: Eeh... Hva med deg? *henvender seg til Gutt3* Percy Jackson, for eksempel. Du sa du likte... likte det ganske greit. Hva er det som gjør at det er gøy?

Gutt3: Ja. Mmmm... Nei, det er sånn spenning i det, sånn at de har problem de må løse og så jobber de sammen for å løse det.

Intervjuer: Mhm. Liker du også litt sånn mysteriebøker, da?

Gutt3: Ja!

Intervjuer: Og du? *henvender seg til Jente4*

Alle: *ler*

Jente4: Jeg... altså, det er veldig vanskelig å svare på dette her, fordi at ikke jeg leser så mye, men... altså, jeg leser jo veldig mye på nettet... enn det jeg gjør i bøker.

Intervjuer: Mhm. Men da kan jeg stille et annet spørsmål til deg da. Hva... hva skal til for at du skal lese mer? Tror du?

Jente4: Overskriften og ingress, tror jeg? Ja.

Intervjuer: Mhm. Så når du er på nett og ser etter artikler, så, liksom, må overskriften og ingressen være intereressant?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hvis du... hvis du liksom bestemmer deg for at du skal begynne å lese bøker, da...

Jente4: Ja...

Intervjuer... hva... hva tror du at du må se etter? Eller hva vil du... hva vil være interessant for deg å lese om?

Jente4: Eeh, noe jeg kjenner meg igjen i. Eller... jeg pleier i hvert fall å lese sånne bøker som jeg kjenner meg igjen på.

Intervjuer: Mhm. Så heller om 13-14 år gamle jenter enn om monstere i en annen verden?
ler

Jente4: Ja. *ler*

Intervjuer: Det... det skjønner jeg godt. Eeh, det å kunne kjenne seg igjen i ting er jo veldig motiverende for lesing, rett og slett.

Intervjuer: Dere har vært litt inne på det. Men kan dere si noe om... hvilke typer bøker som er interessante for dere? Du leser jo mye... *henvender seg til Jente3* ... er det... Leser du mye forskjellig eller er det... går det i sånn litt sånn samme type bøker?

Jente3: Det er forskjellig. Men jeg leser mest mysteriebøker.

Intervjuer: Mysteriebøker, ja. Skal det være krimmysterier eller mer sånne... Altså er det sånn politi og detektiver eller er det mer sånn... hva skal jeg si... at mysteriet er for deg som leser, at det er du som leser som liksom skal sitte og lure?

Jente3: Begge deler.

Intervjuer: Mhm. Hovedpersoner, da? Bør det helst være ungdom?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Hva med deg, gjelder det deg også? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Jaaa, jeg liker sånn... hvis det skjer et mord eller noe sånn så skal finne ut av det.

Intervjuer: Så krimbøker er noe for deg, da?

Gutt3: *nikker*

Intervjuer: Bør... Er det viktig for deg hvem som er hovedperson?

Gutt3: Neeeee, egentlig ikke.

Intervjuer: Nei. Det kan gjerne være en voksen, på en måte?

Gutt3: Ja-a.

Intervjuer: Hva med... Kan det være en jente, da?

Gutt3: Ja!

Intervjuer: Kan det være en jente? Det er ikke noe problem, det?

Gutt3: Nei...

Intervjuer: Dere? *henvender seg til Jente3 og Jente4* Kan det være en gutt det handler om?

Jente4: Ja.

Jente3: Mhm.

Intervjuer: Det er bra. Det er mange som har sånn "nei, jeg kan bare lese bøker som handler om gutter" hvis du er gutt sjøl liksom, og bare lese bøker som handler om jenter hvis man er jente. Men da går man jo glipp av veldig mange bøker.

Intervjuer: Eeh... Da du valgte den boka du leser nå. Du sa du leste den bare fordi at du skulle lese den. Er det fordi noen har bedt deg om å lese den? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Ja.

Intervjuer: Hvem da?

Jente3: Mamma.

Intervjuer: Mamma, ja? Hu sa at denne må du lese? Fordi den er så bra, eller?

Jente3: Hun sa at hun synes den var spennende, så jeg burde lese den. Og så bare leser jeg den.

Intervjuer: Ja. Er det ofte at du... du leser bøker fordi andre har tipsa deg om de?

Jente3: Nei, jeg leser ofte fordi jeg vil.

Intervjuer: Mhm. Men de bøkene du ender opp med å lese, da? Velger du de helt selv, eller er det noen som tipser deg? Venner, mamma, lærer...

Jente3: Jeg bare får de, og hvis de ser spennende ut så leser jeg de

Intervjuer: Ja. Så du, på en måte, mamma kjøper bøker til deg, og så... og så leser du de du synes er gøy? Så det er ikke sånn at du går på biblioteket og leter?

Jente3: Nei.

Intervjuer: Hva me deg? *henvender seg til Gutt3* Du sa at...

Gutt3: Næææ, jeg sier til mora mi hva jeg har lyst til å lese, så går hun og ser om hun finner noe av det

Intervjuer: Ja. Så det er på en måte et slags samarbeid, da, mellom deg og mamma?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Hvis du skal... Du gikk på biblioteket hvis du skal få deg en bok... *henvender seg til Jente4*

Jente4: Da spør jeg ofte hva som anbefales på en måte.

Intervjuer: Mhm. Snakker dere om bøker med venner, eller?

Alle: Nei.

Intervjuer: Men du snakker litt med mamma, da. *henvender seg til Jente3* Så det er på en måte... blir jo likevel litt sånn... dere diskuterer kanskje litt om bøker og sånn? Snakker dere om innholdet?

Jente3: Jeg sier bare hva som skjedde.

Intervjuer: Mhm. Og så denne boka her da, har jo mammaen din lest. Sa du det? Eller sa hun at hun bare trodde at den var spennende?

Jente3: Hun trodde at den var spennende.

Intervjuer: Mhm. Leser du noen ganger de samme bøkene som mamma eller søstera di eller...?

Jente3: Nei...

Intervjuer: Nei. Så da er det ikke sånn at du diskuterer innholdet etterpå og snakker om "ååh, det skjedde sånn og det var så spennende da og..."?

Jente3: Nei.

Intervjuer: Skulle dere ønske at dere kunne det? Snakke litt om bøker med venner og sånn? Ha bokkubb på biblioteket?

Gutt3: Nei.

Alle: *ler*

Intervjuer: Eehm... I klassen og sånn. Leser dere felles bøker der, eller? Er det sånn at i dag, nå så... neste måneden skal vi lese den boka her alle sammen, for eksempel?

Jente3: Nei.

Jente4: Nei, vi leser mer på fagbøkene, fordi det står utrolig mye der

Intervjuer: Mhm. Det kan jo hende... jeg vet at i 9. klasse så har de lest en bok sammen nå, så kan jo hende dere skal gjøre det etterhvert

Intervjuer: Synes du at du er en god leser? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Hvorfor det?

Gutt3: Eh, fordi jeg er god til å lese. *ler*

Intervjuer: Hva er det som gjør at du er god til å lese, da?

Gutt3: Eeh... Jeg forstår det som står der, kanskje?

Intervjuer: Mhm. Eeh... Hvis du skal tenke litt på din egen lesing. Hvordan leser du? Setter du deg bare ned og så bare leser du gjennom og så skjønner du alt, eller...

Gutt3: Jaaa... altså, jeg leser ikke flere ganger, jeg leser bare en gang, og så...

Intervjuer: Det holder?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Hva med deg? *henvender seg til Jente3* Er du en god leser?

Jente3: Ja!

Intervjuer: Mhm. Hva er det som gjør at du er god?

Jente3: Jeg leser raskt.

Intervjuer: Du leser raskt, ja? Det går ikke på bekostning av innholdet? Du får med deg innholdet også? Stort sett?

Jente3: Mhm. Ja.

Intervjuer: Og du da, er du en god leser? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Ja.

Intervjuer: Så det er ikke derfor du ikke leser bøker?

Jente4: *ler* Nei. Ja, altså, jeg synes jeg... eller, jeg synes i hvert fall at jeg leser i mitt eget tempo eller... ja.

Intervjuer: Det er viktig å lese i sitt eget tempo. Så lenge man får forståelse ut av det og får med seg det som man leser, så... det er det som er viktig. Og selvfølgelig at man leser i et visst tempo, da. Hvis man leser kjeeeempesakte, så er det jo et problem, selv om man forstår alt. Men hvordan vet dere at dere er en god leser da? Dere snakker litt om at dere forstår det dere leser. Noen av dere sier at dere leser fort. Hva er det som gjør at... hvordan vet man at man er god til å lese? Har du tenkt noe på det?

Jente4: Man lærer vel det? Jeg vet ikke... Eeh, altså, eh...

Intervjuer: Har noen fortalt deg at du er en god leser, for eksempel?

Jente4: Nei! Eller...

Intervjuer: Nei. Det er noe du kjenner på selv, at "ja, jeg er ganske god til å lese."

Jente4: Ja.

Intervjuer: Og hva er det som gjør at du har forstått det, på en måte?

Jente4: Eeh... Det er vel at jeg har lest i mange år. Ja...

Intervjuer: Mhm. Noe du har gjort mye, det blir du god til, liksom?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva med deg? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Mamma sier at jeg er flink til å lese.

Intervjuer: Ja. Men da er du sikkert det, da?

Jente3: Ja...

Intervjuer: Mhm. Og du da? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Nei, altså... Jeg, eller, jeg... Jeg sitter ikke og sliter med å lese ordene, det er sånn... hvis jeg leser inni meg så går det fort gjennom, men høyt... hvis jeg leser høyt for andre så kan det være at jeg sitter litt sånn...

Intervjuer: Stopper opp litt og...

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Men det er jo litt vanlig, er det ikke? Det går nok kanskje like mye på at det er litt flaut eller litt nervøs heller enn det at du ikke er så god, da.

Gutt3: Mhm.

Intervjuer: Den.... eh, tenk på siste boka dere leste. Du har jo da lest med ujevne mellomrom Percy Jackson, og du leser den som du ikke husker navnet på, og du var litt usikker på den siste boka du leste...

Jente4: Ja.

Intervjuer: ...men... Eeh, kan den boka du sist leste noen gang ha vært vanskelig? Er det noen partier i boka som er vanskelig, for eksempel?

Gutt3: Nei, jeg synes ikke det.

Intervjuer: Nei. Hva med deg? *henvender seg til Jente3*

Jente3: De bruker litt vanskelige ord, men jeg skjønner det.

Intervjuer: Hva gjør du da? Når det er vanskelige ord?

Jente3: Hmmm... Jeg vet ikke. Jeg søker det opp.

Intervjuer: Eventuelt, hvis du... hvis du ikke har mulighet til å søke opp da? La oss si at du... Noen har det jo sånn at de ikke får ha med seg telefonen sin på rommet når man skal sove, og man leser før man skal sove. Jeg vet ikke om det gjelder deg, da, men hva annet kan man gjøre, liksom, hvis det er vanskelige partier i bøker?

Jente3: Jeg bare leser videre.

Intervjuer: Ja. Og håper at det går seg til?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Ja. Hva med deg? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Samme.

Alle: *ler*

Intervjuer: Satser på at det... satser på at du skjønner det til slutt?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Eeeh... hva kan man gjøre da? Hvis det liksom er, ikke bare enkeltord, men hvis du liksom, sånn "shit, det her var vanskelig, jeg skjønner ikke helt hva det handler om." Hva kan man gjøre da?

Jente3: *ler*

Jente4: *mumler* Nei, jeg vet ikke.

Intervjuer: Kan man... eh

Gutt3: Man kan legge boka fra seg og ta og søke det opp neste dag.

Intervjuer: Det kan man gjøre. Kan man snakke med noen, eller? Er det mulig?

Jente3: På kvelden?

Intervjuer: Ja, eller dagen etter, eller mens man leser eller... når som helst

Jente3: Vet ikke...

Intervjuer: Nei. Man kan jo... det finnes jo kanskje foreldre eller lærere man kan spørre?

Intervjuer: Du leser masse bøker, sier du. *henvender seg til Jente3* Hvor lang tid bruker du sånn cirka på en bok?

Jente3: Det kommer jo an på. Men hvis det er sånn 200 sider så bruker jeg kanskje sånn... for jeg leser ikke i strekk, så jeg bruker kanskje sånn to uker?

Intervjuer: Mhm. Så da leser du kanskje... sånn i snitt da, så leser du sånn 20 bøker i året kanskje? Hvis du leser... hvis du alltid leser en bok på en måte?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Det er ganske mye det. Det er bra. Eeh... Hvor lang tid leser du hver gang du leser, sånn cirka? Det varierer sikkert det også, men...

Jente3: Jeg leser til det blir... eller jeg sier for eksempel at jeg må lese 5 kapitler, og så hvis jeg får lyst til å lese mer så leser jeg mer.

Intervjuer: Mhm. Hvis du skal si antall minutter per dag, sånn gjennomsnitt?

Jente3: 45

Intervjuer: Ja. 45 minutter per dag, ja? Det er ganske bra. Hva med deg? *henvender seg til Gutt3* Du leser jo ikke så ofte, sier du. Men...

Gutt3: Nei, før, hvis jeg prøvde, så kunne jeg bli ferdig med 200 sider på kanskje én uke, men nå blir det vel kanskje en bok i året.

Alle: *ler*

Intervjuer: Ja, sånn er det, man får andre interesser og ting som tar tid, så jeg skjønner at det er vanskelig å få lest bøker. Eeh... og du? *henvender seg til Jente4* Hvis du først skal lese, hvor lenge leser du når du...

Jente4: *ler* Eeh... altså, kommer an på om liksom boka er spennende, sånn som hun sier. Om den er bra så vil jeg jo lese mer, men om den er dårlig så... går det litt sånn... kanskje to måneder...

Intervjuer: Nå skal jeg nyse... *nyser* Det blir sikkert veldig bra på den her

Alle: *ler*

Intervjuer: Eeh... er det noen bestemte steder dere sitter når dere skal lese?

Gutt3: I senga.

Intervjuer: I senga? Dere leser gjerne på senga?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Beste stedet å lese?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Når da? Før dere skal legge dere, eller kan det være midt på dagen?

Gutt3: Nei, det er før vi skal legge oss. Eller, før jeg skal legge meg.

Intervjuer: Mhm. Hva med du som leser 45 minutter hver dag? *henvender seg til Jente3* Er det alltid på kvelden?

Jente3: *ler* Nei! Det er sånn når jeg kommer hjem

Intervjuer: Mhm. Så bare kaster du fra deg sekken, løper til senga, opp med boka?

Jente3: *ler* Nei. Jeg venter litt, og så... hvis jeg gidder så leser jeg.

Intervjuer: Mhm. I helgene da?

Jente3: Ja-a. Da leser jeg kanskje litt mer enn 45 minutter.

Intervjuer: Mhm. Leser du noen gang før du på en måte står opp?

Jente3: Nei...

Intervjuer: Du våkner og så tar fram boka og så koser du deg litt... *ler*

Jente3: *ler* Nei!

Intervjuer: Det kan du prøve en gang, det er veldig hyggelig, faktisk. Hvis du har tid til det. Eeh, og du? *henvender seg til Jente4* Du sa, du sa, du sa du leste i senga du også?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Mhm.

Intervjuer: Har du opplevd at du har lest en bok som var så bra at du ikke klarte å stoppe? Altså, du klarte jo å stoppe på ett eller annet tidspunkt, men du bare "åh, jeg må lese litt til, jeg må lese litt til!"

Jente4: Ja. Det var liksom den siste boka jeg leste, så var det sånn presentasjon, og da måtte jeg lese den.

Intervjuer: Okei, så det var ikke sånn at du... du måtte lese videre fordi at du ville det, men fordi du måtte det?

Jente4: Ja. På en måte.

Intervjuer: Men har du opplevd at du har lest... at du ikke klarte å stoppe fordi du ville det, at boka var så spennende eller så morsom eller så gøy?

Jente4: Jaaa. Det har jo det...

Intervjuer: Men det er lenge siden?

Jente4: Ja. *ler* Det var da bøker var liksom sånn nytt for meg, da, og...

Intervjuer: Ja. Og nå er det liksom old news?

Jente4: Ja.

Intervjuer: *ler* Ferdig med det?

Jente4: Ja. *ler*

Intervjuer: Og du har sikkert opplevd det flere ganger, siden du leser så mye? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Ja, veldig ofte.

Intervjuer: Mhm. Hva er det som gjør at du ikke klarer å stoppe, på en måte?

Jente3: At det er liksom... æækj, hvordan skal jeg si det? At det liksom blir... for eksempel i mysteriebøker så kommer det noe som jeg ikke forventa meg i det hele tatt, sånn... at jeg blir helt sjokka.

Intervjuer: Mhm. Og så er det jo kjipt når det begynner å nærme seg skikkelig spennende og så "åh, klokke er egentlig... nå må jeg nesten sove, og så ææ, det skjer jo noe snart". Og du da? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Jaaa... hvis ikke... eller, jeg leser litt mer hvis jeg ikke er trøtt, kanskje, så blir jeg litt trøttere etterhvert når jeg leser.

Intervjuer: Ja. Men har du... hus... har du opplevd liksom at du har lest en bok som "åh, jeg klarer ikke stoppe, jeg klarer ikke stoppe!"" "Må lese mer!"

Gutt3: Ja, men jeg husker ikke hvilken...

Intervjuer: Har du lyst til å få den opplevelsen igjen?

Gutt3: Nei.

Alle: *ler*

Intervjuer: Har ikke tid?

Gutt3: Nei.

Intervjuer: Eehm... jeg skal stille noen litt sånne generelle spørsmål, jeg må bare sjekke hvor mye klokka er, forresten, så ikke...

Gutt3: Den er '44.

Intervjuer: Ja. Tida går. Hvis du skal tenke tilbake på alle bøkene du har lest, hva er favorittboka di? *henvender seg til Gutt3*

Jente4: Ånei!

Gutt3: Kanskje En pingles dagbok.

Intervjuer: En pingles dagbok, ja. Har du lest hele serien, eller?

Gutt3: Hæ?

Intervjuer: Lest hele serien?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Hva er det som gjør at det... var så gøy?

Gutt3: Nei, jeg bare liker historien til han derre Greg.

Intervjuer: Mhm. Kjenner du deg igjen i det, eller?

Gutt3: Njaa... Litt.

Intervjuer: Ikke nødvendigvis på deg, men det kan være ting som du kjenner igjen ellers?

Mhm. Hva er din favorittbok? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Clue!

Intervjuer: Clue? Hva handler den om?

Jente3: Eeh, det er fi... eller det er tre ungdommer, og så skal de liksom finne ut av mysterier der de bor, og så, ja...

Intervjuer: Er det en serie det også, eller?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Lest alle?

Jente3: Eller nesten. Det er jo... det er liksom sånn... jeg leser de tjukke, så det er fire bøker i én, og så er det... av de så er det tretten, tror jeg.

Intervjuer: Tretten med sånn fire i hver?

Jente3: Ja, og jeg har lest to.

Intervjuer: Så mange?

Jente3: Ja *ler*

Intervjuer: *ler* Husker du favorittboka di? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Det var en periode der alle... eller...ja, Supersommer.

Intervjuer: Supersommer?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva handler den om?

Jente4: Det handler om en jente som... altså, det finnes fire, nei tre bøker av de, så... ja, det er... den... altså, jeg liker når hun liksom blir forelska og så får hun problemer og så... ja.

Intervjuer: Mhm. Kan du kjenne deg liksom igjen i historien? Er det... tror du det er det som gjør at du liker boka så godt?

Jente4: Eeh... ja. Kanskje.

Intervjuer: Hva er det beste du vet med lesing? Hvis det fi... hvis du vet om noe bra da? *ler*
henvender seg til Jente4

Jente4: Eeh... Hoved... nei. Hvis det skjer noe spennende.

Intervjuer: Mhm. Få litt spenning i hverdagen?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Hva er det verste med lesing, da? Det du liker minst med lesing?

Jente4: Det må være begynnelsen, for... ja, av og til er det sånn der at man ikke skjønner den

Intervjuer: Mhm. Litt sånn treg i starten?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Det er veldig ofte at bøker er litt trege i starten, altså. Det... Noen må skjønne det at de må skrive spennende fra første side. Så er det lettere å lese resten av boka. Hva synes du er best med lesing? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Mmmm... Eh, at man ikke trenger å, liksom, å lese hele tida, at du kan liksom vente med å lese sånn... noen dager, for eksempel.

Intervjuer: Ja? Interessant! Hva er det verste?

Jente3: *ler* At det tar så lang tid!

Intervjuer: Mhm. Du vil gjerne bli fortere ferdig med bøkene?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva synes du er det beste med lesing? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: At man drøyer eller tar noe tid, sånn at du hvis du har sånn kjedelig dag, så tar det litt av tida di.

Intervjuer: Mhm. Bruker liksom boka som et verktøy for å få tida til å gå?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hva er det verste med lesing, da?

Gutt3: Jeg vet ikke...

Intervjuer: Nei. *ler* Mye?

Gutt3: Jaa, kanskje.

Intervjuer: Nå skal jeg stille et litt vanskelig spørsmål. Ser du på deg selv som en leser?

Gutt3: Nei.

Intervjuer: Nei. Fordi du leser såpass sjelden?

Gutt3: Ja. Eller... eller telles det på nett også da?

Intervjuer: Ja!

Gutt3: Å ja, da...

Intervjuer: Er du... liksom, er du et lesende menneske, liksom?

Gutt3: Ja, jeg leser ganske mye på nettet.

Intervjuer: Hva leser du på nettet, da?

Gutt3: *ler* Nei, på sånn der TV2 og sånn der, hvis de sier etter nyhetene at det har skjedd noe så går jeg kanskje inn og leser det.

Intervjuer: Mhm. Så du ser på nyhetene, og så leser du saker hvis de sier at det er noe på nettet å hente der?

Gutt3: Av og til.

Intervjuer: Mhm. Er du en leser? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Ja!

Intervjuer: Ja. Jeg gjetta meg til at du skulle svare det. Hvorfor er du en leser, holdt jeg på å si? Eeh, liksom, ikke hvorfor du leser, men hvorfor kan du si at du er en leser?

Jente3: For jeg leser mye.

Intervjuer: Mhm. Er du en leser, da? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Nei. Men det er jo på nettet.

Intervjuer: Du leser på nettet?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Du leser mye på nettet sa du i stad. Leser du blogger og sånn, eller?

Jente4: Ja, men det kan også være nyheter, for jeg pleier å se nyhetene med pappa.

Intervjuer: Ja. Tvinger han deg, eller liker du å se på nyheter?

Jente4: Jeg liker det.

Intervjuer: Det er veldig bra det. Det er kjempenyttig.

Intervjuer: Eh, kanskje jeg har spurt om det før, men jeg spør igjen. Og det går mest til dere to *henvender seg til Gutt3 og Jente4* Hvorfor leser du ikke? Mer enn du gjør, da? Du leser på nett, men hvorfor leser du ikke bøker?

Jente4: Fordi... jeg vet ikke, de ser liksom ikke så interessante ut, og teknologien kommer hele tida inn i det, så...

Intervjuer: Det er alle distraksjonene? Mobiltelefon, internett og sånn som tar... er mer fristende?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Mhm. Hvorfor leser ikke du?

Gutt3: Nei, det er egentlig det samme.

Intervjuer: Mhm. Det finnes bedre ting å gjøre?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Mer morsomme ting å gjøre. Eeh, du sa du leste litt nyheter. Er det andre ting du liker å lese, sånn... ikke bøker, men andre ting?

Gutt3: Ja. Nye oppdateringer på sånn Call of Duty og sånn

Alle: *ler*

Intervjuer: Ja. Det er litt lesing i Call of Duty og, er det ikke det? Kommer sånn derre kommandoer og litt sånn som du må... og litt sånn bakgrunnshistorie.

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Du spiller mye?

Gutt3: Ja.

Intervjuer: Det er litt lesing der, da. Tekstmeldinger? Er kanskje ikke så mye tekstmeldinger lenger, Messenger og Snapchat og sånne ting?

Gutt3: Meldinger...

Intervjuer: Det er lesing der og vettu. Leser du... du leste også litt nyhetsartikler, så leser du mye på nett? *henvender seg til Jente4*

Jente4: Ja.

Intervjuer: Er det å lese viktig for deg? All lesing...

Jente4: Ja. Det er nesten lesing i alt, så... man bør jo i hvert fall greie det.

Intervjuer: Mhm. Hadde du blitt trist hvis noen sa at fra og med i morgen så skal ikke du kunne lese og du kan ikke lære deg det heller?

Jente4: Nei, huff!

Alle: *ler*

Jente4: Nei, det hadde jeg ikke... Nei, jeg tror ikke jeg hadde greid det.

Intervjuer: Eh, hvis jeg... du leser jo ikke bøker, sier du, men hvis jeg hadde sagt til deg at du får ikke lov til å lese bøker lenger. Men du har mulighet til å lese bøker, men du får ikke lov. Ville det gjort det mer spennende å lese bøker?

Jente4: Ja.

Alle: *ler*

Intervjuer: Hva med deg? Hadde det vært mer spennende å lese bøker hvis mora di forbød deg å lese bøker? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Nei. Det hadde ikke gjort meg noe.

Intervjuer: Det hadde ikke gjort noe? Litt sånn samma det, liksom? Det er ikke sånn at du tenker at "åh, hvis mamma sier nei, da skal jeg søren meg gjøre det"?

Gutt3: Eh, nei, det er ikke sånn.

Intervjuer: Vi har vært litt inne på det om at hvem som anbefaler bøker og sånn, men... og du sa at den ikke ser så spennende ut ofte, og at det gjør at du ikke har lyst til å lese boka. *henvender seg til Jente4*

Jente4: Ja.

Intervjuer: Men hva er det som avgjør hvilken bok man velger? Eller dere velger? Er det liksom... er framsida viktig for dere, for eksempel?

Gutt3: Og så må den ha en bra tittel.

Intervjuer: Den må ha en bra tittel, ja?

Jente4: Mhm.

Intervjuer: Mhm. En som fanger interesse. Du er enig i det?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Du sa liksom også at den må se spennende ut. Hva er det som... kan du liksom se på en bok at den er spennende eller ikke?

Jente4: Eeeh... hvis den bare er sånn svart eller helt sånn basic, men... Så, ja, jeg må se litt etter, ut f... etter farge også, fordi det er liksom det som...

Intervjuer: Hmm, så farger er viktig?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Er det noen farger som er bedre enn andre på framsida av en bok?

Jente4: Nei. Vet ikke.

Intervjuer: Nei. Kan variere, men det er likevel viktig?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Har det noe å si om det er en norsk forfatter eller en utenlandsk forfatter?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Ja? Hva tenker du?

Jente3: For hvis det er liksom en engelsk forfatter og så oversetter de han til norsk. Da blir det litt sånn... det føles ikke det samme.

Intervjuer: Nei? Så du har helst lyst til å lese på originalspråket på en måte?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Mhm. Leser du bøker på engelsk, eller?

Jente3: Nei.

Intervjuer: Nei. Fordi du ikke synes du er god nok i engelsk, eller fordi at du bare har lyst til å lese på norsk?

Jente3: Jeg finner ikke engelske bøker.

Intervjuer: Nei. For jeg tipper at mange av de bøkene du leser er sikkert egentlig skrevet på engelsk.

Jente3: Jaa?

Intervjuer: Nå skal jeg stille noe som ikke har noe med lesing å gjøre. Men det har... kan hende jeg får bruk for det likevel i... oppgaven min. Hva er det dere liker å drive med på fritida? Jeg har skjönt at du driver og gamer litt? *henvender seg til Gutt3*

Gutt3: Ja, og så spiller jeg håndball.

Intervjuer: Du spiller håndball, ja? Er du god?

Alle: *ler*

Gutt3: Da blir det jo selvskriving...

Intervjuer: Nei, ikke når jeg spør...

Gutt3: Ja. Jeg er på sonelaget i håndball.

Intervjuer: Så bra! Hvilket lag spiller du på?

Gutt3: *sier laget han spiller på*

Intervjuer: Hvor på bana spiller du?

Gutt3: Strek

Intervjuer: Strek, ja. Så du er sterk? Tar imot mye juling? Albuer i nesa og lugging... Er vel ikke så mye lugging i herrehåndball, det er mer damene, det. Draing i drakta og sånn.

Gutt3: Av og til.

Intervjuer: Tøft! Hva driver du med? *henvender seg til Jente3* Annet enn å lese bøker?

Jente3: Eehm... Jeg gikk på håndball, men ikke nå lenger. Og så går jeg på hiphop.

Intervjuer: Oi! Hiphop dans, eller?

Jente3: Ja. Hiphop.

Intervjuer: Liker du det?

Jente3: Ja...

Intervjuer: Ja, siden du driver med det så liker du sikkert det. Er du flink til det? Synes du?

Jente3: Tsss, nei.

Intervjuer: Nei, men det er gøy i hvert fall?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Har du en... liksom et sånn crew?

Jente3: Nei.

Intervjuer: Nei. Sånn... trener du ofte?

Jente3: En gang i uka.

Intervjuer: Ja. I byen?

Jente3: Ja. *nevner navnet på stedet*

Intervjuer: Og du?

Jente4: Fotball.

Intervjuer: Fotball, ja? Er du god?

Jente4: Mhm.

Intervjuer: Hvor spiller du?

Jente4: Keeper.

Intervjuer: Keeper. Lange armer?

Jente4: Ja. *ler*

Intervjuer: Hvilket lag spiller du på?

Jente4: *nevner laget hun spiller på*

Intervjuer: Så gøy. Jeg er læreren til en keeper i den klubben.

Jente4: Å ja?

Intervjuer: *nevner et navn*

Jente4: Å ja, han, ja.

Intervjuer: Han er god, har jeg skjønt.

Jente4: Ja! Han er veldig flink.

Intervjuer: Eeh, jeg skal bare sjekke gjennom her, om jeg har stilt alle spørsmålene som jeg trenger å stille. Vi har faktisk nesten snakket i en halvtime. Tenk det? Tida går fort.

Jente4: *hvisker*

Intervjuer: Mulig jeg stilte også det spørsmålet i stad, men jeg stiller det igjen, bare for sikkerhets skyld. Eeh... du sa du fikk... at mamma kjøper bøker til deg. *henvender seg til Gutt3* Og at du da velger de særlig, at du leser de. Ehm, hva... hvem er det man hører mest... eller hvem er det du hører mest på? La oss si at du skal finne deg en bok

Gutt3: Mhm.

Intervjuer: Hvem går du til, eller hvordan går du fram for å få den boka? Hører du på... trenger du tips av noen? Og hvem er det du i så fall ville hørt på?

Gutt3: Jeg vet ikke helt...

Intervjuer: Er et tips av for eksempel kompisen din, "den boka her må du lese ass!" Er det... får det deg mer lyst til å lese boka enn hvis mora di sier det?

Gutt3: Jeg kunne gjort det, men det er ingen av de andre som leser bøker, så...

Intervjuer: Men i en sånn fantasiverden, da? Er hva venner anbefaler viktig?

Gutt3: Ja!

Intervjuer: Hvorfor er det viktig for deg?

Gutt3: Neeei... *ler* Jeg vet ikke.

Intervjuer: Fordi at de gjerne har kanskje de samme interessene som deg og...?

Gutt3: Ja...

Intervjuer:... så hvis de sier at den er bra så kan det hende du synes det og? Er venner viktig... venners anbefalinger viktig? *henvender seg til Jente3*

Jente3: Hvis jeg får det så er det det.

Intervjuer: Du ville stole på det? Stole på venninnene når de tipser om bøker?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Tipser du venninnene dine om bøker, eller?

Jente3: Nei. *ler*

Intervjuer: Nei. Hvorfor ikke? Fordi du vet at de ikke liker å lese, eller?

Jente3: Ja.

Intervjuer: Du får prøve da, vettu. Gjøre det litt oftere. Låne bort bøkene dine og sånn. "Les den her!" Og hva med deg? *henvender seg til Jente4* Hvis... Er venners meninger viktig?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Mhm. Kanskje derfor du ikke leser?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Hadde du lest mer, tror du, hvis venninnene dine leste?

Jente4: Ja. Fordi da har vi mer å snakke om.

Intervjuer: Mhm. Da kan jo du ta initiativ, da. Starte opp bokklubb.

Alle: *ler*

Intervjuer: Læreren, da? Spiller læreren noen rolle? I lesing?

Gutt3: Nei.

Jente4: Jo!

Jente3: Ikke for meg...

Intervjuer: Du sier "jo" *henvender seg til Jente4. På hvilken måte?

Jente4: Ja, altså, læreren... jeg vet ikke... da får man mer interesse i å lese. Tror jeg. Ja.

Intervjuer: Ja. Hvis læreren tipser om gode bøker og forteller om bøker, så får man mer lyst?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Du sa "nei" *henvender seg til Jente3* Hvorfor det?

Jente3: Fordi... jeg vet ikke.

Intervjuer: Læreren har ikke samme interesse som det du har uansett? Liker ikke å lese det samme?

Jente3: Nei. *ler*

Intervjuer: Og du da? *henvender seg til Gutt3* Hører du på læreren din når... hvis læreren... har du opplevd noen gang at læreren har tipsa om en bok?

Gutt3: Nei.

Intervjuer: Nei. Tror du at læreren din liker å lese?

Gutt3: Jeg vet ikke.

Jente4: Jeg tror hun gjør det.

Intervjuer: Tror du det?

Jente4: Ja.

Intervjuer: Har du sett... har dere sett at læreren deres leser

Alle: Nei.

Jente3: Bortsett fra fra boka, da. Sånn læreboka.

Intervjuer: Ja. Har dere noen sånn lesetime og sånn på skolen eller?

Gutt3: Ja, i norsk, av og til.

Intervjuer: Hvis jeg hadde vært læreren deres så hadde jeg starta hver norsktime med et kvarters lesing. I egen bok.

Gutt3: Det hadde vi på barneskolen..

Intervjuer: Skal vi se... Jeg tror jeg har vært gjennom alt, jeg. Det var veldig nyttig, det dere har fortalt meg. Veldig hyggelig å snakke med dere. Ja, jeg er ferdig.

7.5 Vedlegg 5 - Intervju 3

Intervjuer: Setter jeg denne cirka midt i rommet, sånn at vi forhåpentligvis får med oss hva alle sier... Vi kan starte med... hvor mange av dere er det som leser en bok akkurat nå?

Jente5: Jeg gjør. *ler*

Intervjuer: Du gjør?

Flere ler

Intervjuer: Den eneste? Ja... Hva slags bok er det?

Jente5: Eeh... Et helt halvt år

Intervjuer: Den har jeg hørt om. Jojo Moyes, er det det hun heter?

Jente5 Mhm,

Intervjuer: Mhm. Liker du den?

Jente5: Mhm!

Intervjuer: Hva er det som gjør at den... eeh... er bra?

Jente5: Jaaa... Jeg så filmen i hvert fall, og så fikk jeg lyst til å lese boka.

Intervjuer: Mhm. Leser du mye?

Jente5: Ja, litt.

Intervjuer: Hvor mange bøker i året, sånn, vil du... hvis du... skal gjette, tippe?

Jente5: Jeg vet ikke... Kanskje sånn 10?

Intervjuer: Ja... Cirka en i måneden?

Noen hvisker "ti?!"

Jente5: Ja.

Intervjuer: Ja... og ingen av dere andre leser en bok akkurat nå?

Gutt5: Nei

Jente6: Nei...

Intervjuer: Er det noen av dere som husker siste boka dere leste, da?

Jente7: Ja, det var vel med skolen

Jente6: Ja...

Intervjuer: Hva slags bok var det da?

Jente7: Det var... eeeh... eeeeh, nå husker jeg ikke hva den het. Jo, Gutten på toppen av fjellet.

Jente6: Åja, den ja.

Gutt6: Alle skulle lese en bok og holde en presentasjon...

Gutt5: Ja, den boka husker jeg

Intervjuer: Så alle leste den boka?

Jente6: Den var jo gøy!

Gutt6: Nei...

Gutt5: Vi kunne velge ei bok...

Jente7: Det var sånn forskjellige bøker

Gutt5: Vi kunne velge ei bok... det var mange forskjellige bøker, så kunne vi velge ei.

Intervjuer: Ja... Så... Er det siste boka, holdt jeg på å si, eller, det prosjektet, siste boka alle dere andre leste, eller? Når dere måtte på skolen.

Jente7: Ja

Gutt5: Ja

Intervjuer: Kan man da si at dere leser når dere må?

Mange i kor: Ja!

Intervjuer: ...og aldri når dere har lyst? Eller, dere har aldri lyst, på en måte?

Jente7: Jeg har prøvd...

Intervjuer: Du har prøvd?

Jente7: ... men det funker ikke.

Alle ler

Intervjuer: Hva var det som ikke funka, da?

Jente7: Jeg klarer ikke å skjønne historien, for jeg klarer ikke å leve meg inn i den, så jeg skjønner ingenting

Intervjuer: Nei... Måtte... eller gir du opp fort?

Jente7: Ja.

Alle ler

Intervjuer: For det... det er jo sånn med bøker at det ofte krever litt... noen sider. Kanskje... hvis, la oss si boka er på 200 sider, da, så trenger du kanskje 50 for å komme inn i den

Jente7: Ja, jeg leser 5, så gidder jeg ikke mer

Alle ler

Intervjuer: Jeg lurer på om jeg ser problemet der, altså... *ler* Men du som leser mye, da? Ehhh... Hvor er det du får tak i bøker hen når du skal lese?

Jente5: Ja... Biblioteket... pleier jeg, men den boka jeg leser nå, den lånte jeg faktisk fra mora mi, så...

Intervjuer: Ja. Det er en typisk mor-bok, den boka der. *ler* Tror mora mi leser den også. Eeh... Dere andre, er dere noen gang på biblioteket?

Gutt4: *nikker*

Intervjuer: Men du kommer alltid tomhendt ut, eller? *henvender seg til Gutt4*

Gutt4: Hæ?

Intervjuer: Går inn på biblioteket, og så kommer du tomhendt ut igjen?

Gutt4: Nei, men det er en god stund siden sist.

Intervjuer: Ja... Du nevnte... du sa du var på biblioteket, sa du?

Jente8: Ja, jeg var... jeg leste mye før, så da var jeg på biblioteket

Intervjuer: Ja! Men hvorfor har du slutta med det?

Jente8: Jeg vet ikke, jeg fikk aldri tid, og så... kom jo liksom... ble ipader mer populært, så da var det heller det jeg gjorde. Så på videoer og sånn

Intervjuer: Det.... det skjønner jeg. Hvis da, dere som ikke leser så mye... Hva skal til for å... hva skal til for at du skal ha lyst til å lese en bok? Er det noen kriterier, som du tenker at ja da kunne jeg kanskje lest hvis boka hadde handla om det eller vært sånn og sånn eller noe

Gutt4: En bra tittel

Intervjuer: Bra tittel? Hva er en bra tittel? Ikke nødvendigvis et eksempel på en bra tittel, men hva er det som gjør en tittel bra?

Gutt4: Noe som vekker interesse

Intervjuer: Mhm. SÅ da må du gjerne gå rundt på biblioteket, da, og se etter bøker som har en spennende tittel, og da kan det hende du kan låne den, hvis det er noe som treffer?

Gutt4: Mhm

Intervjuer: Er det noen andre ting som skal til for at boka... for at du skal ha lyst til å lese?

Gutt6: Lese om noe du er... noe du er interessert i

Intervjuer: Mhm. Finnes det da, noen bøker om ting du er interessert i?

Gutt6: Det gjør det nok, men jeg er ikke en sånn leseperson

Intervjuer: Nei. Du har ikke lett så nøye etter det...

Intervjuer: Har det noe å si hva vennene deres gjør?

Gutt5: Det har jo litt å si, sånn egentlig. Fordi, hvis de spør om du vil være med de ut og være med de ute eller inne, så vil du heller det enn å sitte og lese ei bok

Intervjuer: Mhm. Hva hvis kompisene dine sier "skal vi stikke på biblioteket og låne et par bøker, eller?"

alle ler

Gutt5: Da tror jeg at jeg sier "ellers takk" og så blir jeg hjemme...

Intervjuer: "Har det rabla for deg?!" sier du da

alle ler

Intervjuer: Eeh, så det er ikke noe sånn at om liksom... hvis en god venn av dere sier at du bare må lese en bok, den er skikkelig bra, så tenker dere, "ja, kanskje jeg skal..."

Jente7: Men da må de si hvem det er som er personene, for jeg liker ikke å ikke vite noe om hvem folka er, så det... de må alltid si liksom det er den og det er den og det er den

Intervjuer: Ja. Er du en sånn som helst vil vite hva som skjer til slutt og, eller?

Jente7: Nei, jeg vil bare vite det, liksom the basic, for hvis ikke så skjønner jeg ingenting

Intervjuer: Men det er veldig greit det... å ha liksom et grunnlag for å vite hva det dreier seg om

Intervjuer: Eeehm... Nå skal vi snakke litt med deg igjen, du som... siden du er den eneste som leser.

alle ler

Intervjuer: Når du går på biblioteket, da, og låner bøker. Velger du alltid bok selv eller lar du noen andre velge for deg i blant eller tar du imot tips?

Jente5: Ja... Jeg går jo rundt og ser om det er noe som virker interessant for meg, og jeg bryr meg egentlig ikke om... hvis hun liker en bok, så kan det jo hende at jeg ikke liker den.

Intervjuer: Så det har ikke noe å si for deg at noen venner av deg sier at du bør lese en bok, på en måte? Det er ikke...

Jente5: Jo, hvis de foreslår den, så kan det hende jeg har lyst til å lese den, men ikke alltid.

Intervjuer: Nei. Stort sett greier du deg på egenhånd når du skal velge deg bok?

Jente5: Mhm.

Intervjuer: Snakker du ofte med andre om bøker? Når du leser...?

Jente5: Nei.

Intervjuer: Nei. Du har ingen venner som leser, så.... *ler*

Jente5: *ler* Nei.

Intervjuer: Leser dere mye på skolen da? Jeg tenker ikke da bare på bøker, men det er jo også de fagene, der må dere også lese mye. Åssen... synes dere det er gøy å lese for eksempel naturfag eller samfunnsfagtekster? *henvender seg til alle*

Gutt6: Ja.

Jente7: Nei

Intervjuer: Det liker ikke du? *henvender seg til Jente7*

Jente7: Nei

Intervjuer: Hva er det som er bra med skoletekster? Eller samfunnsfagtekster og naturfagtekster for eksempel?

Gutt6: Nei, jeg bare liker generelt naturfag og så liker jeg å lese om åssen det er i faget

Intervjuer: Mhm. Det finnes jo sikkert mange bøker du kan skaffe deg som handler om det da, så det kan hende det finnes noen bøker der ute for deg og.

Gutt6: Mhm

Intervjuer: Liker dere sånn... eller... Hva skal jeg si... Snakker dere ofte om bøker på skolen, altså i klassen, lærer i norsktimene, for eksempel?

Gutt5: Nei, egentlig ikke. Det er bare hvis vi skal lese en bok og så skal vi en presentasjon om den etterpå, da pleier vi å snakke litt om den

Intervjuer: Ja... Så dere har ikke sånn derre, jeg vet at mange skoler driver med sånn lesekvart og sånn, at de starter hver norsktime med et kvarters lesing...

Jente7: Det gjorde vi før!

Jente6: I syvende...

Jente7: Da var det en halvtime

Gutt6: Jeg leste aldri noe...

alle ler

Intervjuer: Lata som?

Gutt6: Ja

Intervjuer: Kjenner til den typen der...

Intervjuer: Synes du... nå skal jeg starte her da og stille alle det samme spørsmålet... Synes du at du er en god leser? *henvender seg til Gutt4*

Gutt4: Sånn at jeg leser mye, eller...?

Intervjuer: At du er flink til å lese

Gutt4: Jeg er ikke flink til å lese bøker og sånn, men flink til å lese sånn i forhold til at jeg får med meg mye når jeg leser

Intervjuer: Så du sliter ikke med forståelsen?

Gutt4: *rister på hodet*

Intervjuer: Du da? *henvender seg til Gutt5* Er du en god leser?

Gutt5: Eeeh... Sånn passe, egentlig

Intervjuer: Sånn passe?

Gutt5: Ja...

Intervjuer: Hva er det som gjør at du sier at du er sånn passe?

Gutt5: Fordi noen ganger kan jeg lese litt fort, så noen andre ganger kan jeg lese veldig seint, så... Når jeg leser fort får jeg ikke med meg noe, og når jeg leser seint så får jeg med meg ganske mye, men da tar det veldig lang tid

Intervjuer: Rekker ikke alt nødvendigvis, som du skulle ha lest?

Gutt5: Ja...

Intervjuer: Hva med deg? *henvender seg til Jente5*

Jente6: Eeeh... Jeg leser ganske seint, men jeg får med meg veldig mye i teksten

Intervjuer: Mhm. Bra! Du da? *henvender seg til Jente8*

Jente8: Ja, egentlig, men hvis jeg leser sånn fagtekster og sånn, så pleier jeg ofte bare å lese sånn kjapt gjennom det, og så hvis vi får spørsmål om det så husker jeg nesten ingenting, så da må jeg alltid gå tilbake og lese det litt nøyere. Men så hvis jeg leser sånn vanlig bøker og sånn, så pleier jeg å lese ganske fort og få med meg alt

Intervjuer: Mhm. Du får meg deg mer når det er interessant, det du leser om, kanskje?

Jente8: Ja!

Intervjuer: Mhm. Du? *henvender seg til Jente5* Er du en god leser?

Jente5: Ja, jeg tror det.

Intervjuer: Hvorfor tror du det?

Jente5: Jeg leser jo mye bøker, så da får jeg litt trening

Intervjuer: Du da? *henvender seg til Jente7*

Jente7: Jeg er flink til å lese hvis det er interessant. Hvis det ikke er det så går jeg bare gjennom det sånn kjapt, da gidder jeg ikke å følge med så mye

Intervjuer: Og du? *henvender seg til Gutt6*

Gutt6: Er det noe gøy noe, så kan jeg gjerne sitte ei god stund med ei bok, men hvis det er noe som ikke er noe særlig gøy, så kan jeg sitte ei veldig, veldig god stund, men fortsatt ikke få med meg noen ting

Intervjuer: Mhm... kjent problem. Lese igjen og igjen det samme, og så bare detter hjernen vekk hver gang

Intervjuer: Hvordan vet man om man er en god leser eller ikke? Noen som har noe svar på det? Dere har vært litt inne på det, dere sier at dere får med dere mye, leser fort. Er det liksom det som er kriteriene for å være en god leser?

Jente8: Hvis du greier å forstå det du leser så er du vel en god leser

Intervjuer: Mhm. Hva med det å leve seg inn i det? Er det et kriterie for å være en god leser? I hvert fall hvis man leser skjønnlitteratur. Hvis man får med seg alt man leser og leser fort, men sånn som du, ikke klarer å leve deg inn i det... *henvender seg til Jente7*

Jente7: Men det er bare hvis det er kjedelig

Jente8: Det gjør det jo lettere hvis du lever deg inne i det og... ja....

Intervjuer: Ja, det gjør jo det. Eeh, du nevnte litt om at hvis du... en bok som er interessant, så kan du sitte og lese over lang tid. Er det noen av dere som husker sist dere ikke klarte å legge fra dere en bok?

Gutt6: Ja

Jente5: Mhm

Jente7: Ja

Intervjuer: Hva slags bok var det? ...du ikke klarte å legge fra deg?

Gutt6: Eh, Richard Dawkins sin Greatest show on earth

Intervjuer: Ja? Den handler om hva?

Gutt6: Om evolusjonen av mennesket og resten av naturen...

Intervjuer: Spennende! Lenge siden du leste den, eller?

Gutt6: Jeg ble ferdig med den for noen uker siden

Intervjuer: Ja. Brukte du lang tid på den?

Gutt6: *nikker*

Intervjuer: Tjukk?

Gutt6: *viser en rimelig tjukk bok med fingrene*

Intervjuer: Såpass, ja! Men den klarte du å liksom... den var tydeligvis så bra at du ikke klarte å legge den fra deg og var såpass interessant at du bare ville lese mer?

Gutt6: Mhm

Intervjuer: Så bra! Du sa du også huska hvilken bok du ikke klarte å legge fra deg sist
henvender seg til Jente7

Jente7: Ja, men det var den på skolen, den der... eller jeg leste den Gutten på toppen av fjellet. Den likte jeg.

Jente6: Åh, leste du og den?

Jente7: Ja. Jeg likte den.

Intervjuer: Men du likte den såpass godt at du ikke...

Jente7: Ja!

Intervjuer: Og den leste dere... for ikke så lenge sida eller?

Jente7: Ikke så lenge siden... Kanskje et halvt år siden? Jeg er ikke sikker

Intervjuer: Og likevel har ikke det inspirert deg til å låne deg en bok til og sette deg ned med den?

Jente7: Nei, jeg måtte få så mye hjelp til å vite hvem karakterene var

alle ler

Intervjuer: Du syntes i hvert fall at den var spennende

Jente7: Ja, når jeg fant ut av det så var det gøy

Intervjuer: Du som leser mye da? *henvender seg til Jente5* Du har sikkert opplevd ofte at du ikke klarer å stoppe

Jente5: Ja. Den forrige boka jeg leste. Det var sånn Fantastic beast and where to find them, den, den var veldig gøy

Intervjuer: Mhm. Den har jeg hørt mye bra om. Det er jo hu som har skrevet Harry Potter, er det ikke det?

Jente5: *nikker*

Intervjuer: Dere andre? Husker dere at dere har... ikke klart å legge fra dere en bok?

Gutt5: Nei

Intervjuer: Aldri skjedd?

Gutt5: Det kan nok ha skjedd, men det må være en god stund siden

Jente6: Det var vel kanskje mest når vi var i... vi hadde før sovebåt, og da var det ikke så veldig mye å gjøre når vi kjørte rundt og skulle finne en plass å legge til, så da leste jeg ganske ofte da

Intervjuer: Mhm. Det er jo veldig fint tidtrøyte, som det heter. Altså... når man ikke har noe annet å gjøre

Gutt4: Det er liksom på den skoleboka, så var kanskje noen ganger, hvis jeg bare ville bli ferdig med kapittelet, fordi jeg liksom ikke gadd å huske hvor jeg var, eller noe, men ikke sånn at det var så veldig spennende, akkurat, men heller det at jeg ville bli ferdig.

Intervjuer: Ja *ler* SÅ det er ikke så mange av dere som liksom opplever at det nei, nå har jeg vært oppe halve natta for dere ikke klarte legge fra dere boka, liksom? *ler*

Intervjuer: Eeh, leser du hver dag? *henvender seg til Jente5*

Jente5: Ja

Intervjuer: Hvor lenge sånn cirka, hver dag?

Jente5: En halvtime til en time, kanskje?

Intervjuer: Ja... før du legger deg eller åssen er det? Er det noe spesielt tidspunkt på dagen?

Jente5: Ja, bare når jeg vil

Intervjuer: Pleier du å ha et eget favorittsted å lese?

Jente5: Nei...

Intervjuer: Nei, leser der du er?

Jente5: Mhm

Intervjuer: Nå skal jeg stille et spørsmål til alle igjen, og forhåpentligvis har dere et svar, hvis ikke så får dere bare si det som det er. Favorittboka di? Ever!

Gutt6: Eeh, kanskje Den siste lærling

Intervjuer: Den siste lærling... Hva handler den om?

Gutt6: Eeeh... Det var sånn der skjønnlitteratur om en som skal beskytte ett eller annet greie. Jeg har glemt mesteparten, men jeg syntes den var gøy da

Intervjuer: Mhm. Hva var det som... klarer du å huske hva som gjorde at du likte den så gpd?

Gutt6: Ja, det var det at jeg satt i senga og skulle legge meg og så kom det noe sånn der hjemsoekt hus eller noe sånn og så blåste det utenfor så døra smalt... Så måtte jeg finne ut åssen det var før jeg la meg

Intervjuer: Det var nesten som å være der? 4D-bok. *ler* Eeeh, din favorittbok? *henvender seg til Jente7*

Jente7: Det var en sånn serie for lenge siden som heter Dustedagboka *ler*

Jente8: Åååh, den var gøy!

Jente5: Jeg elska den selv

Intervjuer: Den har mange vært igjennom, tenker jeg

Jente7: Ja, jeg leste alle

Intervjuer: Hva var det som gjorde at du husker de som bra?

Jente7: Fordi de var litt sånn easy. Det var litt sånn bilder i og litt sånn, det var litt sånn gøy å lese det. Og så var det samme i person i alle

Intervjuer: Mhm. Hva er din favorittbok? *henvender seg til Jente5*

Jente5: Kanskje den der helt siste Harry Potter-boka, den nummer åtte. Ja, den var ganske bra

Intervjuer: Ja, mhm. Tjukkeste av dem og. Blir ikke de tjukkere og tjukkere og tjukkere og tjukkere, de bøkene?

Jente5: Jo, men jeg tror syveren var tjukkere enn denne, så...

Intervjuer: Jeg har ikke lest Harry Potter-bøkene, men jeg har sett filmene. Hva var det som gjorde at den var så bra, da?

Jente5: Vanligvis så er jo alle de Harry Potter-bøkene, fra 1 til 7, de er jo om Harry Potter, da, men nå... den siste den var om barna hans, så den var litt mer sånn interessant, på en måte

Intervjuer: Livet etter Harry Potter, på en måte. Og hva med deg? *henvender seg til Jente8*

Jente8: Eh, jeg husker bare en sånn serie som jeg også har lest for noen år siden. Det var noe sånn Elisabeth-serie...Husker ikke helt hva den het, men...

Intervjuer: Nei... Handla sikkert om ei som heter Elisabeth, kanskje?

Jente8: Ja, var sånn... ja, gjorde det

Intervjuer: Hva var det som gjorde at... hva er det som gjør at du husker de bøkene?

Jente8: Hmm, fordi det var veldig mange bøker og jeg leste alle, så... det var sånn litt over 20 bøker. De var ikke så veldig tjukke, men... ja...

Intervjuer: Kunne du kjenne deg igjen i...

Jente8: Nei, nei, ikke... egentlig ikke, men jeg syntes bare det var litt gøy å lese om

Intervjuer: Ja... Og deg? *henvender seg til Jente6*

Jente6: Eeh... En serie som het Fem. Jeg tror det var det eller noe sånt

Intervjuer: Hva handla den om?

Jente6: Eeh, det var om fire personer og en hund som gikk litt sånn på...ja, eeh, det var litt sånn mysterier og... ja

Intervjuer: Mhm. Er det... liker du mysteriebøker?

Jente6: Eeh, jeg liker litt sånn fantasy, oppdikta ting, litt sånn derre, så...

Intervjuer: Noe du kan... noe som på en måte ikke er så, nødvendigvis realistisk, men...

Jente6: Eeh, ja

Intervjuer: ... en annen verden, på en måte?

Jente6: Særlig. Ja.

Gutt5: Eeh, på barneskolen syntes jeg det var en serie som... som var veldig gøy som het Kaldt blod.

Intervjuer: Den leser elevene mine også

Gutt5: Gjør han... gjør de?

Intervjuer: Mhm. Hva er det som gjør de så bra?

Gutt5: Nei, det er bare, de er ikke så veldig tjukke, så er det ikke så veldig liten skrift, så det er vel... det er ikke plass til så dødelig mye på ei side

Intervjuer: Går fort å lese?

Gutt5: Ja, men også... det er gøy fordi det er to personer som alltid havner i trøbbel, og det er sånn krim, tror jeg

Intervjuer: Ja. Det handler om de samme i hver bok, gjør det ikke?

Gutt5: Jo. Det liker jeg. Han ene heter Tobias, tror jeg

Intervjuer: Og deg til slutt *henvender seg til Gutt4*

Gutt4: Hmmm, den vi leste på skolen, tror jeg. Dronningen av Tearling, tror jeg. Jeg synes den var kjedelig i begynnelsen, men det var bra slutt. Så det var egentlig det som gjorde...

Intervjuer: Hva var det det var for noe med den slutten som var... gjorde at det...

Gutt4: Det... eehh... På en måte ting gikk litt fortere, da, skrevet på en litt bedre måte og så fikk de runda det av bra. Det var liksom en bra slutt, da, det var ikke bare sånn veldig brå ending

Intervjuer: Nei. Er det viktig for deg at boka får en... på en måte en slutt?

Gutt4: Ja.

Intervjuer: Jeg leste ferdig en bok i går, som heter Tryllemannen, som er en barne- og ungdomsbok. Og den slutta helt forferdelig. Det var sånn triste hele boka, og så siste kapittelet så ble det bra, bra, bra, bra... forferdelig!

alle ler

Intervjuer: Så da... det leste jeg rett før jeg skulle sove, så da klarte jeg ikke sove etterpå. Det var jo litt trist

Intervjuer: Hva er det verste med lesing? Kan jeg spørre deg om det? Henvender seg til Gutt4*

Gutt4: Hmm, at jeg blir veldig fort lei av det. Det skjer for lite, føler jeg.

Intervjuer: Noen andre som er enige i det? At om det skjedde mer i bøker så hadde dere lest mer?

Gutt5: Ja

Jente8: Ja

Intervjuer: Det er liksom vanskelig å... vanskelig for en bok å konkurrere med ipad og Youtube og... det som skjer der

Jente6: Ja

Gutt4: Det er liksom ikke noe... På filmer så er det liksom lyd og bilde og... det skjer noe, ikke sant?

Gutt5: Det er jo ikke i alle filmer det skjer så veldig mye, det er ganske mange filmer som er veldig kjedelige

Gutt4: Ja, det er jeg enig i, men liksom hvis du ser filmen til for eksempel Harry Potter, da. Jeg vil si det er mye gøyere enn å sitte og lese i de der... altså bare... hvis jeg skulle begynt på en bok som var så tjukk, så hadde ikke jeg hatt motivasjon til å lese, for jeg blir veldig fort lei av det når det ikke skjer... Det er ikke noe spenning, føler jeg.

Intervjuer: Og så er det jo med filmen, den danner jo bildene for deg, da slipper du liksom forestille deg...

Gutt4: ...ja, å tenke så mye.

Intervjuer: Mens det er kanskje noe av det du liker med lesing, at du kan danne egne bilder... at du kan se det for deg...

Jente5: Ja!

Intervjuer:... og for folk som leser mye, og som da ser filmer av bøker i etterkant, kan jo være sånn at de blir skuffa når de ser filmen. Ikke fordi at filmen nødvendigvis er dårlig, men fordi at "oi, de ser jo ikke ut sånn som jeg tenkte at de skulle se ut og... det huset er annerledes enn det som jeg hadde sett for meg at det var, og sånne ting

Jente5: Mhm

Intervjuer: Jeg mistenker at jeg vet svaret på dette her hos de fleste av dere allerede, men ser du på deg selv som en leser? *henvender seg til Gutt6*

Gutt4: Hmm?

Intervjuer: Er du en leser? Hvis, hvis... hvis jeg spurte er du en leser eller ikke, hva hadde du sagt at du er en leser?

Gutt4: *rister på hodet*

Intervjuer: Nei. Hva skal til for å være en leser, da?

Gutt4: At... altså etter min mening, så bør man jo lese bøker sånn kontinuerlig, mens jeg leser bare sånn, type sånn fagbøker og sånn og litt før prøver og sånn. Ikke noe veldig mye mer enn det

Intervjuer: Hva med deg? Er du en leser? *henvender seg til Gutt5*

Gutt5: Nei!

Intervjuer: Kontant. Ikke en leser?

Gutt5: Nei

Intervjuer: Er du en leser? *henvender seg til Jente6*

Jente6: Nei

Intervjuer: Nei. Er du en leser? *henvender seg til Jente8*

Jente8: Nei *ler*

Intervjuer: Du er kanskje en leser? *henvender seg til Jente5*

Jente5: Ja, kanskje det?

Intervjuer: Er du en leser? *henvender seg til Jente7*

Jente7: Nei

Intervjuer: Nei. Hva med deg? *henvender seg til Gutt6*

Gutt6: Skulle gjerne sagt at jeg hadde vært det, men nei.

Intervjuer: Hvis dere prøver å tenke gjennom da, hvor mye dere pleier å lese i løpet av en dag, sånn når ikke det bare kommer til skjønnlitterære bøker, men... chatting. Er det lesing der? Nettsider? Blogg?

Gutt5: Det har jeg ikke tenkt på.

Intervjuer: Værmeldinga, aviser,

Gutt4: Jeg leser veldig mye...

Intervjuer: Tekster på film...

Gutt4: Alt det... all tekst i løpet av en dag, da blir det veldig mye, men ikke bøker

Intervjuer: Nei, ikke sant, det er... det er derfor jeg stiller spørsmålet, for å finne ut hvor bevisste dere er på hvor mye dere leser, og sannsynligvis leser dere kjempemye hver eneste dag alle sammen. Minst like mye som det jeg gjorde og de som er enda eldre enn meg gjorde, da vi var på deres alder, for det eneste vi kunne lese var avis eller bok da, eller... ja, jeg hadde så vidt internett, da, da jeg gikk på ungdomsskolen, så jeg kunne lese litt...

Intervjuer: Eeeh... Hvis jeg må tvinge deg til å gå på biblioteket og låne deg en skjønnlitterær bok. Eller altså, hvis du måtte. Hvilken type bok hadde du gått for? *henvender seg til Gutt6*

Gutt6: Krim eller faglitteratur

Intervjuer: Krim eller faglitteratur. Hva med deg? *henvender seg til Jente7*

Jente7: Sånn fantasy... uekte og sånn

Jente5: Ja, jeg hadde også gått for fantasy

Jente8: Jeg hadde gått for enten krim eller sånn amerikansk tenåringsdrama, det er litt gøy

Jente6: Fantasy

Gutt5: Krim

Gutt4: Krim eller spenning

Intervjuer: Mhm. Veldig mange ungdom i dag som leser krim. Det var aldri liksom... kan ikke huske at krim fantes for ungdom da jeg leste, men gjorde det helt sikkert. Nå er det til og med sånne populære krimforfattere for voksne skriver også for ungdom, han Jørn Lier Horst og sånn, dere har kanskje hørt om han... Skal vi se.... at ikke klokka går fra oss... mmmmm

Intervjuer: Når dere ikke leser, hva annet er det dere bruker fritida deres til? Hva er det du driver med? *henvender seg til Gutt4*

Gutt4: Hmm, jeg... idrett.

Intervjuer: Fotball, eller?

Gutt4: Seiling. Så er det så og si det fritida mi går på, så har jeg egentlig ikke tid til å lese bøker og sånn.

Intervjuer: Nei, seiling er vel ikke bare å satse på at vinden blåser i riktig retning og så lene seg tilbake med en bok *ler*

Gutt4: *ler* Nei

Intervjuer: Hva driver du med? *henvender seg til Gutt5*

Gutt5: Jeg driver med fotball og basketball.

Intervjuer: Ja. Du da? *Henvender seg til Jente6*

Jente6: Håndball

Jente8: Håndball

Jente5: Ikke så mye *ler*

Intervjuer: Det er derfor du har tid til å lese?

Jente5: *ler* Ja

Intervjuer: Du da? *henvender seg til Jente7*

Jente7: Egentlig ikke så... jeg har ikke en idrett jeg driver med...

Intervjuer: Nei, men du gjør vel noe, vil jeg tro?

Jente7: Jeg vet ikke egentlig, hva jeg gjør for noe... finner alltid noe

Intervjuer: Tida går i hvert fall... *ler* Og du? *henvender seg til Gutt6*

Gutt6: Jeg er med venner eller spiller.

Intervjuer: Ja. Hva spiller du?

Gutt6: Nei, det varierer.

Intervjuer: Playstation eller PC...

Gutt6: PC

Intervjuer: Har du sånn gaming-PC og opplegg?

Gutt6: Nei. Jeg sparer.

Intervjuer: Eeh, skal vi se... du nevnte ordet motivasjon i stad, og det er litt det er på jakt etter. Finne ut hva som motiverer ungdom til å lese. Du nevnte noe om tittel, at det var viktig for deg. *henvender seg til Gutt4* Hva... hvis dere skulle komme med noen råd til skoler og biblioteker og forfattere i Norge og verden... for å få dere til å lese. Hva skal til for at dere skal ha lyst til lese?

Jente7: En bra begynnelse. Jeg liker det.

Intervjuer: De må slutte å være så treige i starten?

Jente7: Ja, det er så kjedelig når det bare... når de bare sier masse sånn random ting og liksom bare sier masse navn og så vet ikke jeg hvem de er...

Gutt5: Så skal du lese så mange sier før du kommer helt inn i det

Jente8: Og ikke liksom hoppe fram og tilbake i tid, det er da jeg synes det er litt forvirrende. I den boka vi leste, den der Gutten på toppen av fjellet, så begynte det liksom med noe som hadde skjedd for lenge siden, og så fikk jeg ikke med meg at det var i nåtida, så jeg synes egentlig at den var ganske vanskelig å forstå i begynnelsen

Gutt4: En bra forside

Intervjuer: En bra forside, ja? Hva er en bra forside?

Gutt4: At det ikke bare er en sånn marineblå og så står det teksten og hvem som har laget boka, men et bilde, noen farger og ting som liksom vekker oppsikt.

Intervjuer: Mhm. Akkurat når du beskrev den forsida der så så jeg for meg Faen ta skjebnen, kjenner dere til den boka?

Jente5: Mhm

Intervjuer: Den er vel lyseblå med tittelen på framsida... Eeh, ja en bra forside og en begynnelse som ikke er så treig... det... jeg skjønner det veldig godt. Hva burde det handle om da? Burde det handle om ungdom eller kan det handle om hva som helst?

Gutt6; Ungdom

Jente6: Ja, ungdom

Intervjuer: Greit at det er noen dere kan kjenne igjen?

Gutt6: Mhm

Intervjuer: Eeehm.... skal bare se gjennom her... at jeg ikke glemmer å spørre om noe... Ja! De gangene dere leser... det er ikke nødvendigvis skjønnlitterært, det kan være fagtekster og skoletekster og sånn... Opplever dere ofte at teksten er vanskelig?

Jente8: Å lese, liksom?

Intervjuer: Å lese den eller å forstå den eller...

Gutt4: Ikke egentlig.

Jente8: Nei.

Intervjuer: Så bra! Dere er gode til å lese da. Jeg leste på internett at dere var... at dette var en bra skole. Så da er vel det sant da, siden dere aldri opplever at tekster er vanskelige. Eeh, hvis dere... i framtida kommer dere garantert til å møte vanskelige tekster, enten det er bøker eller fag når dere skal gå på skole... Har dere noen teknikker for hvordan dere skal møte vanskelige tekster... hva gjør dere da?

Gutt6: Med mindre det er lagt ned så har vi jo Google

Intervjuer: Google, ja. Kan søke opp det som er der. Absolutt, kjempe greit å bruke det. Hva annet?

Gutt5: Du kan snakke med andre

Intervjuer: Mhm. Spørre litt om hva som står der? Er det noe dere kan gjøre helt... hvis dere er... la oss si at dere har blitt dumpa ned i ei hytte på en øy uten nettdækning og andre folk, og dere må lese noe, og "shit, det her er vanskelig". Hva gjør dere?

Jente6: Kanskje bare leser det om og om igjen til vi skjønner det?

Gutt6: Finne sammenhengen

Intervjuer: Ja. Dere har jo hatt Nasjonale prøver i lesing i starten av 8. klasse, skal ha en til neste år, skal dere ikke? Var alle de tekstene enkle og greie å forstå?

flere i kor: Ja.

Intervjuer: Så bra. Det er kjempebra. Da fikk dere gode resultater da.

Gutt6: Husker ikke

Gutt4: Jeg husker heller ikke

Intervjuer: Nei. Det er kanskje ikke så viktig uansett. Jeg tror egentlig jeg har vært gjennom de tingene jeg hadde sett for meg at jeg skulle spørre dere om. Jo, forresten... Selv om dere ikke leser... hvis jeg hadde sagt at dere aldri får lov til å lese igjen.

Gutt6: Bøker?

Intervjuer: Ja. Hadde dere tenkt at det var litt synd?

Gutt6: Hvis det hadde vært fagbøker så ja, men jeg tror ikke jeg hadde hatt sånn kjempeproblemer med det...

Intervjuer: Nei, ikke skjønnlitterære bøker...?

Gutt6: ... sånn egentlig, nei, for jeg er ikke en leseperson.

Intervjuer: Nei. Du ville sikkert savna det? *henvender seg til Jente5*

Jente5: Ja, jeg hadde syntes det var veldig kjedelig

Intervjuer: Ja, Dere andre? Ikke så farlig?

Gutt5: Nei, ikke så farlig

de andre jentene: Nei Ikke så farlig

Intervjuer: Det er tydelig at de har, forfatterne har noe å jobbe med altså.

alle ler

Intervjuer: Men tusen takk! Jeg har kommet gjennom det jeg trengte, det her er kjempenyttig.